

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
21 Kasım 2024 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Adil Karaismailoğlu'nun, Komisyon gündemindeki Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/2691) ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 88 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691)

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

2'nci Toplantı
21 Kasım 2024 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu saat 14.08'de açıldı.

Komisyon Başkanı Adil Karaismailoğlu, Komisyon gündemindeki Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/2691) ilişkin açıklama yaptı.

Amasya Milletvekili Hasan Çilez, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 88 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş ve Mardin Milletvekili George Aslan'ın, (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 9'uncu ve 16'ncı maddelerinin Anayasa'nın 2, 123 ve 127'nci maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisine ilişkin önergesi yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından toplantıya saat 19.14'te son verildi.

21 Kasım 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.08

BAŞKAN: Adil KARAİSMAİLOĞLU (Trabzon)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa DEMİR (İstanbul)

SÖZCÜ: Hulusi ŞENTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Mervan GÜL (Siirt)

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, Bakanlığımızın değerli bürokratları, kıymetli milletvekillerimiz ve değerli misafirler; hepiniz hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Adil Karaismailoğlu'nun, Komisyon gündemindeki Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/2691) ilişkin açıklaması

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bugün, yine, gündemimizde önemli kanun maddelerinin bazılarında düzenlemeler var; özellikle İmar Kanunu, Köy Kanunu, Yapı Denetimi Hakkında Kanun, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve Çevre Ajansı ile ilgili vatandaşlarımızın, uygulayıcılarının, denetimcilerin talepleri doğrultusunda işlerin daha kolay, daha hızlı yapılması ve daha güvenilir, daha konforlu alanlar üretilmesi amacıyla hazırlanmış olduğumuz değişiklikler var. Bunlarla ilgili bugün hem sizlerin görüşlerini alacağız hem Komisyonumuzda da maddelerimizi ve değişiklikleri tartışma ortamında inşallah, sağlıklı bir sonuca ulaşıp bu çalışmalarımızı tamamladıktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine taşıyacağız.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A.- Kanun Teklifleri

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 88 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ¹

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bugünkü gündemimizde ilk teklif sahibi olarak Amasya Milletvekilimiz Hasan Bey'e sözü veriyoruz. Kendisi hem teklifin gerekçeleri hakkında bizi bilgilendirecekler.

Buyurun Hasan Bey.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok Kıymetli Komisyonumuzun değerli üyeleri, milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız; hepinizi saygı ve hürmetlerimle selamlıyorum. Yapacağımız çalışmanın inşallah hayırlı, bereketli olmasını Rabb'imden diliyorum.

Kanun teklifimizi Köy Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi olarak verdik.

Kanun teklifimizin 1'inci maddesinde köyde ikamet eden ve köy nüfusuna kayıtlı olup evi bulunmayan ihtiyaç sahiplerine satılan taşınmazlar üzerinde bina yapmayanlara ya da taksitlerini ödemeyen hak sahipleri ile 31/12/2024 tarihinden önce süreleri dolacak olan hak sahiplerine 31/12/2028 tarihine kadar ek süre verilmesi amaçlanmaktadır. Bu sahadan birçok vekilimize de herhâlde bu konuyla alakalı talepler gelmiştir. Burada daha önce çıkarılan bir kanun, verilen bir hak ve bu hakkın kullanılmasıyla alakalı, bedellerini ödeyemeyenler var, bunların uzatılmasıyla alakalı talep vardı, bunu Komisyonumuzun takdirine sunduk.

2'nci maddemiz de Gecekondu Kanunu'yla ilgili. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine Gecekondu Kanunu'nun 18'inci maddesinde yapılan düzenlemeyle yıkım kararının hangi makamlar tarafından alınacağı, hangi sürede ve nasıl ilgililere tebliğ edileceği, yıkım işleminin tebliğden ne kadar süre sonra ve nasıl tesis edileceği düzenlenerek idari işleme karşı yargı yoluna başvuru imkânı sağlanmaktadır. Daha önce bu kanun geçtiğinde Anayasa Mahkemesinin "Kişilere yargı yolu göstermeden, süre vermeden yıkılması hak arama ve mahkemelere erişim hakkını engeller." gerekçesiyle bir iptal kararı vardı, bunu düzenliyoruz burada.

3'üncü maddemizde, değerli arkadaşlar, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 6306 sayılı Kanun kapsamında yapılan arsa ve arazi teslim işlemlerinin katma değer vergisinden istisna kapsamına alınmasına ilişkin düzenleme yapıyoruz. Bu düzenlemede de Kentsel Dönüşüm Başkanlığının yapacağı tüm taşınmaz satışlarında KDV'den muaf olmasını amaçlıyoruz.

Madde 4'te, değerli arkadaşlar, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5'inci maddesine "imar hakkı aktarımı" tanımını ekliyoruz, "imar hakkı" tanımını getiriyoruz. Şu imar hakkı aktarımıyla ilgili şöyle bir açıklama getireyim: Düzenleme ortaklık payının yüzde 45'e çıkarılmasıyla "kamu ortaklık payı" kavramı kaldırılmış ancak daha önce KOP alanı olarak ayrılan ancak imar programları, kamulaştırma ve benzeri düzenlemelerle kamu eline geçişi sağlanamayan alanlarda mülkiyetin hukuki anlamda kısıtlılığı yıllar süren davalara sebebiyet vermekteydi. Yapılan bu düzenlemeler sonucunda, umumi ve kamu hizmet alanlarının kamuya mali külfet getirmeden bedelsiz karşılanarak kamu mülkiyetine geçirilmesini, vatandaşların mülkiyetlerindeki kısıtlılığın kaldırılmasını, kamulaştırmaz el atma davalarının önüne geçilmesini sağlamak amacıyla idareler tarafından plan hükümlerine istinaden yapılan imar hakkı aktarımı uygulamalarına yasal bir zemin oluşturmayı amaçlıyoruz.

¹ (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

5'inci maddemizde, değerli arkadaşlar, özel hukuk kişilerinin mülkiyetinde olup uygulama imar planında düzenleme ortaklık payına konu olan kullanımlarda yer alan taşınmazların imar hakkı aktarımı yapılarak kamu mülkiyetine geçirilmesine dair düzenlemeleri burada yapıyoruz.

6'ncı maddemizde, düzenleme ortaklık payı oranının yüzde 45'i aştığı durumlarda yapılacak zorunlu kamulaştırma usulünün açıklanmasını ve parselasyon planlarının farklı uygulamalarının önüne geçmeyi amaçlıyoruz burada.

Madde 7'de, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine değer artış payı oranıyla ilgili düzenleme yapılmakta; ayrıca, bu payın dağıtımı, indirimler ve değer artış payından muaf olacak hususlar hüküm altına alınmaktadır.

8'inci maddemizde, değerli arkadaşlarım, yine Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir kanun, baz istasyonlarıyla alakalı. Anayasa Mahkemesince 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ek 9'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının iptali üzerine, kule ve direklerle bunlara ait zorunlu altyapı unsurları için ruhsat ve izin süreçleri düzenlenerek insan sağlığı, kent ve yapı estetiği yönünden yeterli güvenceyle idarenin gözetim ve denetim görevini yerine getirmesi sağlanmaktadır. Burada, değerli arkadaşlar, baz istasyonlarında yüksekliği 10 metreden az olan alanlarda Bilgi Teknoloji Kurumundan yer seçim belgesi alınmasına, yapının statik ve elektrik projelerinin uygun olup olmadığına bakılmadan bunların devamı sağlanıyor.

Madde 10 burayla alakalı, önce 10'uncu madde isterseniz size söyleyeyim bu maddeyle alakalı. Yine Anayasa Mahkemesince 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 24'üncü maddesinin bir kısmının iptali üzerine kanunun ek 9'uncu maddesinin yürürlük tarihinden önce kurulmuş olan kule ve direklerle zorunlu altyapı unsurlarının imar durumları yeniden düzenlendi. Burada da 2004 ve 2009 arası baz istasyonları istenilen yere kurulabiliyor idi. Şimdi üç yıl süre veriyoruz, bu sürede 10 metre altı ve üstü istenen şartları sağlarsa devam edebiliyor. İstenen şartlarımız da nelerdi? BTK'den yer seçim belgesi alacak, yapının statik ve elektrik projelerine uygunluklarına bakılarak eğer bu belgeleri üç yıl içerisinde tamamlarsa o istasyonun orada kalması sağlanacak.

Madde 9'da, değerli arkadaşlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın görev ve yetkileri Anayasa Mahkemesince iptal edildi çünkü Cumhurbaşkanlığı kararıyla düzenlenmişti; bunun kanuna alınması, kanunla düzenlenmesi gerektiğini söylediği için görev ve yetkilerini burada kanunun içerisine alıyoruz.

11'inci maddemizde, burada rüzgâr enerjisi santralleri ve güneş enerji santrallerinin yapı denetiminden muaf olmasına ilişkin bir düzenleme yapıyoruz. Güneş enerjisi santrali yapıları, can ve mal güvenliğini tehdit etmeyen basit yapılar olup çok geniş inşaat alanına sahip olduğundan bu yapılar, gerekenden çok daha fazla yapı denetim hizmet bedeliyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, yatırımcıların teşvik edilmesi amacıyla güneş enerjisi santralleri kanun kapsamı dışında bırakılıyor. Rüzgâr enerjisi santralleri bakımından ise enerji sektörüne ilişkin yatırımların ülke ekonomisi için stratejik önem arz etmesi nedeniyle bu imalatlara ilişkin inşaat sürecinin hızlandırılması ve söz konusu yapıların bu alanda uzmanlaşmış kişiler eliyle denetlenmesine imkân sağlanması için rüzgâr enerjisi santrallerinin denetimi kanun kapsamı dışına çıkarılmaktadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Oradan güneş enerjisi de çıkarılıyor, değil mi?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Tabii, GES ve RES'ler ağabey. Orada birazcık daha uzmanlık isteyen işler olduğu için bunlarınki Bakanlık kendi bünyesinde oluşturacağı birimle buraların denetimini yapacak çünkü yapıları normal, bizim yaptığımız yapılar gibi değil.

12'nci maddede, değerli arkadaşlar, yapı denetimi hizmet sözleşmelerinin kurulmaları ve yapı denetim firmalarının görevlendirilmelerine ilişkin bir düzenleme yapıyoruz. Bu yaptığımız düzenlemede uzak mesafeli ve küçük ölçekli projelerin denetim görevini yürütmesi için elektronik dağıtımla belirlenen yapı denetim kuruluşları, bu işlerde elde edilen gelirin iş kapsamında yapılan harcamaları karşılamayacak ölçüde düşük olduğu gerekçesiyle bu işlerin denetimini üstlenmekten imtina etmekte, hatta mevzuatta öngörülen idari yaptırımları göze alarak yapı sahibiyle sözleşme imzalamaktan kaçınmaktadırlar. Bu durumda sadece elektronik dağıtımla belirlenebilen yapı denetim kuruluşunun bu yaklaşımı nedeniyle yapı sahibi inşaatına başlayamamaktadır. Bu kapsamda yapılan araştırmalarda elektronik dağıtımın devreye alındığı günden bugüne kadar dağıtımı yapılan 500 metrekareye kadar olan işlerin reddedilme oranı beklentilerimizin bayağı üzerinde olmuştur. Burada şunu yapıyoruz arkadaşlar: 200 metrekareye kadar olan yerlerde yapı denetimi yok. 201 ve 500 arası olan yerler, normalde tahmini yapı maliyetinin, yaklaşık maliyetinin yüzde 1,5'u idi. Biz 201 ile 500 arasının yapı denetim bedelinin yüzde 3,5'una kadar üst tavanını yükseltiyoruz. 501 ile 1.000 metrekareyi 1,5'tan 1,75'e yükseltiyoruz. 1.001 ile 50.000 arası yine yüzde 1,5 olarak kalıyor. 50.001 metrekare ve üzeri çok büyük yapılarda da yüzde 1,25 olarak bunu düzenliyoruz. Güçlendirme yapılan yerlerde de yapının tüm bedelinin, yapı denetiminde ödenecek bedelin yüzde 25'ten az olmaması hükmünü getiriyoruz arkadaşlar.

Madde 13'te, yapı denetim firmalarına uygulanacak müeyyidelerle ilişkin düzenleme yapıyoruz.

Madde 14'te, değerli arkadaşlar, yapı denetim kuruluşlarının kapanmasına neden olanlar hakkında hapis cezası verileceğine yönelik burada düzenleme yapıyoruz. Bunları maddelerde sizlerle ayrı ayrı görüşeceğiz.

Madde 15'te, bir ilde faaliyet gösterecek yapı denetim kuruluşu sayısıyla büyükşehirlerin birden fazla bölgeye ayrılabilmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Özellikle büyükşehirlerde yapı denetim kuruluşları tarafından mesafe ve benzeri sebeplerle denetim görevinin üstlenilmesinden imtina edildiği yönündeki tespitler ve Bakanlığa iletilen bu talepler sebebiyle, Bakanlıkça gerek görülmesi hâlinde büyükşehirlerin birden fazla bölgeye ayrılabilmesi, kuruluşların faaliyetinin bu bölgede sınırlanabileceği ve öngörülen kotanın bu bölgeler için ayrı ayrı hesaplanacağı hususlarında düzenleme yapıyoruz.

Madde 16, Kentsel Dönüşüm Başkanlığının görev ve yetkilerinde düzenleme yapıyoruz burada. Yine bu da Anayasa Mahkememizin iptal ettiği bir CBK olduğu için kanuna alıyoruz bunu da tekrar.

Madde 17'de, değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine coğrafi verilerin toplanması, üretimi, paylaşımı ile bu kapsama ilişkin mali ve cezai hükümleri kanunla düzenliyoruz.

Madde 18'de de getirilen yeni hükümle ilgili olarak geçiş hükmü düzenlenmesini yapıyoruz.

Madde 19’da da değerli arkadaşlar, Türkiye Çevre Ajansının mevcut şirket kurma yetkisi yanında ortaklık kurabileceğine ilişkin bir düzenleme yapıyoruz. Çevre Ajansımız, Türkiye Çevre Ajansının faaliyetlerinde verimliliğin artırılarak kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik yürütülmesi amacıyla Ajansın faaliyetlerini şirketler kurarak gerçekleştirilebilmesinin yanında şirketlere ortak olarak da gerçekleştirebilmesi ve ortaklığa da Cumhurbaşkanlığınca karar verilmesini burada amaçlıyoruz.

Madde 20’de, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda Ajansın organ ve birimlerine ilişkin düzenleme yapıyoruz.

Madde 21’de, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yine, Ajans personelinin istihdam ve statüsüne ilişkin düzenleme yapıyoruz. Burada, değerli arkadaşlar, Ajansa çalışacak kardeşlerimizin işçi statüsünde olması sebebiyle “Sendikal ve toplu iş sözleşmesi hakları saklıdır.” ibaresi getiriyoruz. Önceki düzenlemede bu olmadığı için Anayasa Mahkemesince bir iptal söz konusu olmuş ve burada Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda bir düzenlemeyi hayata geçireceğiz inşallah.

Madde 21’de, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda Ajans personelinin istihdamı ve statüsüne yönelik düzenleme yapıyoruz.

Madde 22’de, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda Ajans personelinin mali haklarına ilişkin düzenlemeleri yapıyoruz.

Madde 23 ve 24’te, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda Ajansın Yönetim Kurulunun görevleri ve çalışma esasları ile Ajans başkanının ve başkan yardımcılarının görevlerine ilişkin düzenlemeleri burada yapıyoruz.

Değerli arkadaşlar, diğer maddelerimiz de yürürlük maddeleri.

Kanunumuz bu şekilde, teklifimizi vermiş bulunuyoruz. İnşallah görüşmelerimiz sonucunda da kanunumuz hayata geçer; vatanımıza, milletimize, ilgili olan tüm kurum ve kuruluşlara hayırlı uğurlu olur inşallah.

Şimdiden kanun teklifimize desteklerinizi bekliyoruz, katkılarınızı bekliyoruz ve destek verecek, katkı verecek tüm arkadaşlarıma şimdiden teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Anayasa’ya aykırılık yönünden bir önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi’nin 9’uncu ve 16’ncı maddelerinin Anayasa’nın 2, 123 ve 127’nci maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa’ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Oylamadan önce, üzerinde konuşulmasını istiyoruz bu önergemizin.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun, görüşlerinizi alalım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, bu maddelerde, aslında kanuna aykırılık yönünden, Milletvekilimiz Ali Bozan’ın hukuk anlamında açıklama yapmasını istiyoruz.

Sözü ona veriyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Sayın Bozan.

ALİ BOZAN (Mersin) - Değerli arkadaşlar, öncelikle, Anayasa’ya aykırılık iddialarımızı açıklamadan önce bir şeyi ifade edelim: 1982 Anayasası, AKP iktidarına kadar yirmi yılı geride bırakan bir Anayasa, AKP iktidarı döneminde de yirmi iki yılı olan bir Anayasa. AKP iktidarı döneminde en fazla anayasal değişiklik yapıldı, Anayasa’da değişiklikler yapıldı. Yine, hâlihazırda yapılan tartışmalara da baktığımızda, mevcut Anayasa’nın değiştirilmesi gerektiğini ifade eden bir iktidar.

Az önce vekil arkadaş şeyleri sıralarken... Sanıyorum, gelen teklifte 12 madde -eğer yanılsam düzeltilebilir- Anayasa Mahkemesinin iptal kararları üzerine şu anda gündeme gelmiş ve özellikle iptal gerekçeleri de nedir? Anayasa’nın 104’üncü maddesi... Şimdi, Anayasa’nın 104’üncü maddesi çok açık yani kanunla düzenlenmesi gereken konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyeceğine dair. Şimdi, Cumhurbaşkanlığı ya da Cumhurbaşkanlığının yasama uzmanları bu Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini çıkarırken bu Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine konu edilen ve şu anda Komisyonun gündeminde olan konuların kararnameyle düzenlenemeyeceğini bilmiyorlar mıydı? Biliyorlardı, bile bile yapıldı. Ne de olsa “Biz düzenleyelim, biz yapalım, olsun, gitsin, belli bir süre uygulama görsün. Anayasa Mahkemesi iptal ederse biz kanunla yeniden düzenleme yaparız.” Ama, şu anda, teklifin özellikle 9’uncu ve 16’ncı maddesiyle ilgili sıkıntı sadece usuli bir sıkıntı değil. Bu konuda Anayasa Mahkemesi kararlarına baktığımızda, evet, Anayasa Mahkemesi şunu söylemiş, demiş ki... Her ne kadar... Öncelikle 9’uncu maddeyle ilgili ben açıklama yapayım. Anayasa Mahkemesi demiş ki: “Yetki yönünden kuralın Anayasa’nın 127’nci maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de Cumhurbaşkanlığı kararnamesine ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa’nın 104’üncü maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden, bu husustaki inceleme, anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.” Ama gerekçesine baktığımızda, gerekçesi sadece usuli bir iptal değil. Bu düzenlemeler sadece kanunla düzenlenmesi gereken düzenlemelerdir. Alın, kanunla düzenleyin. Kanunla düzenlerseniz “Anayasa’ya uygundur.” dememiş bu iki maddeyle ilgili. Bu iki maddeyle ilgili... Özellikle, Anayasa Mahkemesinin (2018/118) esas (2023/180) karar sayılı Kararı’nın 49’uncu sayfası, burada Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 127’nci maddesini tartışmış, Anayasa’nın 123’üncü maddesini tartışmış. Anayasa’nın 123’üncü maddesi diyor ki: “İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.” Doğrudur, bir itirazımız yok ama aynı şekilde, Anayasa’nın 127’nci maddesi mahallî idareleri düzenliyor ve mahallî idareleri düzenlerken merkezi idarenin mahallî idareler üzerindeki vesayetiyle ilgili çok açık bir açıklama yapıyor ve burada bir vesayetten bahsediyor. Vesayetten bahsederken de istisnai bir vesayetten bahsediyor. Ama şu

anda getirilen kanun teklifine baktığımızda, burada istisnai bir vesayet kullanılması kesinlikle söz konusu değil. Ki az önce, başta söyledim, yine söyleyeyim: Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle bu düzenlemeler getirilirken bunların Anayasa'ya aykırılığı zaten biliniyordu, bile bile yapıldı. Ve eğer bugün, burada, Anayasa'ya aykırılık iddiamız kabul edilmezse, bu hâliyle Komisyondan geçerse, bu hâliyle Genel Kurula giderse, bu hâliyle Genel Kuruldan geçerse emin olun, bir yıl, iki yıl, üç yıl sonra Anayasa Mahkemesi tarafından bu maddelerle ilgili de iptal kararları verilecek.

Bu yasal düzenlemenin bu şekilde getirilmesinin temel sebebini söyleyelim, geri planını söyleyelim. Her iki yasal düzenlemeyle de yerel yönetimlerin, mahallî idarelerin yetkisi tırpanlanıyor. Yerel yönetimler tarafından kullanılması gereken, mahallî idareler tarafından kullanılması gereken yetkiler, merkezî yönetime devrediliyor. İşte, tam da bizim her zaman itiraz ettiğimiz, tek adam rejimi dediğimiz şey budur. Tek adam rejimi dediğimiz şey, kanunla düzenlenmesi gereken konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenmesidir.

Yine, konu gündemde, sürekli kayyımdan bahsediyoruz. Eğer bugün 9 ve 16'ncı maddeler bu hâliyle buradan geçerse bütün yerel yönetimlerin belli yetkileri merkezî yönetimlere devredilerek bu ülkedeki bütün belediyelere kanun yoluyla kayyum atanmış olacak. Bu nedenle, biz, Anayasa'ya aykırılık iddiamızın kabul edilmesini ve Anayasa'ya aykırılık iddiamızın gerekçelerinin görüşülmesi için her iki maddenin Adalet Komisyonuna gönderilmesini ve Adalet Komisyonunda Anayasa'ya aykırılık hususunun tartışılmasını ve karara bağlanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Önergeyle ilgili görüşü olan var mı?

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında yıllardır komisyonlarda getirmiş olduğunuz kanun teklifleriyle ilgili defalarca itirazlarda bulunduk; bunların Anayasa Mahkemesine aykırı olduğunu, Anayasa Mahkemesinden döneceğini, bu yapacağımız düzenlemelerin hem toplumun faydasına olmasını hem de yargı tarafından iptal edilmeyecek şekilde yapılmasını, muhalefetin sesine kulak verilmesi gerektiğini ifade ettik ama ne yazık ki bugüne kadar yapmış olduğunuz uygulamalarda bir türlü muhalefetin sesini dinlemediniz. 2002 yılında iktidar olduğunuzda yetkiyi merkezden alıp yerele vermekten bahsediyordunuz ama yerelleri kaybettikçe bütün yetkiyi merkeze toplamaya başladınız. Yani siz seçim kaybettikçe yerel yönetimlerin yetkisini azaltıyor, bütün yetkiyi Bakanlıklarda ve Cumhurbaşkanlığında toplamak için kanun yapıyorsunuz. Bu, ülkemiz açısından da vatandaşlarımız açısından da faydalı bir tutum değildir.

Bakın, 9'uncu maddede neredeyse yerel yönetimlerin yetkisini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına alıyorsunuz. Yine, 16'ncı maddede yerel yönetimleri baypas edip Kentsel Dönüşüm Başkanlığının görev alanlarını genişletiyorsunuz. Şimdi, bu kanun teklifinin -az önce arkadaşımız da söyledi- 12 maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen kanunlardan oluşuyor. Şimdi, yine aynı şekilde getirdiğiniz kanun teklifi yarın Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecekse, Anayasa'ya aykırıysa bu uygulamalarınızdan vazgeçin, en azından muhalefetin sesini dinleyin, burada bizlerin de önerilerini... Burada yapılması gereken çalışmaları hep beraber yaparsak, Komisyon olarak beraber çalışırsak... Zaten iki gün önce geliyor kanun teklifi, hadi iki gün sonra Komisyon toplanıyor, kanun teklifi Komisyondan iktidar partisinin, Cumhuriyet Halk Partisi'nin bileşenlerinin el kaldırmasıyla geçiyor, sonra Meclise geliyor, yine aynı şekilde muhalefetin vermiş olduğu önergeler dikkate alınmıyor ve bir kanun teklifi çıkıyor. Aynı konuyu her yıl Komisyonlarda görüşmeye devam ediyoruz. Bu maddeler, kanun teklifi yine aynı şekilde Anayasa Mahkemesinden dönecektir. Bence gelin, bu Komisyonu erteleyelim, bu kanun teklifinin maddelerini bir daha değerlendirelim, bir daha gözden geçirelim ve ona göre devam edelim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Önerge üzerinde başka görüşü olan yok herhâlde.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Şimdi, tümü üzerindeki görüşmeleri başlatıyorum.

Gökân Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasa Mahkemesinin pek çok maddesini iptal ettiği bir kanun teklifini görüşüyoruz. Geçtiğimiz dönem burada içinde maddeleri bulunan gerek kentsel dönüşüm yasasını, gerek değer artış vergilerini, gerek imar planı yapma tekniklerini gerekse Türkiye Çevre Ajansını Komisyonda görüşmüştük. Biraz sonra ayrıntısına da gireceğim. Muhalefet şerhi olarak ifade ettiğimiz, tutanaklara giren, yasanın kitapçığında Cumhuriyet Halk Partisinin muhalefet şerhi olarak belirttiğimiz konu başlıklarının tamamının yargı tarafından iptal edilmesi ve bugün yeniden önümüze geliyor olması aslında muhalefetin Parlamentoda görevini yerine getirdiğini ancak kanun yapımcıların ya da kanun yapımcılara bu teklifleri hazırlayan Bakanlık bürokrasisinin bu konulara gerekli özeni göstermediğini, gerekli dersleri de çıkarmadığını söyleyebiliriz.

Şimdi, yasanın içindeki kimi maddelerde zamanla ilgili, kimi maddelerde uygulamayla ilgili, bazı maddelerde de yeni bir tanım getirilerek bir yasa teklifi ortaya çıkmış oluyor. Şimdi, bunların içindeki kimi konularla ilgili değerlendirmemi yapacağım. Değerli arkadaşlar, Türkiye'de cumhuriyetin ilanından önce belediyeler vardı yani çok sayıda belediye, 1870'li, 60'lı yıllardan başlayan belediyelerimiz vardı ve bizim yerel yönetim uygulamamız cumhuriyetin öncesine dayanır. O nedenle, yerel yönetimlerin yetkilerini, uygulamalarını ve içtihatlarını içeren yüz bir yıllık cumhuriyet tarihimizden çok daha eski bir kültürümüz var ancak burada giderek bir anlayışın kök saldıgını görüyoruz. Milletin size vermediği yetkiyi, seçimlerde yerel yönetimlerde size devretmediği yetkiyi, özellikle

kentlerin geleceği, kentlerin büyümesi, imar plan hareketlerini yapma yetkileriyle ilgili topluma anlattığınız siyasal söylemin seçmen karşısında karşılık bulmaması üzerine giderek bir vesayet yönetimini oluşturma girişiminizi çok açık görüyoruz. Bu vesayet girişiminin başta gelen uygulamaları, gerek İzmir depremi gerek Elâzığ depremi gerekse Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında çok hızlı biçimiyle Bakanlığın, Bakanlığa bağlı ilgili birimlerin, Kentsel Dönüşüm Başkanlığının, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün yetki ve sorumluluklarını artıran düzenlemeler. Peki, bütün bunlar yapılıyor da, 2018'den başlayarak bütün bu süreçler yapılıyor da bunun sonucunda istediğimiz verimi ve sonucu alabiliyor muyuz? Bunları alamadığımız çok açık.

Şimdi, bakın, teklifin 2'nci maddesinde bir düzenleme öngörüyorsunuz. Şimdi, 2017 yılında çıkan imar barışıyla birlikte kaçak yapılarla ilgili bir düzenleme getirildi. Yasanın kapsamı içine giren konu başlığı neydi? İmar kurallarına uygun yapılmayan, ruhsat ve eklerine aykırı yapılan ya da hiç ruhsat almamış olan yapıların imar barışı kapsamına dâhil edilerek yasalaşması süreciydi ancak bu 2'nci madde aslında iktidarınızın bu alanla ilgili başarısızlığının tescil edilmesidir. Şimdi düşünün ki bir imar planı yapılmış bir bölgeye, plan gereği donatı alanı ayrılmış, yeşil alan ayrılmış, spor alanı ayrılmış bir alana ilgilisi tarafından kaçak bir bina yapılıyor. Şimdi, kaçak binayı tespit etmek, yıkmak yerel yönetimlerin görev ve sorumluluğunda. Bu konuyla ilgili, ilgili yerel yönetim ilgili Kaymakamlığa yazı yazar, kolluk marifetiyle de yıkımın gerçekleşmesi için çaba harcar ancak yasa koyucu burada ilgisinin itiraz hakkını ve yasal anlamda hak arayışına süre tanımadığı için Anayasa Mahkemesi iptal etti ve siz de şimdi yasa koyucu olarak diyorsunuz ki: "Bu kanunun çıktığı tarihten sonraki uygulamayı..." Şimdi ben biraz açmak istiyorum. Bir yol inşaatı ya da bir kamusal hizmet inşaatı için belediyenin imar planlarında yeşil alan, donatı alanı ya da spor alanı olarak ayırdığı ama üzerinde henüz yapılaşmanın olmadığı kimi alanlarda bu yüklenici firmaların şantiye kurduklarını düşünelim. Bu şantiye binalarının zaman içinde ana işlevini tamamladıktan sonra ilgilisi tarafından imar barışı da gerekçe gösterilerek bir müracaatla belge çıkarıldığını varsayalım. Bu yasa teklifine göre bunlar artık hak sahibidir, bu yasa teklifi Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği döneme ilişkin uygulamalarla ilgili bir düzenleme getirmiyor. Yasa koyucu da bunun farkında değil. Tekrar söylüyorum: Geçmişte yeşil alanda, spor alanında ve donatı alanında kalan, ilgili idarenin şantiyeyi yapabilmesi, oradaki hizmetini gerçekleştirmesi için geçici prefabrik yapı ya da başka türlü yaptırdığı yapılarla ilgili bu yasa teklifine göre -yasa çıktıktan sonra uygulama yapılacağına göre- yasa çıkmadan önce ilgilisi 2014, 15, 16, 17 yıllarında yapıldığını belgeleyerek buralarla ilgili imar barış belgesi düzenlemişse, bu da Bakanlık tarafından iptal edilmemişse bu yasaya göre de iptal edilme şansı yok. Geçiş dönemiyle ilgili bir düzenleme öngörmüyorsunuz; bu, ciddi biçimiyle yasa hazırlayıcının bu konularla ilgili özensiz davrandığının temel bir göstergesi.

Değerli arkadaşlar, başka bir şey daha var; belediye tespiti yaptı, ilgili yapı tatil tutanağını tuttu, yıkım kararını encümeninden geçirdi, kaymakamlığa dedi ki: "Ben burada yıkım yapacağım, bana kolluk kuvveti gönderiniz." E, iktidarınız tarafından kolluk kuvvetinin gönderilip gönderilmemesi kaçak inşaatın kimin tarafından yapıldığıyla doğrudan ilintili. Eğer bu sizler ya da siyasal anlamda size yakın olduğunu iddia ettiğimiz kimi iş adamları tarafından yapılmışsa ülkedeki genel asayiş durum, ülkenin içinde bulunduğu sosyoekonomik sıkıntılar, güvenlik kuvvetlerinin yoğunluğu gerekçe gösterilerek bir türlü bu yıkım için gerekli güvenlik personeli ihtiyacı karşılanmamaktadır. Örnek mi istiyorsunuz? Ocak 2024, Karabağlar'da imar planına göre yeşil alanda yapılan kaçak bir inşaatla ilgili birinci zabıt tutuluyor. Birinci zabıt sonrasında encümeninden para cezası ve yıkım kararı çıkıyor, yıkımın yapılabilmesi için ilgili idareden kolluk kuvvet isteniyor; bir türlü gerçekleşmiyor. İdare mahkemesine gidiliyor, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi gösterilerek yürütmenin durdurulması kararı çıkıyor. Bu süre zarfında bir cemaate ait olduğunu bildiğimiz kaçak inşaat hızla tamamlanıyor iktidarın gözetiminde, kollaması ve denetiminde. Şimdi yasayı çıkaracaksınız, plan gereği o bölgedeki nüfus planlamasına göre gelecekte yeşil alan olarak ayrılacak alan üzerinde devasa bir inşaat orada duruyor ve bu konuyla ilgili bu düzenleme hiçbir biçimde sorunu çözümü; çözmesi de mümkün değil. O nedenle, yasa koyucunun bundan önceki dönemlere ilişkin olarak tutulmuş olan tutanaklar, yapı tatil tutanağı, kaçak yapı zabıtları, bunlara ilişkin alınmış olan encümen kararlarını da dikkate alarak kendisiyle ilgili geçmiş dönemlerde yapılan bu uygulamaların nasıl olacağı konusunda bir açıklamaya ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Yine, yasa teklifi Kentsel Dönüşüm Başkanlığıyla ilgili yeni bir tarif getiriyor. Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Başkanlığına ihtiyaç var mı? Evet, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı var ancak Kentsel Dönüşüm Başkanlığının ilgilenmesi gereken alanların büyük oranda deprem riski taşıyan bölgeler, bu bölgelerdeki yapı riskinin azaltılması olası... Yani bakın, şu Komisyonunda, belki de bu odada Elâzığ depremini konuşurken bizim Doğu Anadolu Fay Hattı'yla ilgili Elâzığ'dan başlayarak, hatta Malatya Pütürge, Maraş, Hatay Kırıkkhan üzerinden devam edecek bir fay hattının ciddi riskler oluşturduğunu ve buranın 7 ve 7 üzerinde bir deprem yaratacağını -bu Komisyonunda bu tutanaklarda var-konuştuk. Kentsel Dönüşüm Başkanlığı sadece deprem olmuş ve yapıları ciddi biçimde tahrip görmüş olan bölgeler için değil, bütün bilim adamlarının, bütün akademisyenlerin, bu Mecliste bu alanda uzmanlaşmış bütün milletvekillerinin ifade ettiği biçimiyle riskli olduğunu bildiğimiz bütün bölgelerdeki dönüşümler için kaynak ayırmalı, bütçe ayırmalı, ödenek ayırmalı ve bu konularla ilgili bir çalışma yapması gerekir. O nedenle, yasa teklifinin içindeki bu madde Kentsel Dönüşüm Başkanlığının bugüne kadar başaramadığı işlerin burada konuşulmasına asla engel teşkil etmemektedir.

Bu konuyla ilgili şunu söyleyeyim: Kimi büyükşehir belediyelerinde bu yetkinin büyükşehirlere devredildiğini düşünüyorum ama bir ülkede kentsel dönüşümün yapılabilmesinin temel ölçütü olarak o imar bölgesindeki yapının yaşıyla, binaların temel kalitesiyle ve o bölgede yaşayan insanların hangi yıllarda bu konutlara sahip olduğuyla ilgili sosyolojik bir araştırmaya ihtiyaç vardır. Ağırlıklı olarak 1970, 80 ve 90 yılında toplu konut olarak, kaçak yapılaşma olarak hisseli parseller üzerinde imar planına aykırı yükseklikte ya da genişlikte yapılmış binalarla ilgili, yapı denetiminden yoksun yapılmış, genel mühendislik hizmeti almamış olan yapılarla ilgili bizim önümüzdeki en temel ölçüt, bu binaların sahiplerinin, bir ya da birden fazla sahiplerinin büyük oranda emekli, tek maaşla, emekli maaşıyla geçinmek zorunda kalan yurttaşlar olmaları ve bundan kaynaklı olarak da dönüşüm için gerekli olan finansal olanaktan yoksun olmalarıdır. Bakın, Türkiye'nin pek çok coğrafyasında insanlar yapı güvenlik katsayısı düşük, zemin emniyet gerilim katsayısı düşük, bina betonarmede kullanılan ölçümleri son derece düşük olan, donatılarının büyük oranda korozyona uğradığı pek çok yapıda oturmalarına rağmen, Türkiye'nin bütün coğrafyalarında özellikle emekliler ve yoksul, dar gelirli yurttaşlarımız bu mali yük ile riskli bir binada oturmanın oluşturduğu risk arasında tercihi riskli binada oturmaktan yana yapmak zorunda kalmaktadırlar.

Şimdi, Bakanlık deprem bölgelerinde tünel kalıp yöntemiyle konutları ortalama 4 milyon TL'ye ihale etmektedir, evini dönüştürmek isteyen kişilerle ilgili -750 bin artı 750 bin- 1,5 milyon liraya kadar katkı yapmaktadır ama sizin büyük bir ihaleyle 1.000, 1.500, 2.000 daire üzerinden yaptırdığınız bir inşaattaki 4.000 metrekare birim maliyet vatandaşın tek başına yapacağı münferit bir binada daha da yükseğe çıkacağı dikkate alınarak bu konularla ilgili finansal kaynakların sıfır faizli, uzun vadeli finansal olanakların hibelerle birlikte yurttaşlarımıza sağlanması gerekir, şarttır. Bunun yapılmaması durumunda biz burada sürekli toplanırız, riskli yapı stokumuzun sayısını konuşuruz, bunların azaltılmasını konuşuruz ama hiçbir biçimiyle bunlar azalmaz. Yani Aydın'daki, Denizli'deki, Ege Denizi'ndeki fay zonları üzerinde bulunan, Mendere, Gediz, Büyük Mendere, Muğla ya da devam edelim, Bingöl'den devam edelim, Erzurum'dan devam edelim, Marmara'nın kuzeyinde, fayın kuzeyindeki İstanbul, güneyindeki Bursa, Balıkesir, Yalova; bütün bu şehirlerdeki yaşayan yurttaşlarımız açısından temel bir sıkıntı vardır: Riskli bir binada oturma getirdiği, kendisinin, ailesinin ve çocuklarının yaşama hakkı karşısında duyduğu vicdan azabı; diğer yandan, bu evi dönüştürmek için harcayacağı bedele ulaşamamaktan kaynaklanan imkânsızlıklar. Bunu çözmek iktidarın temel görevidir.

Yine, 4'üncü maddede imar hakkı aktarımı, 4, 5, 6; bütün bunlarla ilgili, daha önce yine bu Meclisten geçirdiğimiz, yüzde 35-40'ı 45'e çıkardığımız, DOP'ların yüzde 45'e çıkması, KOP'ların tümüyle kaldırılması sonrasında oluşan olumsuzluklar... Bakın, bunların her birini burada söyledik, burada yaşanacak olan problemlerin her birini söyledik, tutanaklara girdi; ilgili Bakan Yardımcısı buradaydı, kendisine ifade ettik, bu biçimiyle yasanın geçmesi durumunda uygulamada çıkacak olan sıkıntıları çok söyledik.

Değerli arkadaşlar, şimdi, temel problem şu: Özellikle büyük şehirlerde plan bütünlüğü içinde ayrılmış olan, DOP'a ya da KOP'a ayrılmış olan geçmiş planlardaki alanların büyük bir çoğunluğunun ya işgal edilmiş olması ya da imar barışıyla bunların hak sahiplerine Bakanlığınız tarafından belge verilmiş olması. Dolayısıyla, bölgede artık yeni DOP... "DOP" dediğimiz nedir? Okul, hastane, sağlık tesisi, kreş, sosyal tesisler, spor tesisleri, benzeri. Bunların yapılmasına ihtiyaç var. Niye bunların yapılmasına ihtiyaç var? Bakın, 1927 nüfus sayımında Türkiye'de insan nüfusumuzun yaş ortalaması 35; bugün yaşam süresi erkeklerde 79, kadınlarda 82; 2050 yılında bu 90'a çıkacak. Şimdi, 90 yaşında yaşayan bir toplum... Türkiye nüfusu yaşlanacak, 65 yaş üzerindeki nüfusun sayısı çok hızlı biçimiyle artacak. Bu insanların yaşamının geriye kalan -özellikle de yeni nesilde insanların 80 yaşına kadar modern yaşamın içinde her alanda olması öngörüldüğü- emeklilik sonrası döneminde yaşamlarını sürdürebilmesi için bütün bu hizmetlere ihtiyacı var. O nedenle, burada emsal transferinden önce bölgenin ihtiyacı olan DOP'ların nasıl düzenleneceği konusunda uygulama koymak gerekir.

Şimdi, bakın...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gökan Bey, biliyorsunuz, Komisyon üyesi arkadaşlarımız da söz alacaklar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Ben grup adına konuşuyorum.

Şimdi, ben Esenyurt'taydım, çok ilginç... Esenyurt Mehmet Akif Ersoy Mahallesi ve Esenyurt'ta Mehterçeşme Mahallesi; biri 50 bin nüfuslu, bir tanesi de 30 bin nüfuslu. Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; 80 bin nüfuslu Esenyurt'taki bu iki mahallede ilköğretim okulu yok, iki mahalle yan yana, ilköğretim okulu yok. 80 bin nüfuslu; Bayburt'tan büyük ya, iki mahallenin nüfusu bizim Bayburt kadar, 85 bin nüfusu var Bayburt'un. 80 bin nüfuslu iki mahallede ilköğretim okulu yok, aile sağlık merkezi yok, tek bir kreş yok, tek bir sağlık ocağı yok ve bunların yapılabilmesi için de donatı alanı yok.

Şimdi, bu yasanın arkasında ağırlıklı olarak Esenyurt'a atanmış olan kayyumun imar planına göre ruhsata bağlanmamış, yarım kalmış, kaçak yapılmış, geçmiş iktidarlar döneminde göz yumularak 100 dairelik bir arsaya 1.000 dairenin yapılması, 1.200 daire yapılacak olan bir yapı adasına 5.000 tane konut yapılması... Bütün bunlarla ilgili hem konut mağdurlarının sıkıntısı hem bölgenin aşırı yüklenmesi... Şunu belirtmemiz gerekir: Esenyurt'un plan nüfusu sizin iktidarınız döneminde, İstanbul'un 1/100.000'lik nazım çevre planında 500 bin iken bugün yerli yabancı 1 milyon 400 bin kişi yaşamaktadır.

Şimdi, yarım kalmış, işlemini tamamlamamış olan binalarla ilgili buralarda imar hakkı transferinin de yapılabilmesine olanak sağlanıyor. Burada bizim bazı önerilerimiz var, birazdan onları da size sunacağım ama bu teklifin içinde iyi şeyler de var. Mustafa Bey burada, çok iyi biliyor, Yapı Denetimi Kanunu'yla ilgili burada ısrarla söylemiştik: "Küçük parsellerle ilgili kuraya sokmayın. Bakın, her 2 yurttaştan 1'i bir yıl boyunca yapı denetim firmasına ulaşamıyor, sözleşme yapamıyor, inşaatlar gecikiyor. Bu konuyla ilgili belli kriterler getirelim. Özellikle de büyükşehirlerde iktidarınız döneminde üç yıl önce 6 liraya satılan mazot, şimdi 46 liraya satılıyor, ulaşım da giderler son derece arttı. Her aşamasını yapı denetim firmasının kontrol etmesi gerekir ve Antalya'da Alanya ile Kalkan arasında 500 kilometrelik bir mesafe var, Muğla'da Fethiye ile Bodrum arasında 450 kilometrelik mesafe var, İstanbul'da Tuzla'dan Silivri'ye iki saatten önce gitmek mümkün değil." demiştik. Bu nedenle bölgelere ayrılmasını teklif etmiştik. Düzenleme buna olanak getiriyor, bu biçimiyle son derece olumlu olduğunu belirtmek istiyorum.

Yine, burada, değer artış vergisiyle ilgili... Bakın, bir karar alalım; parsel bazında plan değişikliği yapmayı, imar artışı yapmayı, bunlarla ilgili olarak tümüyle yasaklayan bir karar alalım. Değer artış vergisiyle ilgili uygulamanın hiçbir işe yaramadığını hepimiz biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi de iptal etti. Getirdiğiniz teklif, değer artışının yüzde 90'ını öngörüyor yani 100 liralık bir artışın yüzde 90'ını, vergi olarak peşin öderse yüzde 80'ini. Arkadaşlar, burada bir sürü inşaatçı, müteahhit arkadaşımız var, benden çok daha başarılı, çok büyük inşaatlar yapanlar var. Bir değer artışının yüzde 80'ini peşin, 90'ını da taksitler hâlinde ödeyerek bunun için plan tadilatı yaptıracak bir kişi var mı Türkiye'de?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - İşte, yapmasın diye yapıyorlar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Hayır, buradaki temel nokta o değil ama Sayın Bakan, eğer siz plan değişikliğini Bakanlık olarak yapıyorsanız, TOKİ eliyle yapıyorsanız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Mekânsal Planlama Müdürlüğü eliyle yapıyorsanız bu plan değişikliğini, buradan dolayı imar artışları oluşuyorsa elde ettiğiniz değer artış vergisi nedir, bana açıklayın.

Bakın, buradan açık açık soruyorum: İstanbul Kemerburgaz'da Ziraat Bankasının Demirörenden satın aldığı Kemer Country'nin içindeki yeşil ve spor alanlarını imara açtınız, 3 milyon dolara oradan evler satıyor. Peki, buradan elde edilen değer artış vergisinden Büyükşehir Belediyesine, ilçe belediyesine ve ilgili Kentsel Dönüşüm Başkanlığına yapılan transfer ne kadardır? Sıfır; sıfır arkadaşlar. Herkes birbirini kandırıyor, arka kapıdan nasıl dolaşılacağını, işin arkasından dolaşarak nasıl bu bedellerin ödenmeyeceğini biliyor. Demirören 15 milyon dolara 2010 yılında satın aldığı yeşil alanı, 2018 yılında 315 milyon dolara Ziraat Bankasına borçlarının karşılığında devretti. Devrederken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Müdürlüğü bu spor alanının daha mülkiyeti Demiröreneyken planını yaptı, daha düşük yoğunluklu bir plan yaptı. Bu plana göre araziyi Ziraat Bankasına devretti, mahkeme planı iptal etti. Sonra, Ziraat Bankası 315 milyon dolara 2010 yılında Esat Edin tarafından Demirören Grubuna satılan araziyi 315 milyon dolara kamulaştırdı borçları karşılığında. Sonra, Ziraat Bankası 750 milyon dolarlık Hürriyet gazetesinin ve diğer medya kuruluşlarının transferi için verilmiş olan kredinin geri ödenmemesi dolayısıyla bunu borcuna teminat olarak saydırdı. Dünyanın hiçbir yerinde, yedi yılda dolar cinsinden 15 milyon doları 315 milyon dolara çıkarabilmek mümkün değildir. Sayın Başkan, soruyorum: Buradan oluşan değer artış vergisinin ne kadarını aldınız? Çünkü bu yasa çıktıktan sonra bu işlemler yapıldı. Sıfır. O nedenle bu hükmün kimin tarafından nasıl uygulandığını, kimlere nasıl ayrıcalıklar yapıldığını da çok iyi anlatmak gerekir.

Yine, Türkiye Çevre Ajansı ile ilgili... Bakın, geçtiğimiz dönem burada görüştük bunu, Çevre Komisyonunda görüştük. Türkiye Çevre Ajansı ile ilgili yapmış olduğumuz eleştirilerin tamamı bugün yasa metninde değişiklik olarak getiriliyor ama orada hâlâ anlamakta zorluk çektiğim bir konu var. Türkiye Çevre Ajansı vergi toplayacak, harç alacak, bağış alacak yani kamunun yapması gereken işlemler dolayısıyla elde ettiği vergiyi toplayacak ama kamunun diğer kurumları gibi denetime tabi olmayacak, Sayıştay denetimine tabi olmayacak, Sayıştaya sadece yıl sonunda bir birim tarafından oluşturulan, mali yetkili bir firma tarafından belirlenen denetleme bilgisini bilgi olarak gönderecek. Şimdi, Türkiye Çevre Ajansı şirket kurabilir çünkü gelirleri var, para toplayacak, bu parayla ilgili de yatırım yapacak, harcama yapacak bir şirket olabilir. Bu şirket de Meclis adına denetlenebilir ama yasa metninde Türkiye Çevre Ajansı özel şirkete ortak olabilir. Şimdi, Sayın Başkan, soruyorum: Kim bu özel şirket? Nasıl bir özel şirket ki yasanın içine girecek kadar çok güçlü ilişkilerle Türkiye Çevre Ajansının kaynakları ajans üzerinden bu şirkete aktarılacak, bu şirket birtakım harcamalar yapacak ama bu şirket sadece ticaret hukukuna göre denetlenecek ama millet adına vergi toplayan, vergiyi denetleyen Türkiye Büyük Millet Meclisi yasayla kurulmuş olan bir kamu kurumunun, bir ajansın toplamış olduğu verginin özel bir şirkete devredilmesi dolayısıyla buradan oluşacak olan denetim görevini yerine getiremeyecek.

Şimdi, bazı görüş ve önerilerim var, bunları da belirtmek istiyorum. Teklifin 4'üncü maddesinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5'inci maddesine "İmar Hakkı Aktarımı" tanımı getirilmiş. Tanımda yer alan, parsel üzerinde özel mülkiyet konu yapılaşma hakkının verilememesi durumunda, verilemeyen emsale esas inşaat hakkının başka parsel ya da parsellere imar planı kararıyla taşınması işlemi 3194 sayılı İmar Kanunu'nun bütününe, planlama ilke ve esaslarıyla uyumlu değildir. Alıntılanan kısımda yapılaşma hakkı parseldeki mülkiyet hakkının ayrılmaz bir parçası gibi kabul edilmiştir ancak yapılaşma haklarının verilir verilmeyeceği, verilecekse hangi koşul ve kısıtlamalarla birlikte verileceğine ilişkin konular imar planında belirlenmektedir. İmar planları ve bu planlarda yapılan değişiklik kamu yararının gerektirdiği hâllerde yapılmaktadır. Dolayısıyla kamu yararı tesis etmek amacıyla yapılan imar planlarında özel mülkiyet konu parsellerde yapılaşma getirilmesinin zorunlu olduğuna yönelik bir kabulün yapılması, parselde yapılaşma hakkı getirilmemesi durumunda ise bir istisnai olarak ele alınması ve âdeta parsel maliki bakımından bir hak kaybı oluşturduğunun kabul edilmesi ve bu kabulün bir sonucu olarak da hak kaybının bir anlamda tazmin edilmesine yönelik olarak verilemeyen inşaat hakkının başka parsellerde tanınması şeklindeki imar hakkı aktarımının tanımlanması, planlama esasları, şehircilik ilkeleri ve kamu yararı bakımından bugüne kadar oluşan müktesebata, 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuatlarla getirilen hükümlere kesinlikle aykırıdır. Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, "İmar Hakkı Aktarımı" tanımının "İmar Hakkı Aktarımı; 1/1000 ölçekli uygulama imar planının bulunduğu, arazi ve arsa düzenlemesi yapılmış ya da yapılması mümkün olmayan alanlarda, parselin tamamının ya da bir kısmının umumi ve kamu hizmet alanlarında kalması sebebiyle, bu kanunun 13'üncü maddesine uygun olarak parselde ilişkin belirlenecek imar hakkının başka parsel ya da parsellere imar planı kararıyla taşınması işlemidir." şeklinde yapılması tarafımızdan önerilmektedir. Ben bu metni de size iletacağım.

Teklifin 5'inci maddesinde 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen (c) bendinde imar hakkı aktarımına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Burada verici parselin aktarıma esas inşaat hakkı belirlendikten sonra aktarma işleminin alıcı ve verici parsellerin değer tespitleri üzerinden yapılacağı esası getirilmiştir. Dolayısıyla, verici parselden aktarılabilecek inşaat alanının büyüklüğü değerlendirme ve bedel tespit esaslarına göre belirlenecektir. Yasa teklifi maddesinde "Verici parselin/parsellerin aktarıma esas inşaat hakları en yakın komşuluğundaki imar parselinin, adanın emsale esas inşaat hakkını aşmamak kaydıyla ilgili idaresince belirlenir. Aktarma işlemi alıcı ve verici parsellerin değer tespitleri üzerinden yapılır." denilmektedir. Bu durum başlı başına belirsizlik getirmektedir. Dolayısıyla bu verici parselden ne kadar inşaat alanı aktarımı yapılacağı imar planında öngörülemeyecektir. Sadece parselde aktarım yoluyla ilave inşaat alanının bu parselin emsale esas inşaat alanının yüzde 20'sini geçmeyecek şekilde imar planında belirlenmesine ilişkin düzenleme getirilerek imar planları ile alıcı parsellere kısıtlama getirilmiştir.

Teklifin 5'inci maddesinde getirilen düzenlemelerin yasalaşması hâlinde verici parselden ne kadar aktarıma esas inşaat alanı hesaplanacağı belirsiz kalmakta ve imar planının kontrolü dışına bırakılmaktadır. Bu durum 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri ve imar planı müktesebatına uygun değildir. Bu hâliyle, imar planında umumi ve kamu hizmet alanına ayrılan parseller nedeniyle ne kadar aktarıma esas inşaat alanının tahakkuk edileceği belirsiz kalacağından imar planları kararları öngörülemez ve denetlenemez olacaktır; bu da doğru değildir. Bu durum 3194 sayılı Kanun hükümleri, imar planı tekniği, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı ilkeleriyle uyumsuz olacaktır.

Söz konusu teklifin idareler üzerindeki kamulaştırma yükünü azaltmak amaçlı olduğu ortadadır ancak bahse konu imar hakkı transferi koşulları hem yasada hem de imar planlarında net bir şekilde belirlenemez ise söz konusu imar planlarının getirmiş olduğu nüfus-donati dengesini iyiden iyiye bozabilecektir. Verici parselin çevre yapılaşmadan hangi fonksiyondan inşaat alanı ve/veya değer hesabı yapılacağına -konut, ticaret, konut ticaret tarifi- belirsiz olması nedeniyle maddenin uygulamada suistimale açık olduğu ortadadır. Verici parselin imar

hakkı aktarım işlemi tamamlandıktan sonra ilgili idareler lehine bedelsiz devri şartı getirilmiş olup tapu kaydına işlenmesi şartı getirilmemiştir. Oysa verici parselin imar hakkı aktarımının tamamlandığının tapu kaydına işlenmesi ve imar planlarında değişiklik yapılarak tekrar imar yapılaşma hakkı verilmeyeceğinin kural hâline getirilmesi gerekirken teklifte bu hususa ilişkin bir düzenleme yer almamıştır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gökân Bey, bunları maddeler üzerinde görüşeceğiz ama...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Ben maddelere girmeyeceğim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, ben mümkün olduğu kadar kesmemeye çalışıyorum da... Şimdi, diğer arkadaşların da hakkına girmeyelim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Başkan, bitireceğim, sonra ben ayrılacağım için...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, diğer arkadaşlarınız burada zaten, onlar gerekli bilgilendirmeyi yapacaklar zaten. Ben mümkün olduğu kadar süre kısıtlaması yapmak istemedim ama...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Tutanaklara girmesi açısından söylüyorum.

Yine, burada, teklifin 6'ncı maddesinde 3194 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine ilişkin düzenlenen öneriler getirilmiş olup bir kısmı kullanım alanları Düzenleme Ortaklık Payı (DOP) kapsamına alınmıştır. Bunlar kamuya ait kreş ve gündüz bakım evleri, bölgenin genel hizmet veren spor alanı ve uygulama imar planı kararıyla getirilen diğer umumi kamu hizmet alanlarıdır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gökân Bey, siz gideceksiniz de bizim günahımız ne? Bizi bırakacaksınız burada yani biz buradayız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Başkanım, ben bunları söylüyorum ki bunlar yasa kayıtlarına girsin. Bu uygulamada yaşanacak olan zorlukların ne olduğunu tespit etmişiz ve ona göre çalışarak geldik yani yoksa burada genel eleştiri yapmıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, sıkıntı yok, biliyorum; arkadaşlarınız zaten bunları söylüyorlar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Bunları belki bu iki günlük dönem içinde Komisyon ilgili bakanlıklarla görüşerek bunlarla ilgili madde metinlerinde değişiklik yapar yani ben burada...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yok; biz onları alacağız, buna da bakacağız tekrar Gökân Bey, ondan endişeniz olmasın.

Bitirelim, toparlayalım Gökân Bey, lütfen.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Önemli açıklamalarda bulunuyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, sıkıntı yok ya; siz de önemli açıklama yapacaksınız, o yüzden söylüyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Kanun hükmünde DOP kesintilerinin, düzenlemeye tabi tutulan yerler ile bölgenin ihtiyacı kapsamında umumi ve kamu hizmet alanlarıyla sınırlı olacak şekilde korunması gerekli olup teklifte yer alan "bölgenin geneline hizmet veren spor alanı" ibaresinden kaldırılarak mevcut madde metninde yer aldığı şekliyle "semt spor alanı" olarak bırakılması tarafımızca uygun bulunmuştur; böyle düzenlenmesini talep ediyoruz.

Teklif yasa maddesinde imar planında umumi hizmet alanına ayrılan yerlerden 13'üncü madde kapsamında kamu eline geçişi sağlanamayan alanlarda kamu hizmetini yapacak ilgili idarenin kamu hizmet alanına ihtiyacı olmadığına dair görüşü alınarak eş değer alan ayrılmaksızın 2942 sayılı Kanun'un ek 1'inci maddesi hükümlerine göre ve çevre yapılaşma koşullarıyla uyumlu olmak kaydıyla konut kullanımı hariç fonksiyon değişikliği amaçlı plan değişikliği yapılabilir. Bakın, buradan uyarıyorum: Anayasa Mahkemesi bunu iptal eder, şimdiden söylüyorum. Bu madde plan bütünlüğünü bozucu, kamu yararını zedeleyici niteliktedir. İmar plan kararlarının sadece ilgili idarenin o dönem itibarıyla ortaya koyacağı kurum görüşüne indirgemektedir. Oysaki imar planlarında alınan kararların kurum görüşlerinin yanı sıra birçok farklı analiz, sentez çalışmasına dayanması gerekir. Dolayısıyla yalnızca ilgili idarenin sunmuş olduğu görüş doğrultusunda herhangi bir bilimsel gerekçeye dayanmadan ve bölgede eş değer alan ayrılmaksızın yapılacak olan plan değişikliği kamu yararına aykırı, plan bütünlüğünü ve sosyal donatı dengesini bozucu nitelikte olacaktır. Biraz önce saydım bunları. İlgili idare "Benim ihtiyacım yok." diyor. "Benim burada sağlık tesisine ihtiyacım yok." diyecek, bununla birlikte, sağlık tesisi alanını ticarete alacaksınız ya da başka fonksiyona. "Benim burada eğitime ihtiyacım yok." diyecek, "Benim burada spor alanına ihtiyacım yok." diyecek ilgili kurum ya da söylettirilecek... Bu biçimiyle, kesinlikle bu temel planlama ilkelerine aykırı arkadaşlar; bunu lütfen çıkarın yasa metninden. Götüreceğiz Anayasa Mahkemesine.

Teklifin 9'uncu maddesinde 3194 sayılı Kanun'a Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev ve yetkilerine ilişkin ek madde eklenmesi önerilmiştir ancak bu maddede, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun kapsamı dışında kalan çeşitli konulara yer verilmiş olup bu düzenlemelerin İmar Kanunu'nda ek madde olarak yer alması kanun tekniği açısından doğru değildir.

Yine, 3194 sayılı Kanun hükümlerinin kendi içinde bir bütünlüğü bulunmaktadır. Buna göre, belediye sınırları içinde belediyelerin; bu sınırlar dışında valiliklerin imara ilişkin görev ve yetkileri bu kanunla düzenlenmiş olup kanunun 9'uncu maddesinde imar planlarında Bakanlığın yetkisi belirlenmiştir. Bunun dışında, ayrıca, ek maddeyle Bakanlığın ve bu kanun kapsamında ve kapsamı dışında kalan çeşitli görev ve yetkilerin hüküm altına alınması 3194 sayılı Kanun'un bütünlüğüne aykırıdır.

Diğer taraftan, teklifle 3194 sayılı İmar Kanunu'na getirilmek istenen ek madde 11 metninde yer alan görev ve yetkiler ya kanununun 8'inci maddesinde belediye ve valiliklere ya da 9'uncu maddesinde Bakanlığa verilmiş yetkililerdir. Ayrıca, 3194 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi gereğince özel kanun niteliğindeki yasal düzenlemeler yoluyla Bakanlığa verilen yetkilerin ise bu kanunların hükümleri uyarınca Bakanlıkça kullanılacağı ve kullanılmakta olduğu tartışmasızdır. Söz gelimi, 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu, 775 sayılı Gecekondu Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 2302 sayılı Kanun, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, 7269 sayılı Kanun ile 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ve benzeri kanunlarda Bakanlığa verilen görev ve yetkiler kullanılmaktadır.

Teklifte 5393 sayılı Kanun'un 73'üncü maddesi kapsamındaki uygulamalara ilişkin kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilanına ilişkin işlemlerin Kentsel Dönüşüm Başkanlığı tarafından yürütüleceği hakkındaki bu maddeyle yerel yönetimlere tanınan hakların elinden alınacağı, idari vesayet oluşturulacağı çok açıktır. Teklifin 9'uncu maddesinde 3194 sayılı Kanun'a getirilmesi amaçlanan ek madde 11'de yer alan ve 3194 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde yerel yönetimlere verilen yetki ve görevlerinin bu defa Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verilmesi uygun değildir. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9'uncu maddesinde Bakanlığa resen imar planı yapmaya ilişkin yetki ve görevler vardır ve yeterlidir. Ayrıca, yine, kanunun 8'inci maddesinde Bakanlığın yerel yönetimler üzerindeki denetim yetkilerinin olması da uygundur.

Sonuç olarak, esasen Bakanlığın imar konularına ilişkin kural koyması ve denetim görevini yerine getirmesi, imar planı onayı ve uygulamalara ilişkin görev ve yetkilerinin ise yerel yönetimlerde olması yaklaşık kırk yıldır yerleşmiş bir durumdur. Belediye ve valiliklerin, 8'inci madde ve diğer maddelere göre yaptıkları işlerin ek 11'inci madde uyarınca Bakanlık tarafından da yapılabilecek şekilde düzenleme yapılması, imara ilişkin işlemlerde çok başlılık ve kurumlar arasında dağınıklığa yol açacaktır. Bu nedenle, teklifteki ek 11'inci maddenin geri çekilmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

Güneş enerjisi ve RES'lerle ilgili, yapı denetiminin dışına çıkarılıyor olmasıyla ilgili de açık olarak şunu söyleyeyim: Türkiye'nin enerji verimliliğinin artırılması ve yenilenebilir enerji olanaklarının artırılması konusundaki çaba ve gayretler hepimiz tarafından takdirle izlenmektedir. Ama şunu unutmamak gerekir ki çok farklı kişi kurum ya da kuruluşlar tarafından yapılan, özellikle GES'lerin nerelerde yapıldıkları, bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve yapılan işlemlerde özellikle elektrik mühendisleri ile inşaat mühendislerinin denetimine tabi olarak çıkarılması ve bunun gerekçesi olarak da maliyetlerin gösteriliyor olması son derece yanlıştır. Bakın, GES'lerle ilgili, daha iki üç yıl önce 1 milyon dolar olan megavat kurulu güçleri artık 400 bin dolarlara düşmüştür. O nedenle, bu konularla ilgili maliyetler teknolojik gelişmeyle birlikte azalmakta, yer tahsisi ve Bakanlığın izinleriyle ilgili işlemler hızlandıkça da bu alanlarla ilgili yatırımlarda özellikle belediyeler, özel sektör, büyük sanayi şirketleri tükettiği elektriğin 2 katına kadar GES'ler ya da RES'ler yapabilmektedir. Ama tekrar söylüyorum, yüzde 96'sı deprem riski taşıyan bir bölgede yapılacak olan basit yapı niteliğindeki GES'lerin ve RES'lerin de kapsam dışına çıkarılması doğru değildir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz Gökan Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gülcan Hanım, lütfen, geneli üzerinde kalırsak... Maddeler içerisinde zaten detaylara gireceğiz inşallah.

Buyurun.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Evet, bugün görüşmekte olduğumuz kanunun adı Köy Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Şöyle bir bakıyoruz, kanun 24 maddeden oluşuyor, "Köy Kanunu" diye gördüğümüz kanun teklifi, sadece 1 maddesi köylerdeki sorunu çözmekle alakalı bir kanun teklifi. Geriye kalan maddelere baktığımızda, Anayasa'ya aykırılıklarla dolu içerikte olan maddelerle karşı karşıyayız ve aynı zamanda, maddelerin neredeyse çoğu da yerel yönetimlerin yetkilerinin merkeze alınmasıyla alakalı ve Bakanlığa devriyle alakalı, çok ince nüanslarla bunu sinsice gerçekleştiren bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. İleriki süreçlerde nasıl bir yetki karmaşası ve işlemler yapılırken vatandaş ile yerel yönetimler arasında ve Bakanlık arasında nasıl bir sorun yaşanacağını bugünden sizinle paylaşabiliriz ve çok net de görebiliyoruz.

Şimdi, Sayın Başkan, ben maddeler üzerinden gideceğim ama her madde üzerinde konuşmayacağım. Gökan Zeybek Başkanımız çok detaylı açıklamalar yaptı, çok kıymetli bilgiler verdi, kendisine teşekkür ediyoruz.

Bu, gecekonduyla ilgili olan maddede ben dün de açıklamamı yapmıştım; kaçak yapıların yıkımıyla ilgili yazılı bir sürece bağlanması konusu görüşülüyor. Ancak zaten mevcut uygulamalarda mahkemeler kaçak yapı yıkımlarının yürütmeyi durdurma kararını verebiliyorlardı. Bu düzenleme aslında yasalarsa hukuki süreçlerin daha da karmaşık bir hâle geleceğini tahmin ediyoruz. Ayrıca, tebliğden sonra vatandaşın verilen bir on beş günlük süre var. Bu sürenin de vatandaşın bu konuda itirazlarını yapma ya da bu konuyla ilgili görüşmelerini yapma süresi olarak kısa bir süre olduğunu da buradan değerlendirmekteyiz. Bunun hukuki bir karmaşa yaratacak düzenleme olduğunu da buradan belirtmek isterim.

Şimdi, 5'inci maddeyle devam etmek istiyorum ben. Bu düzenlemeyle, daha önce kamulaştırma ortaklık payıyla oluşturulmuş alanlarda kamulaştırma yükü kaldırılmak istenmektedir. Umumi ve kamu hizmet alanlarının bedelsiz şekilde kamuya devri kulağa güzel gelen bir çözüm gibi sunulsa da bu düzenleme, vatandaşın mülkiyet hakkını hiçe sayarak devletin ekonomik yükünü vatandaşa yıkmaktadır. Özellikle emsal transferi gibi uygulamalar, planlama ilkelerine aykırılık yaratmakta ve adaletsiz sonuçlar doğurmaktadır. Kısa bir örnek vermek istiyorum: Örneğin, İstanbul Beşiktaş'ta 3 bin metrekare bir arsa üzerinden yapılacak emsal transferi, yüksek arsa değeri nedeniyle ciddi bir eşitsizlik de yaratacaktır. Bu tür uygulamalarda belirlenecek olan kriterlerin açık ve net bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Riskli yapılar ve düşük yoğunluklu alanlar gibi öncelikli bölgelerin dikkate alınması gerektiğini burada da vurgulamak istiyoruz.

Kanun teklifindeki 6'nıncı maddeye baktığımızda, daha önce eğer imar planlarında sosyal donatı alanları eksik kalıyor ise bu alanlar hazine parsellerinden tamamlanırdı. Ancak şu an iktidar olarak yapmak istediğiniz, hazine parsellerini vatandaş parseli olarak görüp imar planlarından sonra oluşan parselleri sattığınız için kanunda düzenleme istemektesiniz. Aslında bu maddenin en açık ifadesi de budur Sayın Başkan. Ayrıca, burada KOP parsellerinin kamulaştırma işlemleri önceden kurumlar tarafından yapılmakta iken şimdi belediyelere bu yükü yıkmaktasınız. İdarelere de şunu söylemekteyiz: İmar uygulamasında vatandaşın eksik bir alım yaptıkları zaman, ikinci uygulamayı bedel olarak yapmalarını öneriyorsunuz. Burada "Vatandaşın kısıtlı parselinden gelen parayla bedelini öde." diyorsunuz ve burada da yerel

yönetimler ile vatandaş karşı karşıya getirmek gibi bir durum gündeme gelmektedir. Burada yine bir örnek vereyim: Benim bir parselin var, aynı zamanda belediye bunu zamanında kamulaştırma yapmamış, okul alanı olarak kalmış. Siz şunu söylüyorsunuz: “Ben kamulaştırma yapmam Bakanlık olarak. Belediye ise bu konuyla ilgili yakın çevresinde yeniden imar uygulaması yaptırın, çevresinde yer alan diğer parsellerden bedel alsın, sana versin.” Bu maddeyi, direkt, belediyeler ile vatandaş karşı karşıya getirerek devletin tüm kurumlarını da bu işten sıyırma maddesi olarak düşünmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, burada...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Bu doğru değil. Kayıt altına alıyorum da bu doğru değil yalnız, yanlış bilgi.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Uygulamada bunlarla çok net karşılaşacağız Sayın Milletvekilim, bu konuda çıkardığımız sonuç bu.

Kanun teklifindeki 7’nci maddedeki değer artışı konusuyla alakalı da arsa değer artışından alınan payın yüzde 90’a çıkarılmasını öngörmekteler. Bu oran, malikler üzerinde aşırı bir yük oluşturmakta ve mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengeyi malik aleyhine bozacak şekilde düzenlenmiştir. Mahkeme kararları böyle bir oranın orantısız bir sınırlamaya neden olduğunu ve malikin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak bu teklif, mahkemelerin daha önce verdiği iptal kararlarına rağmen yine aynı şekilde önümüze getirilmiş durumdadır.

Ayrıca, toplanan payların paylaşımı konusunda da adaletsizlikler dikkat çekmektedir. Burada yüzde 15’lik kısmın Maliye Bakanlığına aktarılması... Bu geliri oluşturmak için tüm süreci yöneten belediyeler açısından da eşitsizlik olduğunu düşünmekteyiz. Bu vesileyle, mahkemeler tarafından iptal edilen bu düzenlemenin yeniden teklif edilmesinin gerekçesinin de açık bir şekilde cevabını bekliyoruz. Bu maddeyle, mülkiyet hakkı ve kamu yararı arasındaki denge malik aleyhine bozulmakta, adaletsiz bir yapı ortaya koyulmaktadır. İptal edilen düzenlemelerin revize edilmeden tekrar gündeme getirilmesi, vatandaşların haklarını korumaktan uzak bir anlayışı da temsil etmektedir.

Teklifin 9’uncu maddesinde Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığına tanınan geniş yetkiler, yerel yönetimlerin özerkliğini ciddi bir şekilde zayıflatmaktadır. Bakanlığa verilen bu yetkilerle her tür ve ölçekteki fiziki planların, çevre düzeni planlarının ve imar planlarının yapılması, değiştirilmesi ve onaylanması yetki merkezi idareye devredilmektedir. Ayrıca, başvuru tarihinden itibaren iki ay içerisinde ruhsatlandırma yapılmaması durumunda da resen ruhsat verme yetkisi de Bakanlığa tanınmaktadır. Bu durum, yerel yönetimlerin planlama ve uygulama süreçlerinden tamamen dışlanmasına sebep olacaktır. Bunu da siyasi bir karar olarak düşünmekteyiz.

Anayasa Mahkemesinin daha önce iptal ettiği düzenlemelerin neredeyse aynısı bu teklifte yeniden karşımıza çıkmaktadır. Özellikle bu geniş yetkiler mülkiyet haklarını ihlal etmekte, yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarını da devre dışı bırakmaktadır. Bu karar yerel yönetimlerin özerkliğini zayıflatırken merkezi idarenin artan kontrolü halkın çıkarlarına nasıl hizmet edecektir? Onu da buradan sormak istiyorum.

Bu maddeyle yerel yönetimlerimiz işlevsiz hâle getirilirken merkezi idareye sınırsız bir yetki tanınması ve Anayasa Mahkemesinin kararlarını göz ardı eden bu düzenleme halkın mülkiyet haklarını ve dava açma özgürlüğünü de ciddi bir şekilde sınırlandırmaktadır.

Teklifin 10’uncu maddesinde 2004-2009 yılları arasında kurulmuş elektronik haberleşme istasyonlarının kule ve direkleri için özel düzenlemeler getirilmektedir. Ancak bu düzenlemeler Anayasa’nın kanunların geriye yürümezliği ilkesine açıkça aykırıdır. Geçmişte yapılan bu istasyonların izin ve ruhsat süreçlerine yönelik getirilen istisnalar mevcut yasal düzenlemelerle de çalışmaktadır ve idari ya da yargısal süreçte devam eden dosyaların etkilenme durumu da çok net değildir, bunu da buradan netleştirme konusunda bir açıklama beklemekteyiz. Anayasa Mahkemesinin iptal kararında açıkça belirtilmiş olan hukuk devleti ve hukuki belirlilik ilkelerinin bu düzenlemede karşılanmadığı görülmektedir. Bu maddede getirilen istisnai hükümlerin halkın mülkiyet haklarını ve dava açma özgürlüklerini nasıl etkileyeceği de net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Ayrıca, bu düzenlemeyle hangi idari ya da ticari çıkarların korunmak istendiğini de buradan sormak istiyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gülcan Hanım, 26 madde var; hepsini tek tek...

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Yok, çok az maddede konuşuyorum, hepsinde konuşmuyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Toparlarsak iyi olur.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Komisyon üyesi olarak bunları ifade etmemiz gerekiyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Siz buradasınız nasıl olsa.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Çünkü halk adına, yerel yönetimler adına çok önemli bir yasayı tartışıyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, sıkıntı yok.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bunu zamanla sınırlandırmanın da doğru olmadığını düşünüyorum. Biz bunları ifade etmedikçe bazı olaylardan da kendimizi geri çekmiş oluruz, bunların doğru olmadığını düşünüyorum. Sayın Başkan, biraz sabrınıza ihtiyacımız var.

11’inci madde de yenilenebilir enerji yatırımları kapsamında rüzgâr ve güneş enerjisi santrallerinde yapı denetimi süreçlerini tamamen devre dışı bırakmakta. “Süper izin” olarak adlandırılan bu düzenlemede “Bürokratik süreçlerin hızlandırılması ve yatırımcı maliyetlerinin düşürülmesi hedeflenmektedir.” deniyor ancak halkın can ve mal güvenliğini hiçe sayan bir anlayışı da yansıtmaktadır. Yapı denetim süreçlerinin ortadan kaldırılmasının bu santrallerin güvenliği, çevresel etkileri ve uzun vadeli sürdürülebilirliği açısından ciddi sorunlara yol açacağını da düşünmekteyiz. Özellikle rüzgâr ve güneş enerjisi gibi stratejik sektörlerde güvenlik ve kalite standartlarının denetim dışı bırakılmasının telafisi mümkün olmayan kazalara ve çevresel zararlara neden olacağını da buradan belirtmek istiyorum.

Bu düzenlemenin dikkat çeken bir diğer boyutu ise yerli firmaların talepleri yıllardır görmezden gelinirken yabancı sermayeye yönelik kolaylıkların hızla hayata geçirilmesinin istenmesi. Dışişleri Komisyonunda yaklaşık bir yıldır bekleyen Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında Enerji ve Doğal Kaynaklar Alanında Stratejik Ortaklık Çerçeve Anlaşması ile bu düzenlemenin bağlantısı açıkça sorgulanmalıdır. Bunun bu anlaşmayla bir bağlantısı olup olmadığını da sizlere sormak istiyorum. Rüzgâr ve güneş enerjisi gibi kritik alanlarda yapı denetimi süreçlerinin kaldırılmasıyla stratejik bir sektörün geleceğinin de riske atıldığını buradan belirtmek isterim.

Yapı denetim ücretleri ve küçük ölçekli inşaatlarla ilgili çalışmaları, denetim firmalarının bazı sorunlarını ve soruları ben buradan birkaç soruyla sizlere iletmek istiyorum. Yüzde 3,5 oranına kadar olan geniş artış aralığına kimin karar vereceği netleştirilmelidir, Bakanlık yetkili olacaksa bu konuda bu husus açıkça belirtilmelidir. Küçük ölçekli inşaatlar için yüzde 3,5 oranı yerine daha makul bir oran belirlenmeli ve bu oran düzenlemede açıkça yazılmalıdır; örneğin, yüzde 2,5 gibi bir oran üzerinden çalışılabilir. Geniş artış aralığı yerine her 100 metrekare için sabit bir oran belirlenmesi daha adil ve uygulanabilir bir sistem de sunacaktır. Küçük projelerde yapı sahibi ile yapı denetim firması arasında oluşabilecek çıkar ilişkilerini de nasıl denetlemeyi düşünüyorsunuz?

Ayrıca, bu düzenlemede “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresinin yer alması da çok dikkat çekiyor. Bakanlığın adı değişmiş olmasına rağmen bu ibarenin hâlâ kullanılması teklifin yeterince özenle hazırlanmadığını ve teknik eksiklikler barındırdığını da buradan göstermektedir.

Gelelim en önemli maddemize: Çevre Ajansı ve yetki düzenlemeleriyle ilgili olan 19, 20, 23 ve 24’üncü maddelerimiz. Teklifte Türkiye Çevre Ajansına özel şirketlerle ortaklık kurma yetkisi verilmesi çevre politikalarımızın ticarileştirilmesinin açık bir göstergesidir ve önünün açılmasıdır. Bu ortaklıkların Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yapılacak olması sürecin şeffaflıktan ve kamu yararından uzak bir anlayışla yürütüleceğini göstermektedir. Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği iptal kararlarına rağmen Ajansın görev ve yetkilerinin yönetmeliklerle belirlenmeye devam etmesi hukuki belirlilik ilkesine de aykırıdır. Yönetim Kurulu çalışma esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi ise yasama yetkisinin devredilmesi anlamına gelmektedir. Söz konusu maddeler Ajansın faaliyetlerinin net bir çerçevede tanımlanmadığını; aksine, bu yetkilerin sermaye odaklı, kullanıma açık bir alan oluşturduğunu göstermektedir. Görev tanımlarındaki soyut ifadeler ve özel şirketlerin dâhil edilmesi Ajansın kamu denetiminden uzaklaşacağını ve çevrenin korunması için üstlenmesi gereken sorumlulukları yerine getirmeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Dışarıda bir şirket kurulması ve bu şirketin Çevre Ajansının görevini gerçekleştirilmesi halk adına ciddi sorular doğurmaktadır. Bu şirketin faaliyetleri nasıl denetlenecek? Sayıştay bu şirketi denetleyebilecek mi? Kurulacak şirketin mali yönetimi ve karar alma süreçleri şeffaf olarak vatandaşlarla paylaşılacak mı? Kamu kaynakları kimlerin kontrolüne devredilecek? Çevre Ajansı kendi yapabileceği işleri neden özel bir şirket aracılığıyla gerçekleştirme çabası içerisine girmektedir? Tüm bu sorular teklifte yeterince açıklığa kavuşturulmamış ve halkın kaynaklarının geleceği hakkında ciddi endişeler de yaratmıştır.

Ayrıca, madencilik faaliyetleri için ormanların yok edilmesi, Kaz Dağları, Akbelen Ormanları ve Munzur Dağları gibi eşsiz doğal alanların tahrip edilmesi doğanın ve halkın haklarını hiçe sayan bir anlayışın sonucudur. Bu projelerden kimler, ne kadar fayda sağlıyor? Hangi çıkar grupları bu politikaların arkasında? Halkın ortak mirası olan ormanlarımız, su kaynaklarımız ve biyoçeşitliliğimizin birkaç şirketin kâr hırsına teslim edilmeyeceğini de buradan belirtmek istiyoruz. Doğaya karşı yapılan bu tür politikalar yalnızca bir çevre sorunu değil, aynı zamanda toplumsal bir adalet problemidir. Böylesi politikaların sürdürülebilir olmadığını ve doğayı, insanları, ülkenin geleceğini de tehdit ettiğini de açıkça belirtmek istiyoruz

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bu konuyla ilgili sormak istediğim birkaç soru var: Çevre Ajansının özel şirketlerle yapacağı ortaklıkların kamu çıkarını gözettiğini nasıl garanti ediyorsunuz? Ajansın faaliyet alanları neden net bir şekilde tanımlanmamıştır? Bunların bu kanunda net bir şekilde tanımlanmasını sizlerden rica ediyoruz. Ayrıca, mahkemenin iptal kararında belirtilen hukuki belirlilik kriterleri neden bu düzenlemelerde karşılanmamıştır? Bu düzenlemede görmemekteyiz. Kurulacak olan şirketin kim olduğunu sizden açık ve net bir şekilde söylemenizi beklemekteyiz. Çevre Ajansının kendi yapabileceği işlerde neden özel bir şirketle ortaklık yapma ihtiyacı duymaktasınız?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Burada sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Bu kanun teklifinin vatandaşlarımızın mülkiyet haklarını kısıtlayan, yerel yönetimlerin özerkliğini zayıflatan, rant odaklı bir anlayışın ürünü olduğunu düşünmekteyiz. Bu teklif çevre politikalarını ticarileştiriyor, teklifte kamu kaynaklarını özel sektör çıkarlarına da teslim eden bir anlayış olduğunu düşünüyor, bu eleştirilerimizi ve önerilerimizi dikkate almanızı öneriyoruz.

Çalışmalarınızda da başarılar diliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Aykut Bey, buyurun.

Geneli üzerinde konuşuruz, maddeleri zaten detaylıca tartışacağız yeri geldiğinde.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, beş dakikayı geçmeyecek.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun, teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada tartışmakta olduğumuz kanun teklifi, bazı yönleriyle uygulamadaki sorunları çözme niyeti taşıyor gibi görüne de detaylı incelediğimizde ciddi eksiklikler ve kamu yararını gözetmeyen yönler barındırmaktadır. Bizler milletin temsilcileri olarak hem eksikleri dile getirmek hem de doğru yapılanları takdir ederek daha iyi bir sonuca ulaşmayı hedefliyoruz.

Öncelikle teklifin Köy Kanunu’na getirdiği değişikliklere değinmek istiyorum: Köylerde yaşayan hak sahiplerine tanınan süre uzatımı pratik bir çözüm olarak düşünülebilir. Ancak bu düzenleme köylerin tarihsel ve toplumsal yapısını korumaya yönelik daha kapsamlı politikaların yerini tutamaz. Biz köylerin kimliğini ve kültürel dokusunu koruyacak, onların kalkınma potansiyelini artıracak bir yaklaşımı savunuyoruz. Bu teklif köyleri yalnızca birer arazi kaynağı ya da mülkiyet konusu olarak ele alıyor ki bu bakış açısını kabul edemeyiz.

Gecekondu Kanunu'nda önerilen düzenlemelere baktığımızda ise izinsiz yapıların yıkımı sürecinde yargı yolunun kısıtlanması gibi hukuk devleti ilkesiyle çelişen maddeler görüyoruz. Elbette, izinsiz yapılaşmanın önüne geçilmesi gerekir ancak bu süreçte vatandaşların hak arama özgürlüğü zedelenmemelidir; idarenin keyfi kararlarına karşı bir denetim mekanizması oluşturmak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Katma değer vergisi muafiyetine gelirsek, Kentsel Dönüşüm Başkanlığının kapsamının genişletilmesi yerinde bir adım gibi görünse de bu düzenlemenin yeterince şeffaf bir denetim mekanizmasıyla desteklenmemesi risk oluşturmaktadır. Kamunun kaynakları etkin ve adil şekilde kullanılmalıdır. Aksi hâlde, bu adım kentsel dönüşüm projelerinde eşitsizliği artırabilir. Bu alanda şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlanmadan böyle bir genişleme yapılmamalıdır.

Yine, maddelerde gördüğüm bazı şeyleri de genel anlamda ifade etmek istiyorum. Şimdi, madde 7'de parsel bazında kamu alanlarının konut alanları dışında fonksiyon değişikliğine izin veren bir düzenleme görülüyor. Her ne kadar mülkiyet problemleri olan alanlarda kamulaştırma yükünü ve benzeri sorunları bertaraf edecek bir düzenleme gibi gözükse de uygulama aslında kamuya ayrılan alanların özel mülkiyete konu olacak şekilde ticaret alanına dönüşmesinin önünü açmaktadır. Bu düzenlemenin muhakkak suretle yargıdan döneceğine inanıyoruz.

Yine, madde 13'te bu teklif metninde "onarılmaz hasar" tanımının soyut bir şekilde kalmaması, netleştirilmesi önem arz etmekte. Şimdi "onarılmaz düzeyde hasar" ifadesi muğlak bir ifade. Mevcut standartlar referans alınabilir. Mesela, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği, malzeme ve sistem testleri için yapının durumuyla alakalı Türk Standartları Enstitüsü kriterleri uygulanabilir ve ilgili meri mevzuat hükümleri uygulanabilir. Mesela, onarılmaz düzeyde hasar tespitinde tamamen değerlendirmeyi bir standart belirlemeden bırakırsak bir teknik personel, taşıyıcı sistem üzerindeki dayanım kayıpları üzerindeki oranı kendi belirleyebilir veya çevredeki yapılarla ilişki kurarak yapıların taşıyıcı sistemlerinde bir işlev kaybı olup olmadığını analiz edebilir. Aslında bütün bu işlemleri yaparken mevcut kanunlarımız ve standartlarımızı dikkate alarak değerlendirme yapılması gerektiğini vurgulamalıyız ama uygulamada ne yazık ki böyle olmuyor.

Diğer bir maddeyle, madde 14'le ilgili bir önerim var: Taslak metindeki düzenleme yapı denetim ve laboratuvar süreçlerindeki ciddi ihlallere caydırıcı bir yaptırım olarak hapis cezasını gündeme getiriyor. Bu çok doğru bir uygulama olarak karşımıza çıkmakta ancak bu düzenlemenin etkili ve en önemlisi adil bir şekilde uygulanabilmesi için bazı hususların netleştirilmesi ve geliştirilmesi gerekiyor. Örnek olarak, cezaların kişilerin sorumluluk düzeyine göre ayrıştırılması, düzenlemenin daha adil ve etkili olmasını sağlayabilir. Şantiye şefine de yapı denetim denetçilerine de laboratuvar görevlilerine de aynı ceza uygulanacak algısı çıkıyor burada yani teknik personel ve yöneticiler arasında sorumluluk ayrımı yapılmalı. Tüm personel gruplarına aynı cezai yaptırım uygulanması, sorumluluk düzeyine göre herkese eşit ceza vermek adil olmayabilir. Yapının ihlallerinde en asli kusuru bulunan görevliler ile daha az kusurlu görevlinin aynı cezai müeyyideyle karşılaşması adaletli bir uygulama olarak karşımıza çıkmıyor. Önerimiz: Teknik personel, şantiye şefi, yönetici ve proje müelliflerinin sorumluluk düzeyine göre farklı cezai yaptırımlar belirlenmelidir.

Yine, bu madde 15'teki gayet yerinde bir uygulama. Yalnız burada bölgeler belirlenirken hangi kriterlere göre büyükşehirlerin bölgelere ayrılması belirlenecek? Bölgeler belirlenirken tüm süreci olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek kriterler, ulaşım altyapısı ve mesafeler dikkate alınmalı, bölgesel yapılaşma yoğunluğu ve yapı türleri yani yüksek katlı, yapı, ticaret, konut ve benzeri analizler yapılarak bölgeler belirlenmelidir. Bakanlık burada iyi bir analiz yapmalı.

Madde 16'yla ilgili bir önerim olacak: Kentsel Dönüşüm Başkanlığının mahallî idarelerin yetki alanında olan kentsel dönüşüm ve yenileme alanları ilanılarıyla ilgili görev ve yetkiler üstlenmesi öngörülmektedir. Ancak, bu durum, Anayasa'nın 127'nci maddesinde düzenlenen mahallî idarelerin özerklik ilkesiyle çeliştiği için daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Şimdi, aynı düzenleme kanun formunda yeniden getirilmeye çalışılmaktadır. Bu teklif kentsel dönüşüm süreçlerinin daha etkin ve hızlı yönetilmesini hedeflese de mahallî idarelerin özerkliği ilkesine aykırılık teşkil ettiği için Anayasaya uygun hâle getirilmesi gereklidir. Anayasa Mahkemesinin daha önceki iptal gerekçeleri dikkate alınarak düzenleme şu şekilde geliştirilebilir: Yerel yönetimlerin sürece aktif katılımı garanti altına alınmalı, gerekirse beraber çalışmalı, yerel yönetimlerin ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığının beraber çalışması gerekmektedir. Yetkiler yerel yönetimlerin talepleri ve onayları doğrultusunda sınırlandırılmalı yani birlikte çalışmayı bir kıstasa bağlamak önemli. Kentsel Dönüşüm Başkanlığının görev kapsamı daraltılmalı ve netleştirilmelidir -her yetkiyi almış- yetki paylaşımı yerelle olmalı, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı yerelin dinamiklerini yerel kadar bilemez dolayısıyla yerelin dinamiklerini bilen belediyeyle birlikte hareket etmesini beklemekteyiz.

Çevre Ajansına da değinmek istiyorum. Yani Çevre Ajansı mali yapısı itibarıyla kendi iştiraklerini kurabilir. Burada neden bir ortaklığa ihtiyaç duyuyor, biz bunu anlayamıyoruz. Vatandaşın gözünde de bazı şüpheler oluşmakta. Bakın, burada "Kamu kaynakları özel şirketlere mi aktarılacak?" gibi birçok soru işareti doğmakta. Yine, bu düzenlemelerin içerisinde yer almayan ama yapının güvenliğini ilgilendiren önemli bir konu var: Yapı Denetim Kanunu'na göre denetçi sayılan dört meslek dışında yani mimar, inşaat mühendisi, makina mühendisi, elektrik mühendisi gibi bunların dışında yapının ve zeminin durumunu değerlendirmekte sorumlu diğer disiplinlerin de Yapı Denetim Kanunu'nda sorumluluklarının ve cezai müeyyidelerinin açıklanması gerekmektedir. Bu kanunda ne jeoloji mühendisleri tanımı ne harita mühendisleri tanımı ne jeofizik mühendislerinin tanımı var. Yapı denetimlerinin yapıdaki ihlallerle alakalı almış oldukları birçok cezada, birçok yapı denetim hatasında harita, mühendislik hizmetini eksik almaları ve yapılarda oluşabilecek ciddi hasarlarda yine jeoloji ve jeofizik mühendislerince zemin durumuna ilişkin gerekli sorumluluğun tanımlanmaması durumu bulunmaktadır. Bir kişiye sorumluluk vermezseniz ve ilgili kişinin kriterlerini tanımlamazsanız hem hizmeti kötüleştirirsiniz hem de yapılardaki güvenliği yeterince sağlayamazsınız.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

AYKUT KAYA (Antalya) - Son olarak şunu söylemek istiyorum: Biz görüşlerimizle toplum ve kamu yararını önceleyerek gelecekte oluşabilecek sorunların önüne geçecek uygulamaları destekliyoruz ama ileride topluma ve devletimize zarar verebilecek uygulamaların da karşısında olduğumuzun her zaman bilinmesini istiyoruz.

Saygılarımı sunuyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Geneli üzerinde görüşüyoruz, maddeleri tek tek görüşeceğiz, biliyorsunuz.

Sabahat Hanım, buyurun.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli bürokratlar; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten böyle, yangından mal kaçırır gibi dediğimiz mesele tam olarak burası için geçerlidir; dün sunumu yapıldı, bugün Komisyonunda tartışılıyor. Bunun doğru olmadığını, aslında mimarın, imarın çokça konuşulması gerektiği, çokça tartışılması gerektiği, ilgili kurumların olması gerektiği, ki ülkemiz depremler ülkesi, o anlamda üzerine ince eleyip sık dokumamız gerektiği, iki düşünüp bir konuşmamız gerektiği konular ama maalesef, her gördüğümüz süreç böyle; böyle apar topar, hemen Komisyona geliyor, muhalefet tartışırken sürekli zaman baskısını hissediyor. Bu anlamda, biz bu tarzın, yöntemin doğru olmadığını defaatle ifade ettik, böyle olmaması gerekiyor. Söz konusu imarsa... “İmar” demek, “insan yaşamı” demek, “çevre” demek; bu anlamda daha geniş, daha detaylı, yarına ve canlara mal olmayacak şekilde tartışmak gerektiğini düşünüyorum.

Evet, maalesef, ülkemizde son beş yıllık süreye yani 2020 yılından günümüze kadar geçen zamana bakıldığında 2020 yılında yaşanan Elâzığ, İzmir ve en son 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler, Karadeniz Bölgesi olmak üzere yaşanan sel ve taşkın olayları, her gün yaşanan ve can kayıplarıyla sonuçlanan heyelan olayları, yangınlar, 2020-2022 yılları arasında Covid-19 gibi biyolojik afetler sonucu yaşanan ve yaklaşık 192 bin insanımızın can kaybıyla sonuçlanan Covid-19 pandemisi gibi biyolojik afetler nedeniyle toplumda 250 bini aşkın insanımız yaşamını yitirmiş, sayıları 400 bini geçen bina ve bina türü yapı başta olmak üzere, çok sayıda üstyapı ve altyapı hasar görüp 250 milyar dolara yakın mali kayıplarla karşılaşılmasına rağmen, bu Komisyonunda ülkenin afet risklerini azaltacak tedbirlere odaklanılması ve buna ilişkin düzenlemelerin görüşülmesi gerekirken bugün Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yetkilerinin nasıl genişletileceğine ilişkin hükümleri, imar, rant aktarımının nasıl yapılacağı konuşuluyor maalesef.

Ülkemiz doğal afetler ülkesiyken buna karşın halkın can ve mal güvenliğini öncelemesi gereken iktidar, maalesef bu teklifte görüleceği üzere, rant ve talan üzerine bir mekanizma kurma arayışı içerisine girmiştir. Gerek 2020 yılında Elâzığ ve İzmir gerekse de 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra TBMM'de kurulan Deprem Zararlarının Azaltılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu tarafından düzenlenen raporlarda belirtilen yasal mevzuat eksikliklerine ilişkin düzenlemeler gündeme getirilmiyor.

Daha önce Meclis baypas edilerek Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle hayata geçirilen düzenlemenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesiyle, bu kez arkadan dolaşarak hayata geçirilmek isteniliyor. Düzenleme yerel yönetimlerin yani seçimlerde kaybettiğiniz belediyelerin yetki ve sorunlarını âdeta bürokrasiye devretmekle kalmayıp yerel yönetimlerin özerkliğini zayıflatarak, merkezi otoritenin denetim alanını keyfi şekilde genişletmektedir. Kent estetiği ve kamu güvenliği adına getirilen bu düzenleme, çözüm üretmek yerine ağır bürokrasi, yasal belirsizlik ve keyfi uygulamalara yol açacaktır.

2004-2009 dönemi istasyonların kapsam dışında bırakılması eşitlik ilkesine aykırı bir durum yaratırken, “belge tamamlama ve eksikliğinin mümkün olmadığı tespiti” gibi muğlak ifadeler sektör için öngörülmez bir süreç doğuracaktır. Bu yaklaşım “düzenleme” adı altında daha büyük sorunlara zemin hazırlamaktadır.

Güneş ve rüzgâr santrallerinin yapı denetiminden muaf tutulması güvenlik ve ekolojik dengeyi tehlikeye atmaktadır. “Basit yapı” tanımıyla güneş santralleri denetimsiz bırakılırken kontrolsüz inşaatlar, doğal yaşam ve tarım alanlarını tahrip edecektir. Rüzgâr santrallerinde denetimin kaldırılması ise çevresel etkileri göz ardı ederek riskleri artırmaktadır. Kısa vadeli kazanç uğruna çevre ve halk güvenliği feda edilemez. Bu düzenleme sürdürülebilirlik ilkesine aykırıdır.

Teklifin en sıkıntılı ve büyük sorunlara yol açacak düzenlemesidir 12'nci madde. Yapı denetim kuruluşlarının seçiminin müteahhitlere bırakılması bağımsız denetim anlayışına ters düşmektedir. Müteahhidin yani denetlenenin denetim kuruluşunu seçmesi şeffaflık ve tarafsızlık ilkesine aykırıdır ve bu ilkeleri tehdit etmektedir. Bu sistem, yapı denetim firmalarının rekabet baskısıyla tarafsızlıklarını kaybetmelerine neden olabilir. Bu da denetim mekanizmasının bağımsızlığını zedeleyecek bir risk barındırıyor.

Tam da buraya gelmeden önce aslında konunun muhatabından -maalesef, başta da belirttiğim gibi muhataplarıyla konuşulmuyor- bir mesaj aldım, sizlerle paylaşmak istiyorum sabrınıza sığınarak. Yapı denetimden konuya ilişkin fikirlerini ilgili konunun muhatabı bize iletiyor, şunu diyor: “Müteahhitlerin yapacakları yapıların denetimini kendilerinin seçmesi, yapı denetim ücretlerini yapı sahibi adına kendilerinin de ödemesi yıllarca büyük sorun olarak duruyordu. 1 Ocak 2019 yılında uygulamaya başlanan ve yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda sıralanmasını öngören bu yönetmelik değişikliği alışılagelmiş düzeni bozdu. Neydi bu düzen? Yapı denetimlerinin büyük çoğunluğu yıllarca iş almak için müteahhitlerin peşinde koşmak zorundaydı ve işi almak için maalesef hem fiyatta indirim yapmak zorundaydılar hem de denetim mekanizmasını doğru işletmiyorlardı. 2019'daki yönetmelik değişikliğiyle müteahhitlerin bu sistemdeki patronluğu sona erdi. Yönetmelik değişikliği ilk çıktığında en çok itiraz edenler büyük firmalar oldu çünkü büyük indirimler yapabiliyorlardı, indirim yapan firmaların çoğunluğu da aldıkları ücret kadar denetleme yapıyorlardı yani denetimi sağlıklı yapamıyorlardı. Bunun sonuçlarını 6 Şubat depremlerinde gördük. Depremden hemen sonra yapı denetim sisteminde yapılması düşünülen bu değişiklik daha büyük facialara sebebiyet verecektir. Bununla uğraşacağınıza, İstanbul'a sağlanan 1,5 milyon TL'lik dönüşümünün desteğini büyük deprem riski altında olan başta Bingöl olmak üzere diğer kentlere de uygulamaktır. Böylelikle deprem için çok kısa sürede büyük önlemler alınmış olur.”

Türkiye’de yaklaşık 2.500 yapı denetim firması faaliyet göstermektedir. Mevcut yönetmelik, yapı denetim firmaları ile yapı sahiplerinin keyfi iş akdi fesihlerini engellemeye çalışsa da getirilen yeni düzenleme müteahhit odaklı bir seçim sistemi öngörmekte ve denetim süreçlerinin şeffaf yürütülmesini riske atmaktadır.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Vekilim, öyle değil, yanlış yerden mi bakılmış?

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Madde 12, evet.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ben ona bir bakayım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Yani konunun ilgili...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Lütfen toparlayalım, madde gelince konuşuruz.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sonuç olarak, düzenleme yapı denetim sistemindeki ekonomik sorunları çözmeyi hedeflerken şeffaflık, eşitlik ve kalite gibi temel ilkelerden ödün verilmesi riskini barındırmaktadır. Bu düzenlemenin uygulanabilirliği, olası etkileri ve riskleri üzerine daha detaylı analizler yapılmalıdır yani denetlenenin kendini denetleyeni belirlemesine yol açmaya çalışıyorsunuz diyebiliriz burada. Geçici olarak durdurulabilir veya yüksek para cezalarına maruz kalabilir ancak bu yaklaşım, sorunların asıl nedenlerini ele almak yerine cezalandırıcı bir model üzerinden ilerlemektedir. Bu da sektörde daha iyi bir denetim ve kalite standardını oluşturmak yerine, bürokratik engellerin artırılmasına ve sektördeki işleyişin aksamasına neden olabilir.

Sonuç olarak, bu değişiklik, yapı denetim sektöründe adalet, şeffaflık ve sürdürülebilirliği sağlamak yerine sektörü cezalandırmaya ve mali yükleri artırmaya yönelik bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle denetim süreçlerinde daha şeffaf, adil ve hesap verilebilir bir model geliştirilmelidir; eşit sorumluluk ilkesi benimsenerek yapı sahipleri de sürece dâhil edilmeli ve cezalar orantılı bir şekilde düzenlenmelidir. Aksi hâlde, yapı denetim sektörünün zayıflaması ve yapı güvenliğinin tehlikeye girmesi kaçınılmaz olacaktır.

Yapı denetimindeki eksiklikler, yetersiz denetim mekanizmaları, yolsuzluk ve mevzuattaki boşluklar gibi sorunlar çoğu zaman inşaat hatalarının temel sebebidir. Ancak bu düzenleme bireysel sorumluluğu ön plana çıkararak asıl çözüm gerektiren bu sistemik sorunları göz ardı etmektedir.

Öte yandan, bu kadar geniş bir kesimi kapsayan hapis cezası uygulaması yargı sisteminde ciddi bir yük oluşturacaktır. Mahkemelerde karmaşık mühendislik ve mimari meselelerde yeterli uzmanlığa sahip olunmadığından hatalı kararlar alınma ihtimali yüksektir. Bu da hukuki süreçlerin adil yürütülmesini zora sokabilir.

Bakanlık, büyükşehirleri bölgeler hâlinde ayırarak yapı denetim sorunlarını çözmeyi hedefliyor ancak bu düzenleme denetim sistemindeki temel eksikleri gizlemekten öteye gitmiyor maalesef. Gerekçesi teşvik ve altyapı yetersizliğini işaret ederken çözüm, bölgeleri daraltmak değil teknolojik ve lojistik kapasiteleri güçlendirmek olmalıdır. Bölgesel ayırım, hizmet kalitesinde eşitsizliklere ve güvenlik zafiyetlerine yol açabilir, şeffaflık ve hesap verilebilirlik yerine rant ilişkilerini artırma riski taşır. Yapı denetim sistemini geliştirmek yerine karmaşayı derinleştiren bu yaklaşım, vatandaşların güvenlik kaygılarını büyütecektir. Çözüm, güçlü, adil ve şeffaf bir yapı denetim sistemini inşa etmektir.

Türkiye Çevre Ajansına şirket kurma ve ortaklık yetkisi verilmesi, kamu hizmetlerinde verimlilik gerekçesiyle sunulsa da demokratik denetim mekanizmalarını devre dışı bırakıyor. Kararların Cumhurbaşkanı onayına bırakılması, keyfi uygulamalara ve çevre politikalarının ticari çıkarlara tabi olmasına zemin hazırlıyor. Yani bunu okuduğumda aklıma ilk şu gelmişti, söylemeden geçemeyeceğim: Acaba bakanlıklar da artık kademe kademe özelleşiyor mu diğer kurumlar gibi; aklıma geldi, sizlere de ifade etmek istiyorum çünkü bu yola gidiliyor kademe kademe. Şimdi ajanslar kuruluyor, efendime söyleyeyim, sonra şirketlere ortak olunuyor, yarın bütün bakanlıklar da artık özel olarak işletilir diye düşünüyorum. Bu düzenleme, Çevre Koruma Komisyonunu tehlikeye atarak Ajansın bağımsızlığını ve kamu güvenliğini zedeleme riski taşıyor. Çözüm, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve kamu yararını esas alan bir yaklaşımla mümkün. Kamu yararının gözetilmediği bir düzenleme ne kadar iyi niyetli olursa olsun uygulamada sıkıntılar yaratıyor.

Sonuç olarak, bu tarz değişiklikler yapılırken kamunun yararına mı yoksa başka bir amaca mı hizmet ediyor diye sormamız gerekiyor. Kontrolü merkeze alan, yerel yönetimlere sadece yük bindiren ya da onların sesini kısmayı hedefleyen bir hamleyse -ki maddelere bakınca bu sonuca varmak pek de zor olmuyor maalesef- bunun kabul edilmesi elbette mümkün değil. Bu kanun teklifiyle ilgili asıl değerlendirme, detayları iyi incelenip gerçek etkilerini görebildiğimizde daha net yapılacak. Yani biz bunların gerçekten daha kendi cenahıyla tartışılması gerektiğini, daha uzun zamanlarda tartışılması gerektiğini ve gerçekten önerilerimizin de dikkate alınacağı bir kanun teklifi ve kanunlaşma olmasını istiyoruz, öneriyoruz.

Bu anlamda çalışma yürüten, fikirlerini belirten bütün arkadaşlara da teşekkür ediyoruz, dinlediğiniz için de.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Yavuz Bey, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonumuza geleceği söylenen Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, tarafımıza 19 Kasım 2024 Salı günü iletilmiştir. Hemen ertesi gün yani 20 Kasım 2024 Çarşamba günü de Bakanlığın kanun teklifiyle ilgili bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Üzerinde çalışmaya, birbirinden farklı birçok konuyu araştırmaya fırsat vermeden bir gün içinde toplantı yapmak, ardından 21 Kasım 2024 Perşembe günü yani bugün bu Komisyonunda görüşmek doğru değildir. Verimsiz, aceleci bir kanun yapma sürecini uygun bulmadığımızı her toplantımızda ifade ediyoruz ancak bu konu dikkate ne yazık ki alınmıyor. Bu durum, muhalefetin olumlu, olumsuz eleştirilerinin göz ardı edildiği gerçeğini değiştirmemektedir.

Görüştiğimiz kanun teklifi “Köy Kanunu” olarak tanıtılmış ancak 26 maddeden oluşan kanun teklifinde köyü ilgilendiren konular sadece 1’inci maddede işlenmiştir. “Köy Kanunu” diyerek içeriğinin daha masum ve düzenleyici olduğu algısı yaratılmak istenmiş ancak içeriğinde hiç de masum maddelerin olmadığı ne yazık ki görülmüştür.

Özellikle, maddeler boyunca imar konularının...

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Kanun tekniğini bilmediğiniz... Yazık ya!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Efendim, nasıl, neyle ilgili, hangi konuda yazık?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Buna “Köy Kanunu” diyerek bir yere indiriyorsun ya...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Evet, adını öyle...

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Siz indirmişsiniz Sayın Başkan.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Siz indirmişsiniz Başkanım.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sizin indirdiğiniz bir şeyi size söylerken neden kızıyorsunuz?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Kanun tekniğini bilmeden niye bu hâle getiriyorsunuz ya? Burası teknik bir şey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Hayır, kaç madde var kanunda Sayın Başkanım, kanunda kaç madde var?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 26 madde.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Peki, kaç Köy Kanunu’yla ilgili?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 1 tanesi.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - E, bunu dün de konuştuk ya.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Arkadaş, bir anla ya!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yani şu an buna itiraz etmeniz doğru bir şey değil bir kere. Dün Sayın Başkan da bunu bu şekilde izah etti.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Bakın, Sayın Vekilim...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bakın, Sayın Başkanımız da dün bunu bu şekilde izah etti.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Halil Bey, durun, kanun tekniği açısından niye bu ismi verdiğimizden birazdan siz de açıklayacaksınız, söz vereceğim.

Siz tamamlayın Yavuz Bey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Hayır, niye burada sıkıntıya kaldınız, onu anlamadım.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Dediniz ya “Masum hâle getirmek için ‘Köy Kanunu’ diyorsunuz.” diye, yeter arkadaş!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Evet, adı “Köy Kanunu.” 26 maddenin 1’i...

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Bakın, öyle değil Sayın Vekilim.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yapmayın ya!

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sayın Başkanım, müsaade ederseniz...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bitirelim, öyle yapalım.

Devam edin siz Yavuz Bey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Vekilim, Sayın Başkanımız da dün buna kendisi de aynı bizim getirdiğimiz eleştiriye yakın bir noktada...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok yok, isminin öyle verilmesinin bir kanuni gerekliliği var, o yüzden onu demek istiyor.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Gereğesi var bunun, yapmayın, etmeyin ya!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Evet, tamam, o zaman dün niye Sayın Bakanımıza aynı eleştiriye getirmediniz? Sayın Bakanımıza dün aynı eleştiriye neden getirmediniz?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Hayır, dün söyledik, dinlememişsiniz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Hayır, hayır, dün Sayın Bakanıma, söylediğinde, aynı eleştiriye neden getirmedin?

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Getirmediniz, getirmediniz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Neyse Halil Bey...

Yavuz Bey, siz tamamlayın.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Aynı eleştirileri size de getirilmesini talep ediyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam Yavuz Bey, buyurun, siz devam edin.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yapmayın ya!

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Yapma Sayın Başkanım.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yakışmıyor Sayın Vekilim.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Estağfurullah.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Verimsiz, aceleci bir kanun yapma sürecini uygun bulmadığımızı her toplantımızda ifade ediyoruz ancak bu konu ne yazık ki dikkate alınmıyor. Bu durum, muhalefetin olumlu, olumsuz eleştirilerinin göz ardı edildiği gerçeğini değiştirmemektedir. Görüştüğümüz kanun teklifi “Köy Kanunu” olarak tanıtılmış ancak 26 maddeden oluşan kanun teklifinde köyü ilgilendiren konular sadece 1 maddede işlenmiştir. “Köy Kanunu” diyerek içeriğinde daha masum düzenlemeler olduğu algısı yaratılmak istenmiş ancak içerikte hiç de masum maddelerin olmadığı görülmüştür.

Özellikle, maddeler boyunca imar konularının işlendiği kanun teklifi, devlet ormanlarındaki kaçak yapılardan tutun da kamulaştırma meselesine, imar planlarından düzenleme ortaklık payları konusuna, parsel bazında fonksiyon değişikliğinden yapı denetim firmalarıyla ilgili birçok hususta netameli konuları düzenlemektedir.

Esasen, birçok maddenin Anayasa hukukuna uygun olmadığı için iptal edilen Cumhurbaşkanlığı kararlarının tekrar düzenlenmesi sonucu oluşturulduğu da aşikârdır. Anayasa’ya uygun olup olmadığı konusu göz önünde bulundurulduğundan bir hukuk süzgecinden geçirilmeden verilen kararların iptal edilmesi üzerine tekrar ve tekrar değiştirilip Meclise sunulması da ülkemizin nasıl yönetildiğinin bir başka göstergesidir.

Çekincelerimizi, endişelerimizi, eleştirilerimizi maddeler üzerinde ayrı ayrı sunacağımız, başlığı “Köy Kanunu” olan ancak içeriği köylerle alakalı olmayan bu kanun teklifini dar bir zaman zarfında olsa da inceledik ve değiştirilmesi gereken yerleri önerilerimizle Komisyon Başkanlığımıza sunduk.

Önergelerimizin, değişiklik önerilerimizin ve eleştirilerimizin göz ardı edilmeyeceğini düşünüyor, milletimiz adına yasama yaptığımız bu sıralarda en doğru şekilde bir kanun çıkması için elimizden geleni yapacağımızı söylüyor, sonucun hayırlara vesile olmasını şimdiden temenni ediyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederim.

Halil Bey, niye Köy Kanunu...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkanım...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Burada samimi bir ortam var, yalnız, ona takılmayın.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Konuşmamı bitirdim, bir tespit yapacağım şimdi.

Sayın Vekilim, burada bu kadar yorumlar yapıldı, hiç kimseye itiraz etmediniz de buna mı itiraz etme şeyi buldunuz?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Size gücü yetti diyelim o zaman.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yani bu kadar konuşulanlar doğrudu da bir tek bu mu yanlıştı?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Yavuz Bey, izah edeyim...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yapmayın ya! Bu kadar konuşulanlar doğrudu da bu mu yanlıştı?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sayın Başkanım, bir müsaade eder misiniz?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - O zaman sırayla itiraz yapın da o sıra bize gelsin ondan sonra.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam Yavuz Bey, bir yanlış anlaşılma var, onu da düzeltmek için Halil Bey... “Köy Kanunu” ismi olduğunu...

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sayın Başkanım, bakın, müsaadenizle izah etmeye çalışayım. Buradaki hukukçu arkadaşlar da bilir, yasamada biraz deneyimi olan arkadaşlar da bilir.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Biz de hukukçu arkadaşlarımızdan görüş alarak hazırladık bunları.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Şimdi, bakın, bir kanun...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Deneyimi olan arkadaşlardan görüş alarak görüşlerimizi ifade ediyoruz.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Dinler misin Yavuz bey, bak, bir kanun, bir kanun teklifi hâline getirilirken, içerisinde -bu bir torba kanun- birçok kanunu ilgilendiren maddeler var. Doğru mu? Doğru.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Zaten hata orada Başkanım, torba kanun olmasında hata var.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Bir saniye, ya, bir saniye dinler misin Vekilim. Bunun içerisinde... Kanun tekniği açısından bakıldığında zaman, en eski kanun hangisiyse 1’inci maddeye o yazılır, 2’nci maddeye sonraki gelen, 3’üncü maddeye sonra gelen, en son yazılan madde de yürürlük ve yürütme kısmını geçin, en son kanundur. Buna bakarsanız, ilk kanun 1924’teki Köy Kanunu. Kanunun adı ne? 1924 tarihli Köy Kanunu. Sonrakilerin adı geçmeden ne diyor? “Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.” Yani siz bunu alıp da “Ya, bunu masum hâle getirmek için Köy Kanunu...” dersiniz buna güleriz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - İşte, zaten Sayın Başkan, hatanız şu: Tüm maddeleri, tüm kanunları dolduruyorsunuz bir torbanın içine, getiriyorsunuz buraya.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Lütfen, bu yasamanın kalitesini kendinize güldürecek hâle getirmeyin, rica ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Halil Bey, teşekkür ediyorum.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Bak, teknik olarak açıklarsınız, eleştiri yaparsınız ama “‘Köy Kanunu’ adını getirmişsiniz” “Bilmem ne yapmışsınız.” Ya, komik bir duruma düşmenize gerek yok.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Komik duruma siz düşüyorsunuz.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Hayır ya, bak, diyorum ki yani kanun tekniğini bilmeden burada kanunun adını “Köy Kanunu koymuşsunuz.” derse olmaz.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Bakın, o zaman siz de bir torbanın içine aynı cinsten olmayan ürünleri koyarak önümüze getiriyorsunuz.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Torba kanun yapmak anayasal bir yetkidir. Bu, defalarca tartışılmıştır. Hiç gerek yok buna.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Alakalı, alakasız konuları toplayıp burada “torba” diyorsunuz.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Hayır, hiç alakası yok.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Halil Bey, teşekkür ederim.

George Bey, buyurun.

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konumuz dışında olan bir haber şu an flaş haber olarak BBC’den geçti. Aslında bu haberin pratikte hiçbir şekilde uygulanacağına inanmıyorum. Uluslararası Ceza Mahkemesi Netanyahu, Gallant ve Hamas komutanları hakkında tutuklama kararı çıkarmış. Böyle bir haber düştü, ne kadar doğru bilmiyorum, BBC kaynaklı.

Sayın Başkan, getirilen yasa taslağı, Köy Kanunu, İmar Kanunu, Yapı Denetimi Hakkında Kanun, Çevre Ajansı Kanunu gibi farklı kanunlarla ilgili bazı düzenlemeler içermekte. Tasarının geneline baktığımızda, kimi olumlu gibi görünen değişiklikler içerisinde de genel olarak toplumun yararını göz ardı eden düzenlemeler mevcuttur.

Sıklıkla üzerinde kanuni değişiklikler yapılan alanların başında imar ve kentsel dönüşüm konusu gelmektedir. AKP iktidarı döneminde kente ve imara ilişkin çıkarılmış yasaların çoğu toplumsal ihtiyaçlar ve talepler gözetilmeden çıkarılmıştır. Bu yasalar, konut hakkı başta olmak üzere pek çok insan hakkı ihlali ile mağduriyeti barındırmakta ve salt ekonomik getiriye odaklandıklarından da kamu yararı yok sayılmaktadır. Yoksul ve emekçi mahallelerine ödenemeyecek koşullarda lüks projeler dayatarak mülksüzleştirme, yoksullaştırma projelerine dönüşen bu uygulamalarla zorunlu göçe yol açılmaktadır.

Deprem ve depreme güvenli binalar yaratma, Türkiye’nin en önemli konularından biridir. Ancak şu ana kadar deprem zararlarını azaltmaya yönelik olarak sunulan kentsel dönüşüm projeleri genel olarak amacı dışında kullanılarak daha çok rantal dönüşüme hizmet etmiştir. Jeolojik, jeoteknik etütler sonucunda imara uygun olmayan alan olarak ilan edilmiş bölgeler dahi kentsel dönüşüm adı altında yapılaşmaya açılarak daha da tehlikeli hâle getirilmiştir. Deprem riski çok daha az olan ancak rant değeri yüksek alanlar riskli ilan edilerek iktidara yakın müteahhitler ve sermayedarların rant alanına dönüştürüldü. Uzun yıllar bir arada, ortak yaşama kültürü bulunan mahallelerde yaşayan insanlar zor kullanılarak cüzi kira yardımıyla yerlerinden edildi. Dönüştürülen ve dönüşüm çalışmaları devam eden bu konutlara rağmen yerleşimlerin ne kadarının gelecekteki afet risklerine hangi ölçüde dirençli olduğu tartışmalıdır.

Değerli milletvekilleri, kanun tasarısının 1’inci maddesinde Köy Kanunu’nun ek 5’inci maddesiyle, köyde sürekli oturanlara köy ihtiyar heyeti vasıtasıyla satılan taşınmazların devir ücretleri dört yıl süreyle uzatılmaktadır. Ancak iktidarın rant, imar, planlama, yerleşme sorunu nedeniyle insanlar barınma sorunuyla karşı karşıyadır. Şehirlerde kırsal veya köy yerleşik alanlarının neredeyse tamamında barınma sorunu ve mülksüzleşme sorunu yaşanmaktadır. Barınma hakkı, uluslararası insan hakları hukukunda mülkiyetten bağımsız bir haktır. Bir başka deyişle, barınma hakkı, yasa dışı iskân, işgal, gecekondu şeklinde kullanmayı da içine alan daha üst ve temel bir haktır. Dolayısıyla, bu maddeyle getirilen düzenleme olumludur ancak yetersizdir. Büyükşehir vafına sahip olmayan kentlerde, köyde sürekli ikamet eden yurttaşlarımıza hazine ve köy tüzel kişiliğini haiz alanlarda arsa üretilmesi ve bunun ücretsiz devrini gerçekleştirecek şekilde bir düzenleme yapılmalıdır.

5’inci maddeyle getirilen düzenlemeyle, mülkiyet hakkı başka parsellere taşınabilecek, imar aktarımı yapılacak alanlar belediye mülkiyetinden veya hazine arazilerinden sağlanacak. Bu uygulamanın pratikte rant odaklı şehirlerdeki değerli arazilerin boşaltılması için kullanılma ihtimalinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz çünkü daha önceki pratikler bize bunu gösteriyor. Bugüne kadar yürütülen tüm kentsel dönüşüm çalışmaları, yoksul halkı evlerinden çıkarıp eğer barınmak istiyorlarsa karşılığında borç senetleriyle, uzun vade borçlarıyla kentsel dönüşüm adı altında bu insanları kendi mahallelerinden, evlerinden koparıp şehir dışına süren projeler hâline getirilmiştir. Deprem ve diğer doğal afetler nedeniyle yaşanan can kayıplarının alınmayan önlemlerin bir sonucu olduğu bilinciyle toplumun yararını önceleyen, barınma ve mülkiyet hakkını koruyan, insana hizmet edecek kentsel dönüşüm politikalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

2’nci maddeyle, gecekondu değişiklik yapılarak sadece belediyelere değil, Toplu Konut İdaresi Başkanlığına ve il özel idarelerine bu konuda işlem yapma yetkisi verilmektedir. Belediyelerin hazineye, özel idarelere, özel bütçeli dairelere ait arazi ve arsalarda bulunan yapılarla ilgili TOKİ, belediyeler veya il özel idarelerince yıkım kararı alınacak. Bu yetkinin konut yapmakla görevli bir idare olan Toplu Konut İdaresine devrine neden ihtiyaç duyulmaktadır? Daha önce de belediyelerin, yerel yönetimlerin kentler üzerindeki yetkilerini kısıtlayan, işlevsizleştiren, özellikle de imar konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı üzerinden merkezi yönetimin kentlere doğrudan müdahale yetkisini genişleten düzenlemeler getirilmişti. Yerel yönetimlerin, belediyelerin yetkilerini kısıtlamak için her dönem yeni yeni düzenlemeler getirilmekte. Nasıl ki DEM PARTİ belediyelerine valiler, kaymakamlar kayyum olarak atanıyorsa belediyelerin yetki alanını daraltan bu ve benzer düzenlemeler aslında tüm belediyelere bir nevi kayyum atamaktır.

Getirilmek istenen diğer düzenlemeyle, projelerde görev alan mimar, mühendis, tekniker ve teknisyen gibi teknik personeli, yapı denetim ve laboratuvar görevlilerini de kapsayarak ilgili ihlallerde altı aydan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmektedir. Bu düzenleme inşaat sektöründe hesap verebilirliği artırma amacını taşısa da beraberinde ciddi riskler ve uygulamada çeşitli sorunlar doğurabilecek noktalar barındırmaktadır. Düzenleme, teknik personelden laboratuvar görevlilerine kadar geniş bir kesimi sorumluluk altına alırken görevi kötüye kullanma veya ihmali davranış gibi ifadeler belirsiz bırakılmıştır. Bu durum uygulamada keyfi yorumlara ve cezalandırmalara yol açabilir. Teknik hatalar veya sistematik sorunlar kişisel ihmallerle karıştırılarak adaletsiz sonuçlar doğurabilir. Hapis cezası tehdidi, sektör profesyonelleri üzerinde ciddi bir caydırıcı etki yaratabilir. Özellikle mimar ve mühendisler yüksek risk içeren projelerden uzak durabilir. Bu

durum nitelikli iş gücünün sektörden çekilmesine yol açabilir. Sektör, nitelikli uzmanların eksikliği nedeniyle daha düşük kaliteli iş gücüyle karşı karşıya kalabilir. Teknik öğretmenler, teknikerler ve teknisyenler gibi daha düşük seviyedeki teknik personelin de düzenleme kapsamına alınması bu grupların maruz kalabileceği baskıyı artıracaktır. Bu kişiler genellikle karar alma mekanizmalarında yer almazken oluşan hatalardan sorumlu tutulma riskiyle karşı karşıya kalabilir. Bu durum haksız cezalandırılmaların önünü açabilir.

Bir diğer düzenleme, güneş ve rüzgâr enerji santralleriyle ilgili. Güneş ve rüzgâr enerji santrallerinin yapı denetim kapsamı dışına çıkarılması enerji sektöründeki yatırımları teşvik etmeye yönelik bir adım olarak sunulsa da ciddi riskler ve uzun vadeli olumsuz etkiler barındırmaktadır. Güneş enerji santrallerinin basit yapılar olarak tanımlanması ve yapı denetiminden muaf tutulması can ve mal güvenliği açısından ciddi açıklar yaratabilir. Özellikle geniş inşaat alanlarına yayılan bu yapıların kontrolsüz bir şekilde inşa edilmesi doğal yaşam alanlarının tahribatına ve ekolojik dengenin bozulmasına neden olabilir. Bu durum çevreye duyarlı enerji üretimi hedefiyle çelişmektedir. Rüzgâr enerji santralleri açısından denetimin uzmanlaşmış kişiler eliyle yapılacağı iddiası olumlu bir yaklaşım gibi görünse de yapı denetim sisteminin tamamen devre dışı bırakılması kontrol mekanizmalarının zayıflamasına yol açacaktır, bu santrallerin inşaat sürecinde çevresel etkilerin yeterince değerlendirilememesi ve doğal yaşam alanlarının zarar görmesi riskini de beraberinde getirecektir. Ekolojik denge üzerindeki etkiler göz ardı edilerek hızlandırılmaya çalışılan bu süreç kısa vadede yabancılar için cazip bir ortam sunabilir ancak uzun vadede tarım alanlarının, sulak bölgelerin ve yerel ekosistemlerin geri dönülmez şekilde tahrip olmasına yol açabilir. Enerji yatırımları yenilenebilir enerji açısından önemli görülse de ancak bu önemin çevresel sorumlulukları yok sayacak kadar mutlaklaştırılması kabul edilemez. Bu düzenleme sürdürülebilirlik ilkesiyle bağdaşmadığı gibi, halkın güvenliğini ve doğal kaynakların korunmasını da göz ardı etmektedir.

Enerji üretimi ile çevre koruma arasında sağlıklı bir denge gözetilmediği takdirde bu tür adımlar ekonomik kazançtan çok daha büyük kayıplara neden olacaktır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederim.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli Bakanlık yetkilileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, hakikaten “Köy Kanunu” ismi bizim de çok dikkatimizi çekti ama köyle ilgili 1’inci maddeyi destekliyoruz. Ciddi mağduriyetlerin olduğunu biz duyduk, bu anlamda bu madde önemli ve olumlu bir madde ancak yapı denetimle ilgili düşüncelerimi ifade etmek istiyorum. Tabii, “Kanun teklifinin geneli hakkında konuşun.” diyorsunuz ama kanun teklifi çok farklı alanlarda olduğu için mecburen her alana girmek gerekiyor.

Şimdi, Yapı Denetimi Hakkında Kanun 2000 yılında çıktı ve 2000 sonrası yaşanan depremlerde şu tespit edildi ki: Yapı denetimi uygulaması, depremde yapı hasarına ve can kaybına ciddi bir şekilde katkı sağlamış bir kanun. Gerçekten ilk kez uygulanmasına rağmen, bir kısım aksaklıklar yaşanmasına rağmen gelinen noktada yapı güvenliğine veya güvenli yapı stokunun oluşumuna çok ciddi katkı sağladığını ifade etmek mümkün. Tabii ki daha evvel tecrübe edilmemiş olmasından ötürü kanunun uygulaması sırasında bir kısım sorunların çıkması ve yaşanması son derece doğal. Buna bağlı olarak zaman içerisinde defalarca bir kısım düzenlemeler yapıldı ama şu anda böyle bir düzenlemenin olduğunu görüyoruz. Şu anda yapılan düzenleme de önemli bir konu, bu alanı küçük olan yapılarla ilgili yapı denetim kuruluşları kabul etmiyorlardı, yaptırmak isteyen vatandaşların ciddi mağduriyetleri vardı, bunun giderilmesi gerekiyordu ancak efendim, kanun teklifinde hem bu küçük alanlarla ilgili bir oran artışı getirildi yani yapı denetim ücretinin artırımı sağlanmış oldu hem de yapı denetimler arasında rekabeti oluşturacak mal sahibine yapı denetim firmasını seçme hakkı getirildi. Bu daha evvel tecrübe edilmiş çok yanlış bir uygulama. Bu nedenle, biz, bu uygulamanın yeniden eski sistemde olduğu gibi pazarlık usulüyle yapı denetimler arasında haksız bir rekabet oluşturacağı ve bunun denetim kalitesini tekrar azaltacağını düşünüyoruz. Zaten küçük yapılar için hem yapı denetim ücreti artırılmış oldu hem bölge çalışmasıyla eğer yapı denetimlerin bu yapılarla ilgili en çok şikâyetlerden biri mesafenin çok olmasıydı hem bu hizmet mesafesinin azalacak olması hem de ücretin artmış olması bu tür mağduriyetleri ortadan kaldıracığı için yapı denetimin seçimi konusunda vatandaşa hak verilmesinin denetim kalitesini azaltacağını düşünüyoruz. O yüzden bunun mutlaka değiştirilmesi gerekir.

Yine, bir ek madde önerimiz var. Özellikle beton, taze beton kalitesinin kontrolüyle ilgili geliştirilen EBİS sisteminin çok faydalı sonuçlar elde ettiğini gördük ve suistimale fırsat vermediğini görmüş olduk ancak karot alımıyla ilgili ciddi sorunları var. Karot alımı ne zaman gerekiyor? Taze beton test sonuçları istenen sonuçları vermediği zaman karot alımı yoluna gidiliyor. Tabii, karot sonuçlarının olumsuz çıkması durumunda hem müteahhitlerin hem betonu üreten firmanın başı ağrıyacağı için bir kısım illegalliklerin yapıldığına şahit oluyoruz. Yani karot alınmadan test raporu veren ve olumlu olmadığı hâlde olumlu rapor veren firmaların var olduğunu duyduk. Bu münasebetle biz aslında malzeme tesislerini yapacak test firmalarının da yapı denetim sistemi gibi elektronik ortamda atanması ve bağımsız olmaları gerektiğini düşünüyoruz. Yani yapı kontrolü, yapı güvenliğiyle ilgili imalat kalitesinin yanında malzeme kalitesinin de son derece önemli olduğunu bildiğimiz için bu önemli.

Yine, diğer yapı, denetim uygulamalarıyla ilgili yapı denetim bir imalat yapıcı hizmet değildir, yapılan imalatı kontrol hizmetidir fakat bazı maddeleri de özellikle cezai müeyyidelerde, örneğin, bir yapı yapılırken yanındaki binaya hasar vermesi durumunda yapı denetime bir sorumluluk getiriliyor. Bu, imalatla ilgili bir konudur ve şantiye şefini ilgilendiren bir konudur. Dolayısıyla, yapı denetimin yapılmış, bitmiş, tamamlanmış imalatı denetleme adına bir etkisi vardır yoksa imalatı yaptırmakla sorumlu bir hizmeti ve görevi yoktur. Bunun ayırt edilmesi ve bu manada meydana gelen haksız cezaların verilmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

Tabii ki, GES ve RES’lerle ilgili yapı denetimin kaldırılması konusu tartışılabilir, özellikle RES projeleri yüksek mühendislik hizmeti gerektiren projeler olduğu için, mevcut yapı denetim firmaları arasında bu tür projeleri denetleyebilecek teknik elemanların olamayacağı düşüncesi zaten var. Ancak, tabii, bu tür profesyonel ve büyük projelerle ilgili bir kısım müşavir firmaların olduğu ve daha sıkı denetimlerin yapıldığı iddia edilse de onlarla ilgili bir kontrol mekanizmasının da oluşması önemlidir fakat GES farklı bir durum. GES’ler, evet, hafif yapılar, can güvenliğini riske edecek bir durumları yoktur ancak GES’ler sadece boş araziler üzerinde inşa edilmiyor aynı zamanda

mevcut yapılar üzerine de inşa edilebiliyor. O yüzden, bu ayrımın mutlaka yapılması gereklidir, zaten o başlı başına bir sorun. Mevcut yapıların üzerine inşa edilmesi durumunda mevcut yapıyla ilgili performans değerlendirmesi talep ediliyor ancak mevcut yönetmeliklerimiz yeni yapılan yapıların bile performans değerlerini sağlamadığı sonucunu veriyor. Buna rağmen, işte bir kısım mühendislik marifetleriyle, ahlaki olmayan marifetlerle olumlu raporların verildiğini de görüyoruz. O manada, mevcut yapılar üzerinde kurulacak GES’lerde bir yapı denetimi kontrolü ve sorumluluğunun getirilmesinin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Yine, 500 metrekare üzerindeki yapılar için iki yapı denetim atanmasının ve mal sahibinin iki yapı denetiminden birini seçme hakkının getirilmesinin bir pazarlık ve haksız rekabet oluşturacağı sonucunu getireceği ve yine imalat kontrolü ve kalitesi açısından olumsuzluk oluşturacağı kanaatindeyim. O yüzden, mutlaka bu iki yapı denetim atılmasını doğru bulmuyoruz.

Yalnız, şurada bir düzenleme yapılması gerekir diye düşünüyorum çünkü ciddi mağduriyetler oluyor; bunun başında yapı denetim firması atandıktan sonra mal sahibiyle uzlaşamaması sonucunda on beş gün bekleme mecburiyeti var. Bu on beş gün süresinin kısıtlanması yani üç gün gibi, iki gün gibi bir kısa bir süreye indirgenmesinin bir kısım problemleri hallededeceği kanaatindeyim, hatta bu on beş günlük süreyle ilgili yapı denetimlerin de ciddi mağduriyetleri var. Onun başında, yapı denetim firmasına iş atıldığı tarihten itibaren on gün içinde gerekli personeli istihdam etme şartı getiriliyor ama işi alacağı net olmadığı hâlde bu istihdama mecbur edilmesi, işi alamaması durumunda ciddi ekonomik kayıpları meydana getirmektedir; bunun da adil olmadığını düşünüyoruz.

Tabii, gelelim son olarak bu kentsel dönüşüm konusu zaten bizim hep en baştan beri dile getirdiğimiz en büyük yaramızdır. Ben bu tanımı kayıtlara düşmesi adına tekrar yapmak istiyorum. Bizim hem mevcut yapı stokumuzun özellikleri gereği riskli yapıların tespit edilerek dönüştürülmesi ihtiyacımız var hem sosyal yaşam bakımından yaşanmaz hâle gelen kentlerimizin kentsel sorunlarını çözme adına kentsel dönüşüme ihtiyacımız var ama bu iki kavram birbirinden farklı, birbirine karıştırıldı ve maalesef deprem korkusunun istismar edildiği kanaatindeyim ben. Zaten “rezerv alan” tanımı gibi tuhaf bir tanımla kentsel dönüşüm bürosu istediği yeri gasbedebiliyor; özel mülkiyet, meskûn mahal, resmî alan, orman alanı; hiç bakmaksızın bunu yapma hakkı var.

Yine “kentsel dönüşüm, gelişim alanı” adı altında dönüşüm adına ve deprem tehlikesini riske ederek alanların daha rahat işgal edilmesine fırsat verme adına yapılan bu değişikliği ben doğru bulmuyorum. Riskli yapılarla ilgili bizim mevcut yapı stokumuzun büyük kentlerimizin birçoğunda kayıtları zaten elde edilmiş oldu. Yine, kentlerimizle ilgili zemin bakımından en riskli alanlar da tespit edilmiş oldu. Bu en riskli alanlardaki en riskli yapıların tespitiyle ilgili kamusal bir çalışmayla derhâl bir çalışma yapıp depremde can kaybına sebebiyet verecek riskli yapıların tespit edilip dönüştürülmesi şarttır. Yoksa bu anlayışla biz on sene sonra bile meydana gelebilecek bir depremde benzer manzaraları görmeye devam edeceğiz.

Yine, Kentsel Dönüşüm Kanunu’ndaki bu değişimle bu dediğimiz amaca hizmet edecek yani depremde can kaybını azaltıcı yönde önlem gerektirecek, vergi getirecek bir değişim yok. Ben bunu tamamen milletin malını gasbetmeyi kolaylaştıracı bir dönüşüm olarak görüyorum.

Ben şimdilik bununla kalacağım.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Maddelere geçilmesini Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddeden başlıyoruz.

1’inci maddeyi okutuyorum:

KÖY KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2024” ibareleri “31/12/2028” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Madde üzerinde görüşü olan var mı?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Yavuz Bey.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kanunla ilgili Denizli Milletvekilimiz Sayın Yasin Öztürk bir kanun teklifi...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 1’inci maddeyle ilgili değil mi?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Evet, 1’inci maddeyle ilgili.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bu vesileyle tekrar heyeti saygıyla selamlıyorum.

18/3/1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu’nun ek 13’üncü maddesine göre, köy tüzel kişiliği adına köy yerleşme planına göre en çok 2 bin metrekare olmak üzere tescil edilen parseller köyde ikamet eden ve köy nüfusuna kayıtlı olup evi bulunmayan ihtiyaç sahiplerine ihtiyar meclisi kararı ile satılabilecektir. Bu satış rayiç bedeli üzerinden gerçekleştirilecek ya peşin ödeme yapılacak ya da beş yılda 5 eşit taksitte ödeme kolaylığı sağlanacaktır. Köy ihtiyar meclisi tarafından satılan bu arsalar da beş yıl içinde bina yapılması zorunlu tutulmuştur. Köyde yaşayan ve ikameti köyünde olan vatandaşlarımız için güzel bir imkân olan bu durum faydalı bir çalışma olmuştur.

Köy Kanunu üzerinde görüştüğümüz 1'inci madde bu düzenlemeden yararlanan vatandaşlarımızın ve köylülerimizin geciktirdikleri ödemelerini veya satın aldıkları arsaların üzerine bina yapabilmeleri konusunda tarih ötelenmesi imkânı tanımaktadır. Teklif metninde öteleme yapılacak son tarih 31/12/2028 olarak belirlenmiştir. Denizli Milletvekilimiz Sayın Yasin Öztürk'ün 1 Kasım 2024 günü konuyla ilgili verdiği kanun teklifi tam da bu hususu ele almaktadır.

Kanun teklifinin gerekçesinde "442 sayılı Köy Kanunu'nun sağladığı arsa bedeli olmaksızın ev yapma hakkı bile bu ekonomik şartlarda işlevini yitirmiş durumdadır." ibaresi konuyu aslında özetlemektedir.

Halil Bey, işte, sadece bu kanunu getirmiş olsaydınız "masum" ifadesini kullanmayacaktım, onu ifade etmek için özellikle söz aldım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Konu anlaşılmıştır.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Denizli Milletvekilimiz bu konuyla ilgili bir kanun teklifi sundu.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sadece bunu getirmiş olsaydınız "masum" demeyecektik.

Ülke olarak zor günlerden geçiyoruz. Bugün hayat pahalılığı ve yüksek enflasyonla mücadele eden milletimiz ve özelde köylülerimiz, bu durumdan faydalanma konusu şöyle dursun, önce günü kurtarma derdine düşmüştür. Her türlü mücbir sebebin köylülerimize birer dezavantaj olarak geri döndüğü hepimizce malumdur. Kırsal kesimde ekonomik krizin daha da yoğun hissedildiği bir başka gerçekliktir. Tüm bu sebeplerden hareketle, her ne kadar köylülerimize bir fırsat sunulsa da ödeme zorluğu yaşandığı konusunu görmezden gelemeyiz.

Sayın Başkanım, bu sebeple, verdiğimiz önergemizle daha önceden verilen kanun teklifimizle de paralel olması maksadıyla bu uzatma süresinin 31/12/2029 olarak belirlenmesini talep ediyoruz.

Heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Maddeyle ilgili 2 tane aynı mahiyette önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 1'inci maddesi ile 442 sayılı Köy Kanunu'nun geçici 5'inci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 1- "18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31/12/2024" ibaresi "31/12/2029" şeklinde değiştirilmiştir.

Gülcan Kış

Mersin

Hüseyin Yıldız

Aydın

Ulaş Karasu

Sivas

Aykut Kaya

Antalya

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Yavuz Aydın

Trabzon

Ersin Beyaz

İstanbul

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyle ilgili söz isteyen var mı?

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkanım, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik kriz ortamında üç yıl öncesinde köylere 100 metrekaare ev yapmak isteyen bir vatandaşımızın maliyeti 150-200 bin liralardayken şu anda 2,5 milyon, 3 milyona çıkmıştır. Şu anda köyde vatandaşlarımızın bu konutları yapma şansı her geçen gün azalmaktadır.

Bugün Merkez Bankası faiz oranlarını açıkladı, faiz oranlarında yine bir düşüş yok. Ekonomide bir düzelme olmadığı için en azından -sizler de seçimi tarihinde yapacağınızı ifade ediyorsunuz, yeni gelen hükûmet ekonomiyi düzeltecektir, o da biz olacağız- bir altı aylık süre tanırırsanız ekonomi düzelir ve vatandaşlarımızın köylere ev yapma şansı olur.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

Teklif önünüzde zaten arkadaşlar.

Eğer uygun görürseniz direkt görüşmelere geçiyorum.

2'nci maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı?

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Ersin Bey. ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkanım, kanun teklifinin 2'nci maddesinde 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 18'inci maddesinde düzenlemeye gidiyoruz. Gecekondu Kanunu'nun 18'inci maddesinin

birinci ve ikinci fıkrasında Bakanlığın sunduğu teklif metninde değişiklik öneriyoruz. Görüştüğümüz kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren belediye sınırları içinde veya dışında bulunan belediyeye ait arazi ve arsalarda yine, hazineye, özel idarelere ve özel bütçeli dairelere ait arazi ve arsalarda yapılacak daimî ve geçici bütün izinsiz yapıların yıkılmasını öngörüyor. Zaten mevzuatta olan kanunda süre değişikliği yapıyoruz ancak “Devlet ormanları hariç olmak üzere” ibaresi dünkü bilgilendirme toplantısında da gündeme getirdiğimiz üzere, bu madde içerisinde yer alması gereksiz bir ibaredir. Devlet ormanlarına yapılan izinsiz yapılara ilişkin 6831 sayılı Orman Kanunu hükümleri saklı kalacak şekilde, daha düzenli bir değişiklik yapmak kanunun verimliliği açısından önemlidir. Madde üzerinde bu konudaki değişiklik önerimizin dikkate alınmasını talep ediyoruz.

Elimizdeki mevcut kanun teklifi metninde devlet ormanlarına yapılan izinsiz yapıların yıkım kapsamından çıkarılacağı anlaşılmaktadır. “Hariç” kelimesinin özellikle kullanıldığı ve konunun Orman Kanunu’yla çözüleceği söylemi de yeterli ve tatmin edici bir açıklama getirmemiştir. Verdiğimiz önergeyle bu yanlış anlaşılma düzeltilmekte ve devlet ormanlarına yapılan izinsiz yapıların Orman Kanunu hükümlerine göre yıkılacağı hüküm altına alınmaktadır. Bu konuyu Komisyonumuzun dikkatine sunuyor ve önergemizi desteklemenizi talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

2’nci maddeyle ilgili 2 tane önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde 2- 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu’nun 18’inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

‘Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, belediye sınırları içinde veya dışında, belediyelere, Hazineye, özel idarelere, özel bütçeli dairelere ait arazi, arsalarda ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerde yapılacak, daimi veya geçici bütün izinsiz yapılar ve varsa çevreleyen tel örgü, çit, duvar gibi yapılar da dâhil inşa sırasında olsun veya iskan edilmiş bulunsun, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Belediyeler veya İl Özel İdarelerince yıkım kararı alınır. Alınan karar 7 gün içerisinde belediye veya idarelerce ilgililerine iadeli taahhütlü olarak tebliğ edilir. Tebliğ edilemediği durumlarda, yıkım kararının bir örneği yıkımı yapılacak yapıya asılır ve mahalle muhtarına bir örneği bırakılır. Bu tarih, kararın yapı sahibine tebliği tarihi yerine geçer. Tebliğ tarihinden itibaren 15 gün sonra Belediye veya İl Özel İdaresi tarafından derhal yıktırılır. Devlet ormanlarına yapılan izinsiz yapılara ilişkin 6831 sayılı Orman Kanunu hükümleri saklıdır.’

‘Mülkiye amirleri, izinsiz yapıların yıkım güvenliğinin sağlanması konusunda yükümlüdürler.’”

Yavuz Aydın

Ersin Beyaz

Trabzon

İstanbul

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklif metninin mevcut hâlinde devlet ormanlarına yapılan izinsiz yapıların yıkım kapsamından çıkarılacağı anlaşılmaktadır. Önergemizle bu yanlış anlaşılma düzeltilmiş ve devlet ormanlarına yapılan izinsiz yapıların Orman Kanunu hükümlerine göre yıkılacağı hüküm altına alınmıştır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 2’nci maddesinde geçen “Alınan karar 7 gün içerisinde belediye veya idarelerce ilgililerine iadeli taahhütlü olarak tebliğ edilir” ifadesinin “Alınan karar aynı gün elektronik ortamda ve 7 gün içerisinde belediye veya idarelerce ilgililerine tebliğ edilir” olarak, “Devlet ormanları hariç” ifadesinden önce gelmek üzere “Orman Kanunu ile belirlenmiş olan haklar saklı kalmak şartıyla” ifadesinin eklenmesini, yine, madde metnindeki “15 gün sonra” ifadesinin “20 gün sonra” yine, madde metnindeki “mahalle muhtarı” ifadesinin “mahalle/köy muhtarı” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Mersin

Aydın

Sivas

Aykut Kaya

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Ulaş Bey.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Başkanım, bildiğiniz gibi, Türkiye’de 30 büyükşehir var, buralarda köyler mahalle statüsünde fakat 51 ilde köy statüsünde devam ediyor yani burada sadece mahallelerden bahsediliyor. Köy muhtarının da olması gerekiyor, sonuçta köylerde de aynı şekilde kaçak binalar yapılabiliyor. Özellikle, son dönemlerde yapılan birçok kaçak binanın daha çok köy mücavir alanlarında yapıldığı ortada, tarımsal arazilerde yapıldığı ortada. Buna en azından köy muhtarlarının da katılması gerekiyordu, sadece mahalle muhtarı var, bunun değiştirilmesi gerekiyor. 15 günde insanların evini taşıma, kiralık ev bulma şansı gözüküyor, en azından sürenin biraz daha artırılması gerekiyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ulaş Bey, bu mahalle ve köy kavramının nasıl değişmesini istiyorsunuz siz?

ULAŞ KARASU (Sivas) - Şöyle: İfadede sadece “mahalle muhtarı” geçiyor ama köy muhtarları da var.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Tabii, tabii. “İlgili muhtarı” dersek, olur mu? Hem köyü hem mahalleyi kapsar; teknik olarak olabilir Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, açıklamanız nedir Hasan Bey?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Başkanım, Ulaş Bey aslında orada haklı. “Mahalle muhtarı” diyor ya, eğer köydeki muhtara böyle bir şey yapılacaksa bu sefer kanun gereği yapılamamış olur. “İlgili muhtarı” hukuken daha doğru olacaktır diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Biraz önce okuduğumuz ve tartıştığımız önergeyi oylarınıza sunuyorum değerli arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyle ilgili bir önerge daha var, önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesiyle değiştirilen 775 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Devlet ormanları hariç olmak üzere” ibaresinin fıkra metninden çıkarılmasını “mahalle muhtarına” ibaresinin “ilgili muhtarlığa” şeklinde değiştirilmesini ve fıkraya aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“Devlet ormanları hakkında 6831 sayılı Orman Kanunu hükümleri saklıdır.”

Mervan Gül

Siirt

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Devlet ormanlarında yapılan izinsiz yapılar ve tesisler hususunda 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 17’nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iş ve işlemler yürütülmekte olup, devlet ormanlarında el konulan bütün yapı ve tesislerin inşa aşamasında olanlar dâhil olmak üzere, hiçbir karar alınmasına lüzum kalmaksızın Orman Genel Müdürlüğü tarafından derhâl yıkılacağı veya ihtiyaç görüldüğü takdirde ormancılık hizmetlerinde kullanılabileceği düzenlendiğinden fıkra metninde bu husus açıkça belirtilmiştir.

Madde metninde yer alan “mahalle muhtarı” ibaresi değiştirilerek uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeye geçiyoruz.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasının (p) bendinde yer alan “işlemleri ile” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kentsel Dönüşüm Başkanlığı ve” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Maddeyle ilgili 1 tane önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 3’üncü maddesinin yeniden düzenlenmek üzere teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Mersin

Hüseyin Yıldız

Aydın

Aykut Kaya

Antalya

Ulaş Karasu

Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddenin gerekçesinde, Kentsel Dönüşüm Başkanlığına yapılan arsa ve arazi teslimlerinin katma değer vergisinin istisnası kapsamına alınması için Katma Değer Vergisi Kanunu’nda değişiklik yapıldığı ifade edilmektedir. Ancak Katma Değer Vergisi Kanunu’nda yer alan hüküm maddeyle eklenen ibareyle birlikte okunduğunda “Kentsel Dönüşüm Başkanlığına” değil “Kentsel Dönüşüm Başkanlığınca” yapılan arsa ve arazi teslimleri katma değer vergisi istisnası kapsamına alınmaktadır. Bu hususun açıklığa kavuşturulmasında yarar bulunmaktadır.

Yapılması öngörülen değişiklikle Katma Değer Vergisi Kanunu’nda yer alan hüküm aşağıdaki gibi olacaktır:

“p) Hazinece yapılan taşınmaz teslimi ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri ile Kentsel Dönüşüm Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca yapılan arsa ve arazi teslimleri, belediyeler ve il özel idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler,”

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 3’üncü maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. 3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3’üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyle ilgili söz isteyen?

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Başkanım, 4'üncü madde üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Ersin Bey.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün önümüze getirilen kanun teklifinde daha önce dile getirdiğimiz gibi çekincelerimiz mevcut. Ancak burada teklif maddesini incelediğimizde şunu görüyoruz: 4 ve 5'inci madde İmar Kanunu'nda değişiklik yapıyor. Bugüne kadar çeşitli kanun tekliflerinde bir şekilde Anayasa'da korunan mülkiyet hakkını ve kamulaştırma kavramını gündeme getirdiniz, farklı komisyonlarda tartışıldı. Bir örnek vermek istiyorum: Yargı paketiyle de kamulaştırmaya ilişkin düzenleme yapmak istediniz, Adalet Komisyonunda tartışıldı, daha önce, geçtiğimiz yasama yılında Millî Savunma Komisyonuna geldi, İYİ Parti olarak orada da eleştirimizi dile getirdik, dedik ki "Bu konuyu hukukçuların da bulunduğu bir komisyonda tekrar konuşalım." Her iki komisyonda da teklif Genel Kurul sürecinden geri çekildi. Bu söylediklerim Meclis tutanaklarıyla sabittir. Bugün gelinen noktada Komisyonumuzun gündemine oldukça teknik ifadelerle kamulaştırma tekrar geliyor. Bu maddeler incelendiğinde olayın birkaç yönü olduğu görülüyor. Ancak dün yapılan bilgilendirme toplantısında işin sadece imar aktarımı üzerinde duruldu, bu durumun doğuracağı sonuçlar üzerinde durulmadı. Sonuç olarak, "imar aktarımı" diyoruz ama işin kamulaştırma, mülkiyet ve hukuk boyutu var. Vatandaşların taşınmazı üzerinde sahip olduğu kullanma, yararlanma, tasarruf etme hakları olduğunu göz ardı edemeyiz. Buna bağlı olarak, yine, Anayasa'da düzenlenen kamulaştırma kavramımız var. Tabii, bunların hiçbirini tartışılmadı. Kanaatimce konunun tali komisyon olarak -en azından bu maddelerin- Anayasa ya da Adalet Komisyonunda öncesinde görüşülmesi gerekiyordu.

Sonuç olarak, Komisyonumuzda teknik olarak değerlendiriyoruz. İşin teknik boyutuyla ilgili dün elimize etki analizi ulaştı ancak bu kapsamda ne kadar parsel var, ne kadar vatandaşın hak sahipliği var, bu alanlarda bilgi yok. Sadece aktarımın nasıl yapılacağına ilişkin bir şablon var. Dolayısıyla etki oluşturacağı kısım muğlak kalıyor. Mesela bunu hesaplarken il bazında bir çalışmanız oldu mu? Nüfus yoğunluğu ne denli artacak, büyükşehirlerde ne gibi etkisi olacak? Bakın, benim vekil olduğum il olan İstanbul'dan bir örnek vereyim size: Sarıyer ve Esenyurt. Buna benzer uygulamalar yapıldı, sonuç ortada. Bilmeyenler için bir görsel açıp bakmaları yetecektir. Burada artacak konut sayısına bağlı olarak nüfusta ciddi bir artış olacağını da düşünüyorum. Ayrıca, bu işin eğitim ve sağlık boyutu var, temel ihtiyaçlar boyutu var. Öte yandan, ülkenin kabullendiği bir deprem gerçeği var. Bütün bunlar bence ayrı ayrı değerlendirilecek konular. Bu vesileyle çekincelerimizi dile getiriyor, konunun farklı boyutlarının değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

4'üncü maddeyle ilgili 2 tane önerge var, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin kanun teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu düzenlemenin uygulamaya konulmasıyla, yurttaşların kent içindeki değerli yapı stoklarının boşaltılarak rantı açılması gibi sonuçlar ortaya çıkacaktır. Düzenleme hem kamuya ayrılan alanların çeperlerinde kentsel yoğunluğun artmasına neden olacak hem de kentsel hizmetlerin veya kamusal hizmetlerin eksik ve yetersiz verilmesine neden olacaktır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 4- "İmar Hakkı Aktarımı; 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının bulunduğu, arazi ve arsa düzenlemesi yapılmış ya da yapılması mümkün olmayan alanlarda parselin tamamının ya da bir bölümünün umumi ve kamu hizmet alanlarında kalması sebebi ile, parsel üzerinde özel mülkiyete konu yapılaşma hakkının verilememesi durumunda, verilemeyen emsale esas inşaat hakkının başka parsel ya da parsellere imar planı kararıyla taşınması işlemidir."

Ulaş Karasu

Gülcan Kış

Aykut Kaya

Sivas

Mersin

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Metnin daha anlaşılır bir hâle gelmesi için önergemiz doğrultusunda düzenlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okunmuş sayıyoruz.

5'inci maddeye geçiyoruz.

5'inci maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

1 tane önerge var, önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin kanun teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İmar hakkı aktarımı kanun içinde işlevlendiren bir madde olarak düzenlenmiştir. Rant aktarımıyla kentsel yoğunluğu artıran, onanmış imar planlarında değişikliğe neden olan ve kentsel planlama anlayışını yok sayan bir düzenlemedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 5'inci maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeye geçiyoruz.

6'ncı maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

6'ncı maddeyle ilgili 1 tane önerge var, onu okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 6- 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde, dokuzuncu fıkrasında yer alan “alınabilir” ibaresi “alınır” şeklinde değiştirilmiş, onikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, yirmiüçüncü fıkrasında yer alan “tespiti halinde, öncelikle” ibaresinden sonra gelmek üzere “tescilli imar parselleri üzerinden mahkeme kararlarını yerine getirmeye yönelik yeni imar uygulaması yapılabilir. Bunun mümkün olmaması durumunda” ibaresi, “muvafakati alınmak kaydıyla” ibaresinden sonra gelmek üzere “tescilli imar parselleri üzerinden yeni parselasyon işlemi yapılarak” ibaresi eklenmiştir.

“Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan yerler ile bölgenin ihtiyacı olan yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi/parkı, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretime yönelik eğitim tesis alanları, kamuya ait kreş ve gündüz bakım evleri, pazar yeri, semt spor alanı, toplu taşıma istasyonları ve durakları, Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesis alanları, otoyol hariç erişme kontrolünün uygulandığı yol, su yolu, bölgenin geneline hizmet veren spor alanı, belediye hizmet alanı, sosyal ve kültürel tesis alanı, kamu hizmeti için planlanan teknik altyapı ve trafo alanları, özel tesis yapılmasına konu olmayan ağaçlandırılacak alan, rekreasyon alanı olarak ayrılan parseller ve mesire alanları, resmî kurum alanı, uygulama imar planı kararı ile getirilen diğer umumi ve kamu hizmet alanları, otogar alanlarından oluşur ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.”

“Düzenleme sahasında üçüncü fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için ayrılması gereken alanların toplamının, ikinci fıkrada belirtilen düzenleme ortaklık payından fazla olması veya daha öncesinde parselasyon planı tescil olmuş alanlarda ikinci kez düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılamaması nedeniyle kamu eline geçişi sağlanamayan umumi ve kamu hizmet alanlarının 13 üncü maddede belirtilen yöntemlerle kamuya geçişi sağlanır. Umumi ve kamu hizmet alanlarının kamulaştırma yoluyla kamu eline geçirilecek olması halinde, uygulamaya giren parsellerin, imar planında kamulaştırmaya konu kamu ve umumi hizmet alanlarına denk gelen kısımları ilgili idaresince kamulaştırılır.”

“Bedel takdiri 2942 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen bedel tespiti esasları da gözetilerek 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre lisans almış gayrimenkul değerlendirme uzmanları veya ilgili idare takdir komisyonlarınca raporlandırılarak tespit edilir. Tespit edilen bedel ödenmedikçe tapuda herhangi bir işlem tesis edilemeyeceği tapu kütüğünün beyanlar hanesinde belirtilir ve bu bedelin tamamı tescil tarihinden itibaren en geç 1 yıl içerisinde ödenir. Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında güncellenmek suretiyle ödenmedikçe devri yapılamaz ve yapı ruhsatı verilemez, tapuda herhangi bir işlem tesis edilemez. Bedelin tamamen ödenmesi hâlinde taşınmaz maliki ya da idarenin talebi üzerine terkin edilir.”

Yavuz Aydın

Ersin Beyaz

Trabzon

İstanbul

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle, 3194 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinde yer alan “düzenlemenin gerçekleştirilebilmesi için yapılacak kamulaştırmada kullanılmak üzere” ibareleri metinden çıkarılmış ve “Parselasyonu onaylayan idare tarafından alınan bu bedel, fazladan düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılmak zorunda kalınan diğer parsel sahiplerine ödenir.” ibareleri eklenmek istenmiştir. Fıkra metni bir bütün olarak ele

alındığında mevcut yapılar nedeniyle parsellerden düzenleme ortaklık payı alınmadığı hâllerde bu payın miktarının bedele dönüştürüleceği ve bu bedelin de fazladan DOP kesintisi yapılmak zorunda kalınan diğer parsel sahiplerine ödeneceği sonucunu doğurmaktadır.

İmar planları idarenin tek yanlı işlemlerine dayanır. Dolayısıyla idare tek taraflı yaptığı imar planında mevcut yapılar nedeniyle DOP kesintisini bir şekilde yapamıyorsa bu sorumluluğu yine kendisi üstlenmelidir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 6'ncı maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim, bu 6'ncı maddeyle ilgili acaba kamu yetkilileri izahat yapabilirler mi?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Biraz önce yaptılar, siz yeni geldiğiniz için bilmiyorsunuz Mahmut Bey.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeye geçiyoruz.

7'nci maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

7'nci maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 7- 3194 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde, yedinci fıkrasında yer alan "Bakanlık muhasebe birimi hesabına" ibaresi "Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetkilendirilen bankalara ve/veya ilgili muhasebe birimine" şeklinde, (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan "Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına" ibareleri "6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında oluşturulan Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına" şeklinde değiştirilmiş, fıkra da yer alan "beş iş günü içerisinde aktarılır" ibaresinden önce gelmek üzere "ilgili defterdarlıklarca" ibaresi eklenmiş, yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra, mevcut sekizinci fıkrasının başına "Riskli yapının bulunduğu parsellerde, mer'i imar planı ve plan notları ile verilmiş emsale esas inşaat alanını en fazla %20'si kadar artıran plan değişikliklerinde," ibaresi ve "yapılacak plan değişikliklerinde" ibaresinden sonra "6, iptal gerekçeleri doğrultusunda mahkeme kararını yerine getirmeye yönelik tesis edilecek imar planı ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun ek 1 inci maddesi kapsamındaki imar planı değişikliklerinde" ibaresi eklenmiştir.

"Taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine ada bazında yapılacak imar planı değişikliği sonucunda değerinde artış olan arsanın artan değeri ile Mahkemelerce iptal edilen imar planı değişikliklerinde, imar planı değişikliği neticesinde yürürlükten kalkan imar planı ile teklif edilen yeni imar planının kapsadığı arsalarda oluşan değer farkının yüzde doksanı (%90) değer artış payı olarak alınır. Değer artış payı bedelinin tespitinde 2942 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen bedel tespit esasları gözetilir."

İmar planı değişikliği ile taşınmazda meydana gelecek değer artışının tespiti 6362 sayılı Kanuna göre yetkilendirilmiş lisanslı en az iki gayrimenkul değerlendirme kuruluşu tarafından plan değişikliği açıklama raporunda belirtilen mer'i plan koşullarındaki değer tespiti ile birlikte değişiklik sonrası değer tespiti yapılmak suretiyle belirlenen ortalama yeni değerden az olmamak üzere, idarece oluşturulan kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenir. Değer artış payı peşin veya taksitle ödenebilir. Değer artış payının peşin ödenmesi halinde %10 indirim uygulanır ve en geç tahakkukun olduğu tarihi takip eden bir ay içerisinde ödenir. Değer artış payının taksitle ödenmesi halinde ilk ödeme, tahakkuk tarihini takip eden birinci ay içerisinde faizsiz olarak yapılır. Sonraki taksit ödemeleri ise ilk ödemeden sonraki altıncı, on ikinci ve on sekizinci aylarda olmak üzere ve kalan borç üzerine Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyatları endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları eklenerek artış yapılacak şekilde toplamda dört taksitte gerçekleştirilir. Taksitlerin erken ödenmesi halinde ise taksitlerin ödendiği tarihteki kalan borç üzerine Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyatları endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları eklenerek ödenecek taksit tutarı hesaplanır. Değer artış payının tamamı ödenmeden tapuda satış, devir, bağış yapılamaz, yapı ruhsatı düzenlenemez."

"İmar planlarında umumi hizmet alanına ayrılan yerlerden 13 üncü madde kapsamında kamu eline geçişi sağlanamayan alanlarda, kamu hizmetini yapacak ilgili idarenin kamu hizmet alanına ihtiyacı olmadığına dair görüşü alınarak eşdeğer alan ayrılmaksızın 2942 sayılı Kanunun ek I inci maddesi hükümlerine göre ve çevre yapılaşma koşulları ile uyumlu olmak kaydıyla konut kullanımı hariç fonksiyon değişikliği amaçlı plan değişikliği yapılabilir.

Yavuz Aydın

Ersin Beyaz

Trabzon

İstanbul

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklif maddesinin ikinci fıkrasında yapılmak istenen düzenlemeyle fonksiyon değişikliği hariç olmak üzere, parsel bazında; nüfusu, yapı yoğunluğunu, kat adedini, bina yüksekliğini artıran imar planı değişikliklerinin yapılamayacağı ve bir fonksiyonunda parsel bazında konut kullanımına dönüştürülemeyeceği düzenlenmek istenmektedir. Dolayısıyla teklifin lafzından imar planı değişikliğiyle yapılacak alanda fonksiyon değişikliği yapma hakkı bırakılmaktadır. Hemen akabinde teklifle maddenin dördüncü fıkrası değiştirilip taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine parsel bazında fonksiyon değişikliği ile ada bazında yapılacak imar planı değişikliği sonucunda değerinde artış olan parsel veya parsellerin artan değeri ile mahkemelerce iptal edilen imar planı değişikliklerinde, imar planı değişikliği neticesinde yürürlükten kalkan imar planı ile teklif edilen yeni imar planının kapsadığı parsel veya parsellerde oluşan değer farkının yüzde 90'ı değer artış payı olarak alınır. Değer artış payı bedelinin tespitinde 2942 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde belirtilen bedel tespit esasları gözetilir hükmü düzenlenmek istenmektedir.

Anayasa Mahkemesi ilgili kararında “artan değerin tamamını” ibaresini iptal etmiştir. Taşınmaz rant kavramı “Emek ve sermayeye ihtiyacı olmaksızın taşınmaz malikinin iradesi dışında zaman içinde meydana gelen değer artışı” olarak tanımlanmaktadır. Kanunda değer artışı düzenlenirken kamunun pay alması hedeflenmiştir. Burada dikkat edilecek husus mülkiyet hukukuna ilişkindir. Malikin mülkü üzerinde kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkileri bulunmaktadır. Dolayısıyla taşınmazın semerelerinden yararlanmak da malikin en temel haklarındandır. Bu artışın tamamen kamuya aktarılması ise mülkiyet hakkına getirilen sınırlamadır. Mahkeme kararında değer artışının aktarımına ilişkin makul ve kabul edilebilir bir şekilde denge gözetilmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur. Teklifte iptal edilen ibarelerle birlikte başka bir rant alanı oluşturabilecek düzenleme yapılmak istenmektedir. Önergemizle teklif metninden belli kişilere rant oluşturması muhtemel ibareler çıkarılmak istenmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7’nci madde kabul edilmiştir.

8’inci maddeye geçiyoruz.

8’inci maddeyle ilgili görüş almak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

8’inci maddeyle ilgili bir önerge var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 8’inci maddesiyle 3194 sayılı Kanun’un ek 9’uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümlede yer alan “bir pafta bütününde” ibaresinin “1000 m² alanı kapsayacak şekilde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Halil Erdemir

Ayhan Gider

Kaan Koç

Bilecik

Çanakkale

Ardahan

Mervan Gül

Vehbi Koç

Siirt

Trabzon

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Plan sistematığında parsel, ada, pafta gibi farklı birimler bulunmakta ve bu terimlerin büyüklükleri değişebilen metrekairelerde olabilmektedir. “Pafta” ibaresinin çok geniş bir alanı kapsamasına karşın elektronik haberleşme altyapılarının bulunduğu alan çok daha sınırlı olmaktadır. Hâlihazırda haritası bulunmayan yerlerde pafta bütününde harita hazırlanması elektronik haberleşme altyapıları bakımından külfet getireceğinden alanın sınırlandırılması amacıyla değişiklik yapılması teklif edilmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8’inci madde kabul edilmiştir.

9’uncu maddeye geçiyoruz.

9’uncu maddeyle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

ALİ BOZAN (Mersin) - Ben...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) - Değerli arkadaşlar, ben en başta Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla ilgili açıklama yaptığımda ifade etmiştim yani yeniden Anayasa’ya aykırılık iddiasında bulunmayacağım usulen ama bir şeyin altını çizmek gerekiyor. Şimdi, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi olan kararının ben Komisyon tarafından incelenmesini rica ediyorum. Evet yani şunu biliyoruz: Hızlı hızlı oylama yapılıyor, hızlı hızlı Komisyondan geçiyor ama en azından özellikle bu ülkedeki bütün belediyelere kayyum atanması anlamına gelecek 9’uncu ve 16’ncı maddeyle ilgili... Bakın, 9’uncu ve 16’ncı maddeyle ilgili teklifte ilk imza sahibi olan Mustafa Bey, sizlerin Komisyonun bu anlamda muhalefetle bir görüşmeye açık olması gerektiğini düşünüyorum. Bakın, Aykut Bey ayrıldı ama konuşmasında 16’ncı maddeyle ilgili bir öneride bulunmuştu. Aykut Bey 16’ncı maddeyle ilgili önerisinde... Ha, bizim teklifimiz şu: Hem 9’uncu maddenin hem 16’ncı maddenin tamamen tekliften çıkarılması. Aykut Bey farklı bir öneride bulundu, dedi ki: “Gelin, düzenleme yaparken yani bu konularda, 9 ve 16’ya konu olan konularda yerel yönetimlerin, mahallî idarelerin yetkilerini tamamen ellerinden almayalım. Merkezî idare ile yerel yönetimin ortaklaşa iş yapabileceği bir düzenleme getirelim.” Ben bu açıdan özellikle şunun da altını çizmek istiyorum: 9 ve 16’yla ilgili iptal kararı veren Anayasa Mahkemesi üyelerinin tamamı bu iktidar tarafından belirlenen üyeler yani bu iktidar tarafından belirlenen üyeler dahi bu maddelerle ilgili iptal kararı verirken aslında buraya bir mesaj veriyor. Esasa girmeden, sadece usulle ilgili belki inceleme yapması gerekirken Anayasa’nın 127’nci maddesinden bahsediyor. Anayasa’nın 127’nci maddesinden bahsederken şunu söylüyor, diyor ki: “Yerel yönetimlerle ilgili merkezî idarenin vesayet yetkisi istisnaidir.” Ama burada bizce o istisnai olan vesayet yetkisi asıl kural hâline getiriliyor diyor ve önergemiz doğrultusunda 9’uncu maddenin tekliften çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Bir defa, teşekkür ederim.

Ben değerlendirme konusunda konuşma yapmamıştım ama -müsaade ederseniz Sayın Başkanım- bu Komisyon 27’nci Dönemde de 28’inci Dönemde de çok etkin çalışan ve katılımcı arkadaşların da yoğunlukla destek verdikleri, fikren de kanunların gelişme sürecine olumlu katkı verdikleri bir Komisyon bu aslında. Dolayısıyla arkadaşlarımıza her zaman teşekkür ediyoruz.

Şimdi, 9'uncu maddede şöyle bir şey var, aslında belki en az konuşulması gereken maddelerden bir tanesi 9'uncu madde çünkü Anayasa Mahkemesi 9'uncu maddenin içeriğine girmiyor, diyor ki: Burada plan yapma yetkisi var bu maddeyle birlikte ve bu plan yapma yetkisi aynı zamanda mülkiyet hakkını da içerdiği için bu, Cumhurbaşkanı kararnamesiyle değil ancak kanunla olur. Peki, bu ne zaman çıktı? Bu kanun 2011 yılında 644 no.lu Kanun Hükmünde Kararname'ye dayalı bir kanun. Yani 2011'den günümüze kadar bu 644 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname'ye istinaden çalışmış bir kanun. Dolayısıyla da Anayasa Mahkemesi 2011 yılındaki bu kanuna dayanarak bunun CBK değil, Meclisten kanun olarak çıkarılması hükmünü getiriyor. Dolayısıyla, biz Anayasa Mahkemesinin arzularını, taleplerini dile getiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Maddeyle ilgili önerge vardır 2 tane, onları okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bakanlığın neredeyse sınırsız yetkilerle donatılması, kamu yararı iddiasıyla bireylerin ve toplulukların mülkiyet haklarına keyfi müdahale riski barındırmaktadır. Bu yaklaşım, planlama süreçlerini yerinden yönetim yerine merkezî bir otoriteye teslim etmekte, katılımcı demokrasi ilkelerine zarar vermektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 9'uncu maddesiyle 3194 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen ek 11'inci maddede yer alan (g) bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Hüseyin Yıldız

Mersin

Aydın

Ulaş Karasu

Aykut Kaya

Sivas

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle Bakanlığa sınırsız yetki tanındığı için mülkiyet hakkı ihlal edilmektedir. Anayasa'nın 35'inci maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Ancak 6306 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin (6)'ncı fıkrası kapsamında Kentsel Dönüşüm Başkanlığı hâlihazırda riskli alanlar, rezerv yapı alanları ve riskli yapıların bulunduğu taşınmazlara ilişkin her türlü harita, plan, proje, arazi ve arsa düzenleme işlemlerini yapma yetkisine sahiptir. Buna rağmen teklif edilen düzenleme Bakanlığı bir onay mercisine dönüştürmekte ve keyfi uygulamalara açık bir alan yaratmaktadır. Bu durum hem mülkiyet hakkının ihlali hem de yerinden yönetim ilkesiyle çelişmektedir. Bu nedenle, söz konusu bendin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyle ilgili görüş almak isteyen arkadaşımız var mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben istiyorum efendim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bakanlık temsilcileri bize izah etsinler, uygun görürsek konuşuruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Mahmut Bey, anlamadığınızı yer varsa özel sorun, orayı yanıtlayayım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Mahmut Bey, siz hangi maddeyi görüştüğümüzü biliyor musunuz?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - 10'uncu maddeyle ilgili bize bir izahat versinler.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 10'uncu maddenin neyle ilgili olduğunu biliyor musunuz Mahmut Bey? Ama bakın, burada farklı bir yöne çekiyorsunuz toplantıyı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ne demek "Neyle ilgili olduğunu..."

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bilmiyorsunuz neyle ilgili olduğunu, Bakanlıktan izahat istiyorsunuz ama onları okuyarak buraya gelmeniz gerekiyordu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bir konuşsunlar, bir anlatsınlar.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Başkanım, anlamadığınız özel bir yer varsa oraya girelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, Bakanlık yetkililerinden görüş istiyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Öyle bir usul var mı ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ne demek? İç Tüzük'e bir bak, anlaşılmayan konularda gayet rahat açıklık getirmesi gerekiyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Anlamadığınız konu ne, onu söyleyin Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, bir zahmet, açıklık getirsinler.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Anlamadığınız konu ne 10'uncu maddeyle ilgili?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Tanal, anladığınız yer neresi, anlamadığınız yer neresi, onu anlayamadık.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, Bakanlık bize bu konuda bir izahat versin.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Kelime oyunu yapmayın Mahmut Bey, 10'uncu maddeyle ilgili anlamadığınız bir konu varsa onunla ilgili izahat yapınlar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bakanlığın önünü niye kesiyorsunuz? Yetkililerin önünü niye kesiyorsunuz? Bir açıklasınlar.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yahu, yetkililer bugün de açıklama yaptılar, dün de açıklama yaptılar, Komisyon üyeleri gerekli bütün açıklamaları yaptılar Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama bakın, 10'uncu maddeyi ben anlamadım beyefendi, Bakanlık yetkilileri bana açıklasınlar.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Nesini anlamadınız? Baz istasyonları nereye dikilir, onu mu merak ediyorsunuz?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Evet, bir zahmet, anlatsınlar bize, bir açıklık getirsinler.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Peki, siz ne anladınız maddeden?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, siz benim öğretmenim değilsiniz...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hayır, burada farklı bir amaç için soru soruyorsunuz Mahmut Bey, olur mu öyle şey canım! Bakın, buradaki toplantının insicamını bozmak için buraya geldiniz Mahmut Bey, böyle şey olur mu! Bakın, burada ne güzel, karşılıklı hepimiz teknik adamız, teknik bir konuyu görüşüyoruz burada, siz geldiniz, farklı bir şekilde ortamı karıştırmaya çalışıyorsunuz, böyle şey olur mu! Buna müsaade eder miyiz biz!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Anlayışınız bu mu?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bu tabii ki.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Anlayışınız bu mu?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama sorduğunuz sorudan o anlaşıyor Mahmut Bey. Önce siz görüşlerinizi anlatırsınız, o görüşlerinizle ilgili arkadaşımız sizi düzeltmek isterse veya düzelmesi gereken bir şey varsa da sizi düzeltirler ve bilgilendirirler Mahmut Bey.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Konu hakkında bilginiz olmadığını söylüyorsunuz, fikir beyan edeceksiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bitti mi? Söz alabilir miyim?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bitip bitmediğini size mi soracağım, sizden mi izin alacağım ben?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bakın, karşılıklı konuşmamak için diyorum. Bittiyse ben ondan sonra meramımı anlatayım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Anlatın meramınızı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama bu kadar gerginlikle...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Siz gerdiniz burayı, burada gayet güzel, teknik bir toplantı yapıyorduk, girmek üzere buraya geldiniz, böyle şey mi olur ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, ne ilgisi var germekle?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bakın, sizin gerginliğinize müsaade etmeyiz, onu baştan söyleyeyim.

Şimdi söyleyeceklerinizi lütfen söyleyin.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, bakın...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Beyefendi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben size ne diyeceğim peki, “beyefendi”yi kabul etmiyorsanız?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ben size “beyefendi” demiyorum, tamam.

Devam edin.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - “Beyefendi”yi kabul etmiyorsanız “beyefendi” demiyorum, özür dilerim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, niye uzatıyorsunuz arkadaşım? Bakın, bu toplantının huzurunu bozmanıza müsaade etmem, bunu baştan söyleyeyim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Başkanım, konuyla ilgili izahat veriyorum müsaadenizle.

Sayın Tanal, 10'uncu maddeyle alakalı üç yıl süre veriyoruz efendim, bu kadar izahatımız.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bakışlarınızla da bizi endişelendiremezsiniz, onu da söyleyeyim size.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Konuşabilir miyim ben?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Konuştunuz ya, şimdi arkadaşımız konuşuyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Tanal, izahat istediniz, teklif sahibiyim, izahat veriyorum. Üç yıl süre veriyoruz, yeterli mi efendim bu?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben sizinle muhatap olmuyorum, burada Başkan var.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yahu, Komisyon üyesi değilsiniz, burayı karıştırmak için geldiniz, hâlâ burada rol yapıyorsunuz, böyle şey olur mu ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, karıştırmayla ne ilgisi var ya! Ne ilgisi var Sayın Başkan!

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bakın, burası tiyatro salonu değil Mahmut Bey, varsa bir sorunuz, gelin sorun. Hayret bir şey ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Tanal, Sayın Başkan bana söz verdi, müsaade eder misiniz... "Konuyla alakalı izahat ver." dedi. Veriyorum: 10'uncu maddede üç yıl süre veriyoruz efendim, yeterli mi izahat? Varsa sorunuz sorabilirsiniz, konuyla alakalı sorunuz varsa da alabilirim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Değerli arkadaşlar, 10'uncu maddeyle ilgili önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - 10'uncu maddeyle ilgili söz verebilir misiniz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim, sağ olun.

Bakanlık bu konuyla ilgili açıklama yaparsa ihtiyaç duyarsam devam ederim konuşmaya ama ihtiyaç duyulmazsa konuşmayacağım. Önemli olan, açıklamanın, izahatın bizi tatmin edip etmemesi, ben bunun için söz istedim. Bu kadar gerginleşmenizi... Benim söz talebimi bağlamından kopararak "Biz burada tiyatro mu oynuyoruz?" "Siz burayı sabote etmeye mi geldiniz?" Ya, bunlar bir milletvekili veya bir komisyon başkanına yakışacak cümleler değil.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Mahmut Bey, 10'uncu madde herkese dağıtıldı, 10'uncu maddeyi herkes biliyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Dağıtılmış olabilir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 10'uncu maddeyle ilgili takıldığınız bir şey varsa tabii ki memnuniyetle size söz vereceğiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İşte onu söylüyorum, mümkünse Bakanlık yetkilileri bir izahat versin.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ama söylediğiniz laflarla, maalesef, beni böyle konuşturmak zorunda bıraktınız Mahmut Bey, ben de üzgünüm buranın gerginleşmesinden.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, çok medeni ve uygar bir vaziyette...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Olur mu öyle şey ya! Hayır, burada bir iş yapıyoruz Mahmut Bey, olur mu öyle şey ya! Siz bu kadar tecrübeli bir milletvekilisiniz ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şahsiyetinizi, kişiliğinizi, yaptığınız teknik mesleği rencide etmeden, medeni, uygar bir vaziyette, parlamenterin hassasiyeti ölçüleri çerçevesinde bir kanun nasıl yapılır? Halı dokunur gibi kanun yapılır. Ben o çerçevede, gayet rahat, dedim ki "Mümkünse Sayın Başkanım, Bakanlık yetkilileri bize bu konuda bir açıklama getirsinler." Bunun neresi provokasyon, bunun neresi tiyatro? Ben bu talebimde ısrar ediyorum ama eğer sizi bu rahatsız ediyorsa o zaman "İhtiyaç yoktur, çalışmaya devam ediyorum." dersiniz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Estağfurullah.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Milletvekilimiz Mahmut Tanal Beyefendi izahat istedi, teklif sahibi olarak izahatı kendilerine verdim. Verdiğim izahatta yeterli görmediği bir husus var mı? Kendileri onu söylerlerse biz de gerekli izahatı veririz. Gerekirse izahatı teklif sahibi olarak ve beraber kanun teklifini çalıştığımız diğer milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz ve bürokratlarımızla eksik kalan yeri de tamamlayabilirler.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

10'uncu maddeyle ilgili başka görüş...

Ulaş Bey, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan, tabii ki Komisyon üyesi olsun olmasın, bütün milletvekillerimizin çıkarılmak istenen kanunla ilgili görüş alma hakkı vardır, soru sorma hakkı vardır. Bu noktada bütün milletvekillerimize karşı biraz daha anlayışlı olmak gerektiğini ifade etmek istiyorum öncelikle.

Kanun teklifinin bu maddesi Anayasa'nın 2'nci maddesindeki kanunların geriye yürümezliği ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu madde 2004-2009 yılları arasında kurulmuş haberleşme istasyonlarının kule ve direkleri için 2024 yılında geçici bir maddeyle yeniden izin

ve ruhsat düzenlemesi, benzer yapı ve uygulamalara yönelik eşitlik ilkesini zedelemektedir. Yani bunda geçmişe dönük bir uygulama yapılıyor; bu, bir kere, Anayasa'nın 2'nci maddesindeki kanunların geriye yürümezliğine aykırıdır. Bu hâliyle de sorun yaratacak bir kanun maddesi olarak durmaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Başka görüşü olan arkadaşımız var mı? Yok.

10'uncu maddeyle ilgili önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 10'uncu maddesinde 3194 sayılı Kanun'un geçici 24'üncü maddesinin üçüncü fıkrasını değiştirmeyi öngören düzenlemenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Mersin

Hüseyin Yıldız

Aydın

Aykut Kaya

Antalya

Ulaş Karasu

Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Düzenleme, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan bir biçimde geçmişe yönelik uygulamalar için özel istisnalar öngörmekte ve Anayasa'nın 2'nci maddesindeki "kanunların geriye yürümezliği" ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. 2004-2009 yılları arasında kurulmuş haberleşme istasyonlarının kule ve direkleri için 2024 yılında geçici bir maddeyle yeniden izin ve ruhsatı düzenlenmesi, benzer yapı ve uygulamalara yönelik eşitlik ilkesini zedelemektedir. Ayrıca, idarenin, başvuruları üç yıllık süreyi beklemezsizin sonlandırma yetkisi net değildir ve keyfiliğe yol açabilecek unsurlar barındırmaktadır. Dolayısıyla, (3)'üncü fıkranın kapsamı açıklığa kavuşturulmalı, madde değişikliğinin gerekçesi ayrıntılı bir şekilde izah edilmelidir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bir önergemiz daha var 10'uncu maddeyle ilgili, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesiyle 3194 sayılı Kanun'un geçici 24'üncü maddesinin değiştirilen üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Ek 9 uncu maddenin bu fıkrayı ihdas eden Kanun ile yeniden düzenlenen dördüncü fıkrası uyarınca süresi içinde izin başvurusu yapılmış olan kule ve direklerle bunlara ait zorunlu altyapı unsurları için harç veya izin bedeli ödenmiş olması halinde yeniden harç ya da izin bedeli alınmaksızın ve 2/7/2004 ile 1/10/2009 tarihleri arasında kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonlarına birinci ve ikinci fıkra uyarınca alınacak izin veya ruhsatlar için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işletmeciler bir yıl içinde ilgili idareye başvurur. İlgili idarece yapılacak incelemeler sonucu bu maddede yer alan belgelerin başvuru süresi içinde tamamlanması kaydıyla izin veya ruhsat verilmiş sayılır.

Halil Eldemir

Bilecik

Kaan Koç

Ardahan

Ayhan Gider

Çanakkale

Mervan Gül

Siirt

Vehbi Koç

Trabzon

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, maddedeki "gerekli belgeler" ifadesindeki muğlaklığın giderilmesi, belgelerin başvuru için öngörülen bir yıllık süre içerisinde tamamlanması ve sürecin sonlandırılmasına ilişkin ayrıksı uygulamaların önlenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

11'inci madde üzerinde görüş bildirmek isteyen arkadaşımız...

Buyurun Ulaş Bey.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan, bu maddeyle birlikte yapı denetimi hakkındaki kanun maddelerine geçmiş bulunmaktayız. Öncelikle şunu belirtiyim: Komisyonumuzun adı "Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu" Türkiye'de ciddi bir konut sorunu yaşıyor, insanlar barınma sorunuyla karşı karşıya ve her geçen gün konut ihtiyacı arttıkça konut üretimi de azalmakta. TÜİK'in 21 Kasım tarihinde açıklamış olduğu rakamlara göre 2024'ün üçüncü çeyreğinde, şu ana kadar yapı ruhsatı başvurularında yüzde 17'lik bir düşüş mevcut, ikinci çeyrekte yüzde 28'lik düşüş mevcuttu. Geçen yıl 859 bin olan daire sayısı, yapı ruhsatı başvurusu 2024'ün üç ayında 479 bini bulmuş durumda. Yani yıllık ortalama 1 milyon konut ihtiyacı olan ülkemizde her geçen gün konut üretimi azalmakta, oluşan maliyetlerle birlikte vatandaşlarımızın konuta olan talepleri, konuta ulaşım sorunu her geçen gün artmaktadır, barınma sorunu büyümektedir. Tabii ki şöyle bir süreçle karşı karşıyayız: Her yıl buraya ya yapı denetim firmalarının istediği bir kanun teklifi geliyor ya da müteahhitlerin istediği bir kanun teklifi geliyor yani bir türlü müteahhitler ile yapı denetim şirketleri orta yolu bulamamış durumdalar. Yani neyi çıkarsak diğeri

memnun olmuyor. Ben aynı zamanda müteahhitlik yapan bir arkadaşınızım, bazı sorunlar yaşanıyor mu yapı denetim şirketleriyle ilgili? Evet, yaşanıyor ama şimdi, mesela, 500 metre sınırı getiriyoruz. 500 metre demek bazı bölgelerde belki bir konuttan bahsedebilirsiniz ama Çeşme’de, Bodrum’da 5 tane villa demek. 5 tane villaya siz diyorsunuz ki: “Yapı denetim şirketini istediğiniz şekilde seçebilirsin, kendin anlaşılabirsin ve bunu sen belirleyebilirsin.” Ya da 1+1 dairede 10 tane daire demek, 10 tane daireyi müteahhidin inisiyatifine bırakmak demek. Burada düzenlemeleri yaparken özellikle bu sorunun artık kesin bir çözümünün oluşması gerekiyor. Şimdi, bu şekilde bu kanun teklifi de yapı denetim firmalarını memnun etmiyor, yarın yapı denetim firmaları aynı şekilde gelip itirazlarını iletecekler ve süreç her geçen gün tıkanmaya devam edecek.

Bakın, burada güneş ve rüzgâr enerjisi santrallerini yapı denetim firmalarının denetiminden dışarıya çıkarıyoruz. Şu anda sadece dağ başındaki herhangi bir araziye güneş paneli veya rüzgâr gülü kurulmuyor, şehir merkezlerine de bu tarz yatırımlar ciddi oranda yapılmakta. Özellikle güneş panelleri binaların çatılarına yapılmakta, fabrikaların çatılarına, fabrikaların alanlarına yapılmakta; en azından buradaki denetimler yapı denetim firmaları aracılığıyla yapıldığı takdirde daha gerçekçi olacaktır.

Bir de maliyetleri azaltmaktan bahsediyoruz, az önce Milletvekilimiz Gökhan Bey de ifade ettiler, zaten güneş enerjisinde özellikle teknolojinin artmasıyla birlikte, yatırım yapan firmaların sayısı artmakla birlikte maliyetlerde ciddi anlamda bir düşüş yaşanıyor. Yani yapı denetim firmalarında oluşan maliyetler, rakamlar çok cüzi kalıyor bunların yapmış oldukları yatırımlar noktasında. Bunu niçin çıkarıyoruz, ne amaçla çıkarıyoruz? Yine birilerine verilmiş bir söz mü vardır? Süreci hızlandıralım, süreci hızlandırmakla ilgili bir sorun yok ama sadece yapı denetim maliyetini burada bir bahane olarak göstermek doğru bir yöntem değil.

Onun dışında, diğer maddelerle ilgili de yapı denetimle ilgili başta söyledim; bakın, şimdi ne yaparsak yapalım, bu kanun maddesi de çıktığında kimse memnun olmayacak. Yani şimdi iki firmadan birini seçme hakkı tanıyoruz müteahhitlere; bunun anlamı, pazarlıktır, bunun anlamı, bir şekilde fiyat kırımıdır. Müteahhit firma havuzdan iki yapı denetim şirketi çıktığı takdirde hangisi daha fazla kırım yaparsa, hangisi daha fazla fiyat indirimi yaparsa onunla anlaşacaktır, istediğiyle anlaşacaktır. Bu yine bir yıl önceki duruma dönecektir, havuzdan vazgeçmiş olacağız. Şu doğrudur: Büyük şehirlerin bölgelere ayrılması doğrudur ama onun dışında bu iki firma işinden bence vazgeçmemiz gerekiyor. Havuzdan çıkan yapı denetim firmasıyla anlaşmak daha doğru bir yöntemdir. Burada da yapı denetim şirketlerinin belki az önce belirttiğimiz maliyetlerden kaynaklı... Şimdi 500 metrekare sınırı getirdik, 501 olduğunda ne olacak yani 510 olduğunda ne olacak? Yapı denetim firması yine aynı şekilde ek maliyetler talep edebilmekte, farklı maliyetler çıkarabilmektedir. Özellikle, ben, hem müteahhit boyutunun hem yapı denetim boyutunun bu teklifle memnun olmayacağı kanaatindeyim. Bir yıl sonra yeniden bir kanun teklifiyle karşı karşıya kalabiliriz. Bu sistem bu şekilde işlemez. Bununla ilgili belki işin taraflarının bir araya getirilip bizlerin de içine katıldığı bir süreçle düzgün işleyen bir sisteme ihtiyaç vardır. Size şunu teminat olarak veriyorum: Bir yıl sonra biz yeniden yapı denetim firmalarıyla ilgili bir kanun teklifiyle yine karşı karşıya kalacağız; bu kanun teklifi yine işlemeyecektir.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Biz bunun için buradayız.

ULAŞ KARASU (Sivas) - İyi de sürekli aynı konuda kanun teklifi de yapmaz ki bir komisyon.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Eğer aksaklıklar varsa...

ULAŞ KARASU (Sivas) - Bakın, sistem işlemiyor. Şimdi, siz 500 metrekare inşaatla bahsediyorsunuz. 500 metrekare inşaat, Bodrum’da 5 tane villa demek. 5 tane villanın değeri 150 milyon. 150 milyonu müteahhidin inisiyatifine bırakıyorsunuz, “Hangi yapı denetim şirketiyle anlaşır anlaşsın...” diyorsunuz. Benim kendi ilimde, Sivas’ta 30 tane dairenin fiyatı o para yapmıyor yani burada şimdi de maliyet boyutu var.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Fethi Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Güneş ve rüzgâr enerjisi santrali yatırımlarının artırılması, maliyetlerin düşürülmesi ve bürokratik süreçlerin hızlandırılması için yapı denetim kapsamından çıkarılmasıyla ilgili bir düzenleme... Yenilenebilir enerji kaynaklarından rüzgâr ve güneş santralinin yatırım ve izin süreçlerine süper izin dönemi kapsamında maliyetlerinin düşürülmesi ve bürokratik süreçlerin azaltılması amaçlandığı ifade ediliyor. Şimdi, güneş enerjisi de rüzgâr enerjisi de bizlerin de savunageldiği, olmasını amaçladığımız doğru enerji yatırımlarıydı. Yalnız, Anadolu’ya gittiğimiz zaman gözlemlerimize dayanarak bir şey söyleyeyim. Özellikle güneş enerjisine de rüzgâr enerjisinde de seçilen alanlar ya orman alanları ya tarım arazi alanları ya da meralar. Bunların önemli bölümüne yatırım yapıldığında da bu alanlar kullanım dışı kalıyor. Bunlarla ilgili denetim, izleme, değerlendirme, olanın da hızlandırıldığı, bir bürokrasiden arındırılan ya da bu konuda yapılan çalışmalarda daralmalar yeni yatırım alanları yaratsa da sorunlarını da beraberinde getireceği görülüyor. Bu konuda üniversiteye de ben önermede bulundum. Bu güneş enerjilerinin yapıldığı yerde zeminin toprağının faydalı kılınabileceği yeni projeler de geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. O alanda ne olur? İşte, gezen tavukla ilgili bir yatırım geliştirilir. Belli bir yükseltinin altındaki alanlarda bu tür toprağı da doğru kullanabiliriz.

Şimdi, burada bu işi kolaylaştırmadan çok birilerine avantaj sağlayacak uygulamaların gerçekleştirilebileceğini düşünüyorum. Onun için de yapılan düzenlemede bürokrasi dediğiniz olay, sonunda olması gerekenin irdelenmesi. Bunu ortadan kaldırarak yaptığınız işin, sonrasında yaratacağı sorunları da görmek lazım. Bu yatırımlar bir dönem sonrasında amacında istenen verimliliği sağlamadığında yenilenmesi de gereken, ortaya çıkabilecek atık potansiyelin yanında kullanılmaz hâle dönüşen alanlarıyla da iç içeliği olan bir durum. Onun için, bu tür konularda süreci daha dikkatli ve özenli yürütmek gerekiyor.

Genelde, her kanun teklifinde de söylüyoruz. İşte, dokuzuncu yargı paketinde 22’ydi, noterlikte 13’tü; bunda da belli oranda Anayasa Mahkemesinden dönen kanunlar var. Bu kanunları Meclis yeniden görüşüyor, yeniden bu konularda gelişim yaratılıyor ama onların da bir kısmı dönüyor. Şöyle bir yol da oluştu; bunun ülkenin de çok hayrına olmadığını düşünüyorum: Anayasa Mahkemesi kararları geriye doğru işlemediği için bazı işler yapılıyor, amaç gerçekleşiyor, ondan sonraki süreçte de yeni uygulamalara yol açılıyor. Onun için, buradaki güneş

enerjisi ve rüzgâr enerjisiyle ilgili daraltma belli ölçeklerde doğru ama tümünü ortadan kaldırıp süper izne dönüştürülmesinin yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu yapı denetim bedelinin hesabıyla ilgili temel veri yapı sınıflarına göre belirlenen yaklaşık bina maliyetidir. Bu, özellikle sanayi yapılarıyla ilgili ve güneş rüzgâr paneli gibi yapılar için sınıf belirlemede bir sorun var. Bu anlamda adaletsiz bir maliyet çıkıyor yani reel maliyet ile formül gereği çıkan maliyet arasında ciddi farklar çıkıyor. Bu hem lehte hem aleyhte problemler çıkarabiliyor. Belki bu problemi aşmak adına yeni bir kısım yapı sınıfları tanımlamak gerekli diye düşünüyorum.

Yine, 500 metrekare altında bu düzenlemenin gelme gerekçesi, 500 metrekare altında inşaatı olan vatandaşlarımızın yapı denetim bulma konusunda zorluk çekmeleri çünkü yapı denetimleri bu yapıları almak istemiyor; sebep maliyet. Zaten siz fiyatta bir artış yaptınız. Bir alan tanımı getirip yapı denetim maliyetini azaltıcı bir katkı sağlamış oldunuz. Yine ilave bir katkı; laboratuvar maliyetini de müteahhit tarafına almış oldunuz bir yönetmelikle. O münasebetle bunun yapı denetim tercihini vatandaşa bırakmanın bir ehemmiyeti kalmadı kanaatindeyim.

Yine, sanayi yapılarıyla ilgili çok ciddi bir sorun var. Onlar da çok büyük alanlı ve yine, yönetmeliklerde tarif edilen yapı sınıfına göre maliyetler ile reel maliyet arasında çok çok farklar var. Şu anda birçok sanayi bölgesinde yapı denetimleri, kanunun gerektirdiği asgari ücret üzerine ücret talep etmekte. Mal sahibi bu ücreti vermediği takdirde yapı denetim sözleşmesi yapamıyor ve o alanların büyük olması hasebiyle yapı denetim ücretinde yüzde 35 indirimle sanayi yapıları yaptırılıyor idi. Şimdi, yeni getirdiğiniz kanunla zaten yapı alanına göre birim maliyetler, hesap oranları değiştiği için artık sanayi yapılarında yüzde 35 indirimin kaldırılması gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) - Arkadaşlar, bu kanun teklifinde gerekçesi iki cümle. İki cümle gerekçe üzerine dahi saatlerce konuşulabilir, kendi içerisinde gerçekten ciddi anlamda çelişkiler barındırıyor. Şimdi, gerekçede diyor ki: “Güneş enerjisi santral yapıları can ve mal güvenliğini tehdit etmeyen basit yapılardır.” diyor, aynı zamanda diyor ki: “Çok geniş inşaat alanına sahip.” Çok geniş inşaat alanına sahip ama can ve mal güvenliğini tehdit etmiyor. Bu nedenle, “Yapı denetim hizmeti alırlarsa hizmet bedeli arttığundan yatırımcılar bu işe girmezler.” diyor. Şimdi, burada bir denge yapılıyor yani kamu yararı mı, yatırımcının bu alandaki maliyeti mi? Burada, maalesef, yatırımcının bu alandaki maliyetinin azaltılması öngörülmekte. Yine, aynı zamanda diyor ki: “Süreci hızlandıralım ama aynı zamanda uzmanlaşmış kişilerle denetim sağlayalım.” Uzmanlaşmış kişiler bedava yapmayacak denetimi, yine parayla yapacak.

Şimdi, bir diğer husus şu: Kısa bir süre önce Meclisten bir kanun geçti, Maden Kanunu’nda bir değişiklik yapılmıştı. Ona geçmeden önce, Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un amacını düzenleyen 1’inci maddesini kısaca hatırlatayım: “Bu kanunun amacı, can ve mal güvenliğini teminen -gerekçede var- imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.” diyor, hemen aşağıda istisna yapıları sayıyor. Şimdi, teklifin 11’inci maddesiyle birlikte biz, RES ve GES’leri istisnalar içerisinde sayıyoruz yani Yapı Denetim Kanunu dışına çıkaracağız. Ama ben, şimdi kanunun mevcut hâlinde istisna sayılan yapılar neler, birkaç tanesini size söyleyeyim. Diyor ki: “Bodrum katı dışında en çok iki katlı ve yapı inşaat alanı toplam 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar.” Yani çok geniş bir alanda yapılacak bir güneş enerjisi santralini veya rüzgâr enerjisi santralini biz yapı inşaat alanı 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapıyla aynı şekilde görüyoruz. Ben, burada ciddi anlamda bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum. Aynı zamanda, az önce söyledim ya, 7501 sayılı Maden Kanunu’nda bir değişiklik yapılmıştı. Bu değişikliğe göre baraj gölleri, suni göller, tabii göller ve kıyı sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler üzerinde güneş enerjisi santralleri açılabilmesine dair bir yasal düzenleme yapıldı. Yani RES ve GES’leri düşünürken aynı zamanda şunu da düşüneceğiz: Van Gölü’nün üzerine, çok geniş bir alana güneş enerjisi sistemi yapıldı. Şimdi, Van Gölü üzerine, Tuz Gölü’ne ya da az önce saydığım kıyı sahil şeritleri hariç olmak üzere denize, çok geniş bir alana güneş enerjisi sistemi yapıldı. Şimdi, o güneş enerjisi sisteminin can ve mal güvenliğini tehdit etmediğini nasıl düşünebiliriz? Aynı zamanda, mesele sadece can ve mal güvenliği değil, Maden Kanunu’nda o değişiklik yapılırken biz o zaman da itiraz etmiştik, dedik ki: “Biz yenilenebilir enerjiye karşı değiliz, RES’e karşı değiliz, GES’e karşı değiliz.” Ama orada getirilen düzenlemeyle ne yapılmıştı? Orada sadece Bakanlığa yetki verilmişti ve yapılan düzenlemede imar şartı aranmıyordu. Yani denizler, suni göller üzerine kurulacak olan güneş enerjisi sistemlerinde, Maden Kanunu’nda yapılan değişiklikle imar şartı aranmadık, belediyeleri devre dışı yaptık. Tüm yetki sadece Bakanlıkta. Bugün getirilen teklifle ne yapıyoruz? Bugün getirilen teklifle de alıyoruz biz, Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un dışında tutuyoruz.

Evet, gerekçelerinden bir tanesi şu, oradan okuyayım, diyor ki: “Bu yapıların uzmanlaşmış kişiler eliyle denetlenmesi.” İtirazımız yok buna. Gelin, bunu Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un dışına çıkarmak yerine... Çünkü denizler üzerinde, göller üzerinde ilk defa GES kurulacak. İlk defa GES kurulacağı için, evet, bir uzmanlık gerekiyor ama bu uzmanlığı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un dışına çıkararak değil, sadece merkezî idare elinde tutarak değil... Gelin, Yapı Denetimi Hakkında Kanun’la ilgili bunu konuşalım, bunu tartışalım. Bu anlamda, yapı denetim firmalarına bu alanda ayrıca bir lisans alma, ayrıca bir yeterlilik alma şartı getirelim. Ama bu hâliyle olduğunda, aynı zamanda Maden Kanunu’nda yapılan değişiklikle birlikte düşündüğümüzde gerçekten çok ciddi anlamda bir sıkıntı. Her ne kadar burada can ve mal güvenliğini tehdit etmiyor diyorsak bunların tamamı tarih, bunların tamamı tutanaklara geçiyor. Allah göstermesin, üç sene, beş sene,

on sene sonra bir GES'te, bir RES'te... Hadi, mal telafi edilir dedik, mala zarar geldi; cana zarar gelirse? Ben, bunun günahı da vebali de ağırdır diyorum. Bu nedenle, Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da istisna olarak sayılması kısmının çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Saymadığım bir tane daha var, onu da söyleyeyim. Yani gerçekten bu kadar geniş alana kurulacak bu yapıların istisna sayılan yapılardan bir tanesi de şu: "Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapı ve tesisler." Ben buradan şunu anlıyorum: Bir köyde 100 büyükbaş hayvan beslemek için bir kişi kendisine ahır yaptı; biz, 100 büyükbaş, 100 küçükbaş hayvan beslemek için yapılan... Kişinin kendi olanaklarıyla yaptığı yapı ile çok geniş alana ve Maden Kanunu'yla yapılan değişiklikle birlikte göllere ve denizlere yapılacak güneş enerjisi sistemlerini aynı kefeye koyuyoruz. Teknik anlamda da hukuki anlamda da can ve mal güvenliği anlamında da ben ciddi anlamda bir eksiklik, sıkıntı olduğunu düşünüyorum. O nedenle, bu maddeyle ilgili verdiğimiz önergemizin kabul edilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, burada bürokratik süreçlerin hızlandırılması mefhumumuhaliifinden çıkan mana, demek ki bürokraside bir hantallık var. Peki, hantallık varsa yani çalışmıyorsa bürokrasi, o zaman, bu bürokratik işlemler tüm dünya ülkelerinde niçin var? Aslında çok güzel bir sözle ifade ediliyor: Bürokrasi özgürlüğün ikiz kardeşi, keyfiliğin baş düşmanıdır aslında; bürokrasi boşuna konmuş değil. Ama bürokrasi eğer gerçekten hak kaybına, mağduriyete sebebiyet veriyorsa da -gayet rahat- Türk Ceza Kanunu 257'nci maddesi uyarınca, ilgili görevli kişilerin görevi kötüye kullanmasından dolayı suç duyurusunda bulunup bunu boş bırakmamak lazım. Yani, tedbirsiz bırakırsak sonuç kötüye gider. Nedir bu da? Yani biz hızlı mı hareket edeceğiz? Amacımız hızlı hareket etmek mi, amacımız güvenlik mi? Efendim, biz hem hızlı hareket etmeyi istiyoruz hem güvenliği istiyoruz yani hızlı hareket ederken güvenliği feda etmeyelim; güvenlik uğruna hızı feda etmemek lazım. Yani onun için burada bence bir denge unsurunun bulunması lazım; buna bakarsak etki analizinin de olmaması lazım.

Arkadaşlar, "can ve mal güvenliği suları üzerinde" dediniz, size örnek vereyim: O balıkların çoğu mesafe, sıcaklık vesaire etkisiyle ölecek. Yani bu açıdan, burada can ve mal güvenliği açısından, işte, o da bir can.

Gelelim binaların üzerine... Evet, yani bu güneş enerjisini de istiyoruz, rüzgâr enerjisini de istiyoruz, bunda hakikaten taraftarız. "Binaların üzeri" dediniz. Mesela, biraz önce, baz istasyonlarıyla ilgili nedir? Binaların üzerinde o baz istasyonlarının yasaklanması nedenlerinden bir tanesi de gabari yani o binaya getirilen yük anlamında tehdit oluşturuyor mu, oluşturmuyor mu? Yani bu gayet rahat. Mahkemelerce yapılan keşiflerde baz istasyonlarının binalar üzerinde kaldırılması sadece sağlık açısından değil, sadece manzara bozulması açısından değil, binanın gabariisi açısından da İmar Kanunu hükümleri uyarınca bu tehdit ve tehlike oluşturuyor. Yani burada, bunun denetim dışına bırakılması bence bir keşmekeşlik yaratır. Bu barajların üzerine, göllerin üzerine, denizin üzerine, binanın üzerine... Bina açısından gabariyi göz önüne almak lazım, tehdit oluşturabilir yani bunu denetim dışı bırakmak yanlış olur. Üstadımız da dedi, arazilerde vesaire Toprak Kanunu var yani Toprak Kanunu anlamında Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu var, tarım arazileri için. Şimdi Türkiye'de bazı yerlerde yapılmış durumda. Diyorsunuz: "Onun altına yok keçi, yok koyun vesaire..." Hiç alakası, ilgisi yok ve çok da yüksek yaptıkları zaman gelen bir rüzgârda alıp götürüyor yani aynı bölgenin insanlarıyız, bunu görüyoruz. Onun için bence -bilemiyorum tabii ki- burada amaç, evet, bunu en süratli bir şekilde yapmak ama dikkat ederseniz, hızlı giden de kaza yapıyor arkadaşlar. Ne diyoruz biz? Acele işe şeytan karışır. Yani bunu bu kadar da... Efendim, devlet içinde bürokrasiyi kaldırmak... Zaten bürokrasi hantal olmuşsa bu hantal yapıyı düzeltmek lazım, hantal yapıyı ıslah etmek lazım. Bir dönem, bir Millî Eğitim Bakanı "İşte, bu okulları da solcular istiyor." demişti, "En iyisi okulları kapatalım." bu o mantığa gelir, yanlış olur.

Teşekkür ederim. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Hasan Bey, bu, RES ve GES'i denetimsiz bırakmıyoruz, onu izah edin de... Bir de bu 500 metrekare altıyla iki firmadan tercih niye yapıyoruz; onu da izah edin.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, olaylara bakarken bakış açılarımız tabii ki çok önemli oluyor. O mantığı nasıl kuracağız, ne yapacağız; o çok önemli. Şimdi, tabii, bir kanunda metin olduğu için, bizim yaptığımız şu anda normatif bilim olduğu için "İki iki daha dört eder." gibi sonuca direkt gitmemiz olmuyor; o yüzden de burada konuşuyoruz, tartışıyoruz.

Şimdi, "GES" denildi, güneş enerji sistemleri. "Bunlar basit yapı" denildiğinde, bu kelime dilimizin belki şeyliğinden olabilir. Bu, yapım tekniği açısından çok büyük, çok katlı yapılar değil, çok büyük statikleri gerektirmiyor. Niye bir GES yani bir tane paneliniz var, işte bu kaç kilo ağırlığında? 300 kilo ağırlığında. Bunu taşıyacak altına bir taşıyıcı sistem yapıyorsunuz, koyuyorsunuz, yan yana diziyorsunuz bunları; bundan ibaret olan bir yapı. Sonra da çevresine güvenlik tedbirlerini alıyorsunuz. Yani GES'i yapan zaten bir firma olduğu zaman onu koruma altına alıyor ki birileri gidip işte ona bir zarar vermesin, hasar vermesin, buna girilmesin diye tedbirlerini de alıyor. Oradaki olay yani sahadaki fiiliyat bundan ibaret. Yani buradan okuduğumuzu değil de bir de sahayı da göz önüne getirmek lazım.

Sayın vekilimiz diyor ki: "RES'ler, rüzgâr enerji santralleri var." Bunların deniz gibi, göl gibi, havuz gibi veyahut da çok büyük göletlere yapıldığını düşündüğümüz zaman Türkiye'deki zaten yapı denetimi sistemi içerisindeki firmalarımızın birçoğunun aslında onları sahada denetleyecek potansiyellerinin de olma şansı yok; ben öyle görüyorum. Niye bunu söylüyorum? Ya, o firmalarımızın bir kere o etkinlikteki birçok arkadaşı istihdam etme imkânları da olmayacak.

Şimdi, "RES" dediğimiz yapıya baktığımız zaman, rüzgâr enerji sistemi, evet, temelinde böyle koskocaman, bu odadan çok daha büyük bir temel açarsınız, içine belki 50-100 ton demir bağlar, koyarsınız radye temel sistemi içerisinde. Yüklü bir beton dökerseniz içerisine, bunların numunesini alırsınız. Bu kısmı çok iyi bir şekilde yapı denetim yapar; demire bakar, betonuna bakar ama o kurulan malzeme nasıl, nedir; bunlar ayrı bir teknik gerektiriyor. O yüzden, Bakanlığın imkânları daha geniş, Bakanlık "Bunu kendim kontrol

edeceğim.” deyip de Enerji Bakanlığımızın “Bunu ben daha sağlam bir denetim mekanizması içerisine alıyorum.” demesi aslında bir açıdan baktığımda çok kıymetli ve değerli oluyor çünkü bu yapıları, arkadaşlar yani bu sektörü bilerek ben bu konuyu size özellikle söylüyorum.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Enerji Bakanlığı Ankara’daki, Van’daki GES’i nasıl yapacak? Biz de inşaat mühendisiyiz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - “Yapacağım.” diyor.

İşte Sayın Vekilim, olay ne, biliyor musunuz? Bakın, Bakanlık “Ben bunu kendim a’dan z’ye kontrolünü yapacağım.” diyor. Anlatabildim mi? Bakınız, olayı sadece söylediğim açıdan değerlendirme değil de o yapıyı, şöyle bir 120 metre direk boyu olan bir RES’i düşünün. Şimdi, bunu kontrol etmek veyahut da küçük ilçelerimizdeki, oradaki teknik imkânları düşünün. Onları nasıl şey yapacağız?

MEHMET ATMACA (Bursa) - Zaten onun yönlendirmesinde olmak istemiyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yani ve bu işler yani büyük yapılar ve kıymetli işler olduğu için kuran firma da zaten bunların çok sağlam olması vesaire bu işlemleri arzu edecektir. Yani şimdi, bir RES’i kurdu, bir GES’i kurdu, gerekli tedbiri almadı veyahut da orada bir zafiyet oluşturu bir işlem yaptı; ya, milyon dolarlık işi boşa gidecek arkadaşlar. İnanın, o bizden çok kendini düşünür. Yani Bakanlığın burada elini taşın altına koyması kıymetli.

Sayın Tanal’ın da bir önceki maddeyle alakalı söylediği şey var, gabari yükseklikle alakalı yani binaya statik bir yük vermiyor, statik bir yük veren bir unsur değil gabari. Gabari yükseklikle alakalı bir konu. Zaten konulacak şeylerle alakalı yönetmelik açık, net bir şekilde belli.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, otuz saniyelik bir süre verebilir misiniz?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, Şanlıurfa bölgesinde cazibeli sulama merkezleri var, cazibeli olmayan var. Cazibeli olmayanda kuyudan su çekiliyor, onun için de elektrige, enerjiye ihtiyaç var. Şimdi, o bölgede görebildiğimiz kadarıyla, kuyunun olduğu her yerde kuyuda görülmeyecek şekilde üzerine güneş enerjisi panelini koymuşlar arkadaşlar kendi ihtiyacını görecek şekilde. Siz bakıyorsunuz, arazinin o yapısına vesairesine keşmekeşlik... Şimdi, güvenlik açısından da o kuyunun kapağının açık olması vesaire, bu açıdan da büyük sıkıntı var yani biz burada... Tabii, hayat, yaşam doğurgandır; karşımıza sorunlar çıktıkça bunları da görebiliyoruz. Onun için yani denetimi, işte, evet, küçük alandır, dediğiniz tamam, evet. Buyurun, size küçük alanın yaratacağı ilerdeki güvenlik sorunları.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

11’inci maddeyle ilgili 2 önerge vardır, önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Güneş ve rüzgâr enerji santrallerinin yapı denetim kapsamı dışına çıkarılması, enerji sektöründeki yatırımları teşvik etmeye yönelik bir adım olarak sunulsa da ciddi riskler ve uzun vadeli olumsuz etkiler barındırmaktadır. Güneş enerji santrallerinin “basit yapılar” olarak tanımlanması ve yapı denetiminden muaf tutulması can ve mal güvenliği açısından ciddi açıklar yaratabilir. Özellikle geniş inşaat alanlarına yayılan bu yapıların kontrolsüz bir şekilde inşa edilmesi, doğal yaşam alanlarının tahribatına ve ekolojik dengenin bozulmasına neden olabilir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 11’inci maddeyle ilgili verilmiş önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

11’inci maddeyle ilgili 1 önerge daha var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 11’inci maddesinin (ç) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“ç) Güneş enerjisi santralleri ve rüzgar enerjisi santralleri”

Ulaş Karasu

Gülcan Kış

Aykut Kaya

Sivas

Mersin

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Metnin daha anlaşılır bir hâle gelmesi için önergemiz doğrultusunda düzenlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeye geçiyoruz.

12'nci maddeyle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

ULAŞ KARASU (Sivas) - Var efendim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Ulaş Bey.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkanım, siz bir açıklama istediniz ama açıklama gelmedi. İsterseniz önce açıklamayı dinleyelim, bu 12'nci maddeyi...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Şimdi, arkadaşlar, isterseniz Ahmet Bey siz açıklayın şunu: 2 firmadan niye tercih yapılıyor? Bir de 500 metrekarenin altında hangi sorunları yaşadık da bu şekilde düzenleme ihtiyacı doğdu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Başkanım, şimdi, zaten 200 metrekareye kadar olan yapılarda herhangi bir yapı denetim sistemi yok. 200 ve 500 arasında ise ciddi manada küçük yapılar olması nedeniyle yapı denetim firmaları genelde bu işleri kabul etmekten imtina ediyorlar. Sahada şöyle bir sıkıntı var: Örneğin, 10 tane yapı denetim firması ataması yapıldığı hâlde uzaklıktan dolayı veya yeterli görülmediği gerekçesiyle yapı denetim firmasıyla bir türlü anlaşma yapılamayan ve vatandaşın mağdur olduğu örnekler var. Genelde de bu yapı kısmı ciddi bir yekûn oluşturuyor. Bu sıkıntıyı bertaraf edebilmek için "500 metrekareye kadar olanlarda yapı denetim firmasını istediği şekilde kişi belirleyebilsin, sözleşme yapabilsin." şeklinde hüküm getiriliyor.

Ayrıca burada tabii, yapı denetim firmasını belirlemesi demek tamamen bunun denetim dışına çıktığı anlamına gelmiyor çünkü Bakanlığın ciddi manada yapı denetim firmalarını denetlemesi söz konusu. Ve burada bir sonraki maddelerde de göreceğiz, denetimini doğru yapmayan yapı denetim firmalarına da ciddi idari müeyyideler var. 500 metrekarenin üzerindeki yapılarda da elektronik ortamla birden fazla yani 2 tane yapı denetim firmasının belirlenmesi düşünülüyor. 2 firma olunca burada istediği bir firmayla, o 2 firmadan biriyle anlaşma yapmış olacak. Burada şöyle bir endişe olabilir: Ya, bu sefer bir pazarlık konusu mu olacak, fiyatı mı indirecek? Bunun olması da söz konusu değil çünkü işi almış olan yapı denetim firması bir sonraki atamada işi fazla olduğu için ona gitmeyecek. İş almamış olan diğer yapı denetim firmalarından 2 tane firmayı sistem atayacak. O nedenle kimsenin de böyle bir pazarlık usulüne gireceğini Bakanlık olarak düşünmüyoruz. Bu gerekçelerle vatandaşın bir an önce inşaaata başlaması çünkü ülkemizde inşaat yapımı önemli, bir an önce de işlerin yürütmesi lazım. Vatandaş mağdur olmasın diye hem denetim yapılsın hem vatandaş işini hızlı yapsın diye böyle bir düzenleme yapıldı efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, ufak bir şey daha söyleyebilir miyim soru açısından?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdi, üstadım, bugüne kadar kaç şikâyet oldu, bir. İki, bu kanun ilk çıktığı zaman, Değerli Başkanım, bugünkü hâlde yani neydi? Kişi istediği denetim firması seçebiliyordu. Orada aksaklıklar çıktığı için, pürüzler çıktığı için, doğru olmadığı anlaşıldığı için... Temel hukukta şöyle bir söz var: Borç alan emir alır. Eğer ben sizden maaşımı alıyorsam sizin dediklerinizin hepsini yapmak zorundayım hukuken. Yani onun için o dönem bu kanun çıktığı zaman biz bu gerekçeyle karşı çıktık, dinlenilmedi. Sonra değiştirildi, bugünkü hâlde geldi. Şimdi, tekrar eskiye gidiyoruz. Sizden rica ediyorum yani ne değişti o günden bugüne. Bunu da yine anlatabilirseniz mutlu olurum.

Teşekkür ederim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Şu an şöyle Sayın Vekilim: Mesela, sahada bu şekilde reddedilen 77.859 tane şu an böyle bir sıkıntılı iş var ve bunlar kabul edilmemiş, problem yaşanmış.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - O denetçilerin ruhsatını iptal edin o zaman. Yapıyorsa iptal edilecek.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Zaten efendim, ona göre işlemler yapılıyor. Hemen iptal edilmiyor ama bunlarla ilgili iş almaktan yasaklama, vesaire gerekli idari müeyyideler bunlara uygulanıyor. Fakat biraz önce de belirttim yani amaç burada denetim. Biz Bakanlık olarak da yapı denetim firmalarını her konuda denetliyoruz. Bir de bu yapı denetim firmasının denetlemesini aynı zamanda Bakanlık yapıyor. Vatandaşın mağdur olmaması temel esas burada, bir an önce inşaatını yapabilmesi yani sürekli yapı denetim firmasının bir türlü anlaşmadı diye baskısı altında kalmasın. Biz burada bir sorun çıkacağını da düşünmüyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani Bakanlık güvence veriyorsa Sağlık Bakanlığı da güvenceydi, işte o yenidoğan çetesi çıktı yani sizden istirhamım, bence tedbiri elden bırakmayın.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ulaş Bey, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Şimdi, Sayın Başkanım, bakın, burada aslında anlatılan nedenlerin hepsi sistemin bozuk işleyişinin devam edeceğini gösteriyor. Şimdi, siz tutup da havuzdan bir firmayı belirliyorsunuz, o firma birincide kabul etmedi. Yani yapı denetim niye kabul etmiyor bir işi? Yapı denetimin işi kabul etmeme nedeni, bahanesi nedir? Şu anda bahane olarak... İşte, İzmir'den örnek vereyim: Bergama'daki bir yapı denetim şirketi Çeşme'ye çıkabiliyor, o da maliyetleri bahane göstererek kabul etmiyor. Şu anda büyükşehirleri bölgelere böleceğiz yani mesela Çeşme, Urla, Seferihisar bölgesini bir bölge aldığınızda zaten yapı denetim şirketleri inşaat yapılacak alanlara yakın bölgelerde olacaklar yani ekstra maliyetler ortadan kalkmış oluyor, bir.

İkincisi, 500 metrekareye kadar olan inşaatlarda yüzde 3,5 veriyorsunuz, doğru mu? Yüzde 3,5'a kadar inşaat maliyetinin, 3,50'ye kadar fiyat veriyorsunuz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Yani diğer inşaatlarla zaten arasında maliyet anlamında yapı denetimin 2 kat fiyat farkı var. Buna rağmen, yapı denetim bu inşaatı kabul etmiyor, denetlemeyi kabul etmiyorsa o zaman yapı denetime cezai işlem uygulayacaksınız yani burada işi yapan firmanın bir sorumluluğu, suçu yok. Adam inşaat yapacak, yapı denetim havuzdan çıktığı hâlde kabul etmiyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Vekilim, özür dilerim.

Zaten biraz önce bahsettiğiniz iki tane neden bu sıkıntıyı gidermek amaçlı.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Ama siz yapı denetime cezai şart uygulamıyorsunuz. Siz tutuyorsunuz, müteahhide yapı denetimle uzlaşma hakkı tanıyorsunuz. Yani burada havuzdan çıkan firma, kusura bakmasın bunu kabul etmek zorunda.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ulaş Bey, şöyle bir şey söyleyeyim: Şimdi, yapı denetim firmamız var dördümüzün. Şimdi, bırakın İzmir'i filan, Amasya'ya gelin. Amasya'daki bir firma senin, Amasya'nın merkezindesiniz. Çıktı, Gümüşhacıköy ilçemizin Kabaoğuz köylerinden bir tanesinde yapı var. Şimdi, çarptın, böldün, alacağın para 10 lira. Şimdi, Amasya'dan çıkacak sizin adamınız...

ULAŞ KARASU (Sivas) - Bunun fiyat farkını veriyorsunuz zaten.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Vermiyorsunuz.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Veriyoruz, yüzde 3,5'a çıkartıyorsunuz. 3,5'a çıkarılıyor, fiyat farkı veriyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Bak, ne diyorum: 1,50'den 3,5'a çıktı.

ULAŞ KARASU (Sivas) - E, tamam, 3,5'u veriyorsunuz, bak.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Bu, problemin bir kısmını giderecektir.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Tamam, bakın, şunu yapın; bakın, şöyle: Bin metrekareye kadar 3,5 olsun yani tamam, küçük inşaat ile büyük inşaatın yapı denetim açısından maliyetleri farklı olabilir ama burada bakın, yaptığınız iş şu: Az önce söyledim, 500 metrekare küçük bir inşaat değil. 500 metrekare 10 tane daire demek, bir artı bir. 500 metrekare 5 tane villa demek.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yapı denetim dışına almıyoruz onu ama.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Bir vatandaşın kendisine şahsen yapacağı bir daireden bahsetmiyoruz, bir evden bahsetmiyoruz. 5 tane villadan bahsediyoruz, 10 tane daireden bahsediyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, Ulaş Bey, bakınız biz yapı denetim dışına çıkarmıyoruz ki onları. Şimdi, o konuda maliyeti yüksek olduğu için yapı denetimler burada 78 bin tane işi yapı denetimleri kabul etmemiş.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Burayı müteahhit ile yapı denetimin inisiyatifine bırakıyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Şimdi, bak, Ulaş Bey, sizin firmanız kabul etmedi ya, ben de kabul etmiyorum o işi. Yani herkes bu işi görünce "Bana çıkmasa." diye adamlar... Öyle bir durum var.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Ya, nasıl kabul etmez? Şöyle bir şey yok arkadaşlar: Bu sistemin içinde olan bir firma yani her zaman 10 bin metrekare, 15 bin metrekare inşaat mı denetlemek zorunda?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Onu zaten sistemde denk getiriyor.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Bu sistemin içine giriyorsa, bu çarkın içine giriyorsa denetlemek zorunda. O zaman niye giriyor bu firmalar çarkın içine? Yani ona sürekli 15-20 bin metrekare inşaat mı yaptırmak zorundasınız? Buna bakın. Cezayı buraya getirin. Bakın, cezayı buraya getirin, cezai işlemi buraya göre uygulayın.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, Ulaş Bey, biz hani "Yapı denetimi dışındadır." desek, tamam, o zaman de ki "Sen 500 metrekare bir inşaatı nasıl denetlemezsın?" de. Ama biz diyoruz ki denetlensin yine, denetlenmede problem yok. O kısım, bak, çözilememiş, yüzde 17'si geri dönmüş işlerin. Bu kadar sıkıntı var.

ULAŞ KARASU (Sivas) - İşte bunu engelleyin. Bunu engellemek için yapı denetim şirketine cezai işlem uygulayın kabul etmediği inşaatlarla ilgili.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Arıza çıktı, onu giderelim diye.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Bu sistem daha evvel tecrübe edildi ama. Şimdi, geri ona mı döneceksiniz? Denetim iyi olmayacak.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Hayır, efendim, bakın, öyle değil. O, tamamında değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstat, bunun bir uygulaması var mevzuatımızda. Nerede var? Adalet Bakanlığının uygulamış olduğu ara buluculuk sisteminde var Başkanım. Ara buluculuk sisteminde Bakanlık size işi 2 sefer verdi, kabul etmezseniz siz o sistemden çıkıyorsunuz yani sizin ara buluculuk belgenizi hatta iptal edilecek aşamaya kadar gidiyor. Şimdi, onun için benim sizden istirhamım "Yani ben deneticiyim, keyfime istediğimi alırım, istediğimi almam." Yok, böyle bir dünya.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Öyle değil ya. Ya, denetim dışına çıkarmıyoruz biz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam Hasan Bey, teşekkür ediyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Bir de son olarak, Sayın Başkanım, bir hususu belirtmek isterim.

Bu küçük yerlerde özellikle husumetli olunan durumlar oluyor, böyle vaka...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Onu söylesenize ya.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Yani kişi ile atanmış olan yapı denetim arasında birbirlerine kavgaya, hakarete, suça kadar gidecek böyle her zaman olmayan ama çok ciddi sıkıntı oluyor. Bunları da çözmek adına böyle bir alternatif oluşsun istendi efendim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ertuğrul Bey, buyurun.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Sayın Başkanım, benim soracağım soru buydu aslında. Dünkü bilgilendirme toplantısında bu ikili sistemin biz küçük yerler için özellikle önemli olduğunu düşünüyoruz çünkü o husumetlilik bizim orada da yaşanıyor, biz sahada görüyoruz. İkili seçim sistemi güzel ancak bilgilendirmede hani 12 ilde yapılacak tarzında bir şey duymuştum ben. Yani Türkiye genelinde mi yapılacak, sadece bu küçük illerde yapılmayacak mı, ona göre bir şey var mı? Onu öğrenmek istiyorum ben yani İstanbul'da yapıyorsa Giresun'da da Bayburt'ta da Gümüşhane'de de aynı sistem mi olacak, ikili sistem mi olacak? Onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bu ikili sistem belirli illerde mi yapılacaktı Ahmet Bey?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Büyükşehirlerde bölgeye ayrılma konusunu soruyor Sayın Vekilim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yok. Bu iki tane firmadan seçim olması.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Bu ikili istem Giresun'da da olacak mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Her yerde olacak efendim, değişmiyor yani 500 metrekaresinin üzerindeki bütün yapılarda ikili atama yapılacak.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Tamam, teşekkürler.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Giresun da rahatlayacak yani.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, teşekkür ederiz.

Ulaş Bey, bitti mi?

ULAŞ KARASU (Sivas) - Rahatlama olmuyor da.

Bir de şununla ilgili yani bunu denetliyoruz da mesela, yapı denetim şirketlerinde on binlerce mühendis çalışıyor ve hâlâ asgari ücrete mühendis çalıştırıyorlar. Yani o zaman bununla ilgili de bir alt sınır olsun yani mühendislerin çalışma koşullarıyla ilgili de bir alt sınır olsun.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bak, emekçiler orada aslında.

Ahmet Bey, yapı denetimde çalışan mühendislerle ilgili bir çalışmanız var mı, bunların asgari ücretleriyle ilgili bir şey var mı?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Biz onu şey yaptık Sayın Başkanım. Daha önce, 2001 yılında çıktı aslında bu kanun. Bugüne kadar imarla ilgili her kanunda muhakkak yapı denetimle ilgili daha iyi uygulanabilmesi yönünde çalışmalar yapılıyor yani aslında deneme yanılma yöntemiyle de buralara kadar geldik. Neden? Çünkü kanunu çıkarıyorsunuz, sahada uygulanan uygulamalardaki eksiklikleri görüyorsunuz. Oradan gelen gerek inşaat sahipleri gerek yapı denetimde çalışan arkadaşların arzuları doğrultusunda şekilleniyor, mükemmele doğru gidiyor.

Şimdi, mesela, biz bir kanun hazırlarken 65 yaş ve üzerini emekli edecektik yani artık çalışamayacaklardı fakat yapı denetim sisteminin çökmemesi için ve 65 yaş üzerindeki mühendislerimizin, mimarlarımızın da işin dışında kalmamaları için sırf onlara özel kanun çıkardık, hâlâ çalışıyorlar. Yani asgari ücretle çalıştıklarını tahmin etmiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ücretle ilgili bir sınırlama yok herhâlde.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Ücretle ilgili bir sınırlama yapmamız doğru olmaz çünkü onlar kendileri çalışıyorlar.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Mühendislik mesleği gerçekten de yerlerde yani hem devlet kurumlarında hem özel sektörde şu anda çalışan inşaat mühendisi şantiyede de sahada da yapı denetim şirketinde de neredeyse şantiyede çalışan bekçiden daha düşük maaş alıyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Şimdi, bir konu daha var: CHP'li milletvekili arkadaşımız "Yapı denetim şirketlerine cezai müeyyide uygulayalım." dediniz ya siz. Şimdi, aslında uygulamalarda şöyle bir sıkıntıyla karşılaşılıyor: Cezai müeyyide uygulayamıyorsunuz yani siz yapı sahibi olarak elektronik oylamadan beraber çalışmak zorunda olduğunuz denetim firmaları ile süreç içerisinde kendiniz vazgeçiyorsunuz. Yani gidiyorsunuz, belediye müracaatta bulunuyorsunuz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına diyorsunuz ki: "Ben çalışmak istemiyorum, yeniden beni elektronik oylamaya alın." Bu inanılmaz süre kaybına neden oluyor. Dolayısıyla, hani keşke işini yapmayan yapı denetim firmalarını cezalandırabilecek imkân olsaydı. Orada da bir sürü sıkıntılar var. Dolayısıyla, yüzde 45 yükü azalmış oluyor yani bu problemlere 500 metrekaresine ve altındaki yerleri biz seçenек hâline getirmekle aslında hem yapı denetimleri hem inşaat sahiplerini veya yapı sahiplerini rahatlatıyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Aykut bey, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkanım, şunu sormak istiyorum: Orada diyoruz ki -herkes her konuyu dile getirdi bu şeyde ama- "İkinci cümlede belirtilen oran en fazla yüzde 3,50'ye kadar artırılabilir." Yani bu muallak bir şey. Şimdi, giden firmayla işi yaptıran kişi arasında bu bir tartışma konusu olacak. Yani burayı biz aslında muallak bırakıyoruz yani ucu açık. Yüzde 3,50'ye kadar artırılabilir. Bence burada kesin bir ifade, rakam konulması daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum. Yani bu biraz muallak geliyorlar bana Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ahmet Bey, ne diyorsunuz?

AYKUT KAYA (Antalya) - Yani bu tartışma yaratacak sahada. Ben pratikte olanı söylüyorum.

Bu arada, ben oranı anlıyorum yani küçük inşaatlarda yapı denetim maliyetinin çok yüksek olacağını öngörüyoruz ama şimdi, yüzde 3,50'yi talep ettiğinde karşı taraf bu sefer "Niye maksimum oranı benden talep ediyorsun?" diyecek. Yani anlamsız gerilimlere yol açacak bunlar.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Şimdi, zaten uzlaşma olduğu için o rakamın bir anlamı da kalmıyor aslında. Yani, karşılıklı pazarlık usulü olduğu için o rakamın hiçbir anlamı yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Başkanım, burada ancak yüzde 3,5'a kadar talep edebilecek yapı denetim firması ama daha alt bir rakamla da anlaşılabilirler. Burada getirilen sistemde 1,75'ten az olmamak kaydıyla 3,5'a buçuğa kadar çünkü her yer aynı değil, uzaklık mesafesi olabilecek, yapının durumu olabilecek; onun için 3,5'u aşmamasını istiyoruz. 3,5'u aşarsa da zaten idari müeyyideler uygulanmış olacak efendim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Vehbi Bey, buyurun.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Şimdi, 500 metrekaresinin altındaki inşaatları konuşuyoruz. Üstündekileri maddenin gerekçesinde gayet net bir şekilde diğer sözleşme, Bakanlığımızca belirlenen usul ve esaslara göre. Yani 500 ve üzerinde belli. Hiç tartışıldı mı? Tartışılmadı. Ya, arkadaş, 500 metrekaresinde inşaat dediğin müstakil ev. Buraya, işte, şehir merkezindedir, yakındadır uzaktadır, 3,5 katsayısıyla da yani gelirken giderken nazlanacaksın, kabul edeceksin etmeyeceksin ama velev ki mecbur kaldın -aynı, bizim taksicilerin hikâyesinden de farklı bir konuyu tartışmıyoruz şu anda- 3,5'tan fazla da alamazsın; nokta. Yani biz bunu niye bu kadar tartıştık, ben anlamıyorum. Türkiye'de bir yıl içerisinde üretilen inşaat alanına bakıldığı zaman yüz binlerce, milyonlarca metrekaresine inşaat baha ediyoruz; geldik, takıldık, şurada 500 metrekaresilik müstakil evlerden bir saatir çıkamıyoruz. Ben anlamıyorum. Anlayan varsa lütfen anlatsın bana.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim.

Şimdi, inşaatı işini ben anlamam ancak hukuksal anlamda ben söylüyorum: Sayın Ulaş Bey dedi ki: "500 metrekaresinin altında 1+1 bir şekilde 10 tane daire çıkar." Bu ne demek? Bu 1 tane otel demek ve ülkemiz bir deprem bölgesi. Deprem bölgesi olması nedeniyle bu şekildeki otel, 1+1 daireleri biz düşündüğümüz zaman yani hakikaten bu düzenlemenin arkasına saklanarak suistimale açıktır Sayın Başkanım. Bunun suistimale açık olması nedeniyle... Ve biz burada maliyeti mi düşüneceğiz, insanların hayatını mı düşüneceğiz? Giden canların maliyeti hesap edilemez. Yani bu denetim açısından... Yani biz denetimi... Efendim, biraz maliyet artırıyor ama suistimale de açık kapı bırakmak... Yasama organı olarak ben milletvekili arkadaşlarımızın vicdanına bırakıyorum.

Gelelim... Değerli arkadaşımız dedi ki: "Niye 500 metrekaresinin üstünü düşünmüyoruz?" Evet, onu da düşünüyoruz değerli arkadaşım.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Kanunda var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Anladım. Özür dilerim, kanunda var da 500 metrekaresinin üstünde de orada yine seçimlik getiriliyor. Seçimlik nedir? Sayın Ulaş Bey dedi ki: "Pazarlık usulü imkânı sağlıyor bu." Ben de şimdi size açık, net söylüyorum: Ben sizin çalışanınız olsam sizin istediğinizi ben yapmazsam ikinci gün beni kapının önüne koymaz mısınız? Koyarsınız. Bu kanunun çıktığı ilk dönemde, ben o dönemde Parlamentodaydım. Biz buna o dönem dedik ki: Yani mümkünse bu kanunu böyle yapmayın, bunun denetici parasını ödemesin müteahhit arkadaşımız. Yarın öbür gün bu suistimallere açık olur. Neticede açık oldu, değiştirildi. Şimdi eski sisteme geri dönüyoruz arkadaşlar. Yani benim sizden istirhamım, burada bu kanun önümüze gelmişken biz burada iki güvenceyi yapmak zorundayız: Bir, vatandaşımızın güvenliği; iki, eğer çok maliyet yükseliyorsa devlet tarımında, şurada burada nasıl destek veriyorsa burada da o destekler sağlanır arkadaşlar.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz Mahmut Bey.

12'nci maddeyle ilgili 3 tane önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okuyalım.

Gerekçe:

Küçük ölçekli projelerin elektronik dağıtım sisteminden çıkarılması, yapı denetim kuruluşları ile yapı sahipleri arasında esnek bir ilişki kurulmasını amaçlasa da bu durum denetim süreçlerinde şeffaflık ve eşitlik ilkelerini zedeleme riski taşımaktadır. Elektronik sistemin dışında yapılacak sözleşmelerin yerel düzeyde kayırmacılık ve usulsüzlük ihtimalini arttıracak, dolayısıyla yapı güvenliğini ticari kaygılara feda etme tehlikesi doğuracağı açıktır. Hizmet bedeli oranlarının yapı büyüklüğüne göre kademelendirilmesi küçük projeler için ekonomik bir iyileştirme sunsa da büyük projelerde oranların düşürülmesi denetim kuruluşlarının yeterli kaynak ayıramamasına yol açabilir. Bu durum büyük projelerde denetim kalitesini düşürerek ciddi güvenlik riskleri oluşturabilir. Ayrıca, yapı denetim kuruluşlarının seçiminin müteahhitlere bırakılması bağımsız denetim anlayışına ters düşmektedir. Müteahhidin yani denetlenenin denetim kuruluşunu seçmesi, şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerini tehdit etmektedir. Bu sistem, yapı denetim firmalarının rekabet baskısıyla tarafsızlıklarını kaybetmelerine neden olabilir. Bu da denetim mekanizmasının bağımsızlığını zedeleyecek risk barındırmaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci önergeye geçiyoruz.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 12- 4708 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedeline esas inşaat alanı 500 metrekareye kadar olan yapılarda yapı sahibince belirlenen yapı denetim kuruluşuyla, diğer hizmet sözleşmelerinde ise Bakanlıkça yayımlanacak usul ve esaslara göre o yapı için ildeki faal yapı denetim kuruluşu sayısı da dikkate alınarak elektronik ortamda aynı anda belirlenen en fazla dört yapı denetim kuruluşundan biriyle, yapı sahibi arasında yapı denetim hizmet sözleşmesi akdedilir. Bu sözleşmenin bir sureti taahhütname ekinde ilgili idareye verilir. Yapı denetim sözleşmeleri Bakanlıkça belirlenen haller dışında feshedilemez.”

“Yapı denetimi hizmeti için yapı denetim kuruluşuna ödenecek hizmet bedeli, yapı denetimi hizmet sözleşmesinde belirtilir. Bu bedel, yapı denetim hizmet sözleşmesi bedeline esas yapı inşaat alanı 1000 (dahil) metrekareye kadar olan yapılarda hizmet bedeline esas yapı yaklaşık maliyetinin %1,75'i, yapı denetim hizmet sözleşmesi bedeline esas yapı inşaat alanı 1000 metrekareden 50.000 (dahil) metrekareye kadar olan yapılarda hizmet bedeline esas yapı yaklaşık maliyetinin %1,5'i, diğer yapılarda bedel hizmetine esas yapı yaklaşık maliyetinin %1,25'i kadardır. Elektronik dağıtım tabi olmayan işlerde ikinci cümlede belirtilen oran en fazla %3,50'ye buçuğa kadar artırılabilir. Hizmet bedeli oranı, yapım süresi bir yılı aşan iş için yıllık %5 artırılır. Güçlendirme işleri için belirlenecek yapı denetim hizmet bedeli yapının tamamı için belirlenecek yapı denetim hizmet bedelinin %25'inden az olamaz. Yapı denetimi hizmet bedeline laboratuvarlara yapılacak olan taşıyıcı sisteme ilişkin deneylerden Bakanlıkça belirlenenlerin masrafları dâhil olup katma değer vergisi ile yapı denetim kuruluşu tarafından talep edilen ve taşıyıcı sisteme ilişkin malzeme ve imalatlar konusunda yapı müteahhidince yaptırılacak olan laboratuvar deneylerinin masrafları dâhil değildir. Yapı denetim kuruluşu yapı sahibinden başka bir ad altında, ayrıca hiçbir bedel talebinde bulunamaz. Yapı denetim kuruluşlarına ödenecek hizmet bedeli, Endüstri Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölgeler ve Sanayi Siteleri onaylı sınırı içerisinde yer alan tüm yapılar için %50'yi geçmemek üzere indirimli uygulanır. Bu indirim oranlarına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenir.”

Yavuz Aydın

Ersin Beyaz

Trabzon

İstanbul

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okuyalım.

Gerekçe:

Elektronik ortamda belirlenen en fazla iki yapı denetim kuruluşundan biriyle yapı sahibinin hizmet sözleşmesi yapmaya mecbur bırakılması rekabeti sınırlandırarak serbest piyasa ilkelerine aykırı bir durum yaratacaktır. Ayrıca, yapı denetim firmalarının elektronik ortamda seçilecek 2 firmayla sınırlandırılması yapı denetim firmalarının müşteri memnuniyetine yönelik çabalarını azaltacaktır. Bu denetim firmaları müşterilerinin kendilerine muhtaç olduğunu düşünerek daha düşük standartlarda hizmet sunacaklardır. Yapı denetim firmalarının elektronik ortamda rastgele seçilecek şekilde sınırlandırılması yapı sahibi firmaların ve yapı denetim firmalarının aralarında kötü niyetli anlaşmalar yapmasının önüne geçecek bir düzenlemedir. En azından rastgele seçilecek 4 yapı denetim firması bulunması Anayasa'nın sözleşme serbestisi ilkesiyle daha orantılı olacaktır. Önergemiz doğrultusunda elektronik ortamda aynı anda belirlenen en fazla 4 yapı denetim kuruluşundan biri ile yapı sahibi arasında yapı denetimi hizmet sözleşmesi akdedilmesi uygun olacaktır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bir önergemiz daha var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 12'nci maddesi ile 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 5'inci maddesinin beşinci fıkrasında değişiklik öngören düzenlemenin üçüncü cümlesinin teklif metninden çıkarılmasını, maddenin son cümlesinde geçen “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresinin ise “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Hüseyin Yıldız

Mersin

Aydın

Aykut Kaya

Ulaş Karasu

Antalya

Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okuyalım.

Gerekçe:

Türkiye'nin bir deprem ülkesi olması ve inşaat kalitesindeki düşüklükler yapı güvenliğini artırmaya yönelik daha sıkı önlemleri zorunlu kılmaktadır. Ancak 500 metrekarenin altındaki inşaat projelerinde yapı sahibi ile denetim firmaları arasındaki suistimal riskinin

artabileceği dikkate alınmalıdır. Bu riskin önlenmesi için yapı denetimi süreçlerinde ek önlem ve yaptırımların maddeye eklenmesi gereklidir.

Ayrıca, küçük ölçekli inşaatların yapı denetim bedelinin artırılması, denetim hizmetlerinin etkinliğini artırmak açısından olumlu bir adım olabilir. Ancak yapı sahiplerinin denetim firmasını seçerken ödeyeceği ücretin yüzde 1,5 olan mevcut oranının yüzde 3,5'a kadar artırılmasına olanak tanıyan düzenleme, geniş bir aralık içermesi nedeniyle keyfi uygulamalara yol açabilir. Bu durum yapı denetim firmaları arasında rekabet oluşturabilirken maliyetler üzerinde dengesiz bir etki yaratma riski taşımaktadır.

Bu bağlamda, büyük inşaatlar için yapı denetim bedellerinin düşürülmesi önerisi tartışılabilirken küçük ölçekli projelerde denetim ücretindeki artış yetkisini düzenleyen beşinci fıkradaki yüzde 1,75-yüzde 3,5 aralığı ise ölçülü ve orantılı bir hizmet bedeli aralığı olmaktan uzaktır. Önergeyle, yapı denetim firmasını kendisi seçen yapı sahibine yüzde 1,75'lik oran üzerinden hizmet bedeli ödetilmesi, firmalar arasında teklif fiyat farkı oluşmaması önerilmektedir. Bu değişiklik, yapı denetim sürecinde eşitlik ve şeffaflık ilkelerinin korunmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, teklifte eski adı yazılan Bakanlığın yeni adıyla değiştirilmesi önerilmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyle ilgili bir redaksiyon bilgilendirmesi var, okutuyorum:

4708 sayılı Kanun'un değiştirilmesi öngörülen 5'inci maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...1000 metrekareden 50.000 (dahil)..." ifadesinde yer alan "1000" ibaresi tereddütleri gidermek amacıyla redaksiyon kapsamında "1001" şeklinde değiştirilecektir. Bilgilerinize sunarız.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 13'üncü maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı?

Buyurun Aykut Bey.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkanım, teklif metninin ilgili düzenlemesinde yer alan "onarılmaz düzeyde hasar" tanımı uygulamada ciddi sorunlara yol açacaktır. Şimdi, burada şunu ifade etmek istiyorum: Şimdi "onarılmaz hasar" tanımının netleştirilmesi, soyut bir şekilde kalmaması önem arz etmekte. "Onarılmaz düzeyde hasar" ifadesi muğlak bir ifade. Yani burada hangi standartları referans alıyorsunuz? Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ni mi alıyorsunuz, malzeme ve sistem tesisleri için yapının durumuyla alakalı Türk Standartları Enstitüsü kriterlerini mi alıyorsunuz; neyi alıyorsunuz? Yani, mesela onarılmaz düzeyde hasar tespitinde tamamen değerlendirmeyi bir standart belirlemeden bırakırsak bir teknik personel taşıyıcı sistem üzerindeki dayanım kayıpları üzerindeki oranı kendi belirleyebilir veya çevredeki yapılarla ilişki kurarak yapıların taşıyıcı sistemlerinde bir işlev kaybı olup olmadığını analiz edebilir. Aslında bütün bu işlemleri yaparken mevcut kanunlarımızı ve standartlarımızı dikkate alarak değerlendirme yapılması gerektiğini vurgulamalıyız çünkü uygulamada böyle olmuyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdi, orada, kaldığımız yerde, işte, yapım aşamasında çevresinde yer alan binanın taşıyıcı sisteminde onarılmaz düzeyde yapısal bir hasarın oluşması hâlinde... Burada çevresindeki bu kavram benim objektif sorumluluğumu getiriyor. Yani kişisel kusurda insanlar sorumlu. Ben kendi eylem ve davranışlarımdan sorumluyum. Çevreyi genişletmeniz benim etki edemeyeceğim, benim kontrol edemeyeceğim alanlarla ilgili o sorumluluğu da bana yüklemeniz, hakkaniyete aykırı bir düzenleme olur Sayın Başkanım. Yani bu çevre tanımını bir an önce -sayın vekilimizin bahsettiği gibi muğlak- bunun sınırlarını net bir şekilde çizmek lazım. Aksi takdirde, biz burada kişisel sorumluluktan objektif sorumluluğa gideceğiz ki bu, hukuk açısından bizim Borçlar Kanunu'muzdaki o sorumluluk esasını temelden altüst etmiş olursunuz. Yani benim anlamış olduğum budur ama siz bu, çevresindeki yer alan binanın kapsamını daraltırsanız o zaman biz kişisel sorumluluğa gelmiş oluruz ki o zaman yerinde ve doğru olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Evet, Ahmet Bey, dün de konuşmuştuk bunu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Başkanım, burada sayın vekilimizin, tabii, buradaki "Objektif bir sorumluluk mu oluşuyor?" görüşü önemli. Burada kanun, maddenin başında şunu diyor: "Mevzuat ile kendisine verilen görev ve sorumluluğu yerine getirmemesi nedeniyle burada sınırlandırılıyor." Yani kendisine verilen yapı denetiminin görev ve sorumluluğunu yapmadığı için orada bir sıkıntı çıkıyorsa...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstat, özür diliyorum, karşılıklı olması açısından demek istemiyorum.

Şimdi, siz bunu düzenleseniz de düzenlemesiniz de zaten sorumlu. bu sorumluluğu gittikçe muğlak bir alana taşıyoruz. Yani muğlak alan şu demek: Yani kanunen sorumlu. Zaten sorumlu üstadım. Yani sorumlu olan bir kişi "kanunen sorumlu" ibaresini... Siz o "kanunen sorumlu" ibaresini çıkarın, yine sorumlu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Vekilim, özür dilerim.

Buradaki idari sorumluluk, bizim vereceğimiz, Bakanlığın idari müeyyidesi anlamındaki sorumluluk. Yoksa cezai anlamda -sizin de bahsettiğiniz gibi- bunu yazmasak da cezai sorumluluğu zaten var efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Anladım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - İdari sorumluluk vereceğiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstadım, idari sorumluluk da olsa konu yine muğlak. O zaman "idari" yazan anlar.

Üçüncüsü...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Efendim, biz cezai sorumluluk veremeyiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Olur mu öyle şey? Oradaki sorumluluk... Kanun koyucu ne yapacak? Yarın öbür gün ihtilaf çıktığı zaman buradaki tartışmalara bakılacak. Yani gerçekten kanun burada... O zaman siz yönetmelikle eğer bunu diyecekseniz “Bu sorumluluk objektif sorumluluk değil, bu kişiseldir, bu idaridir.” dersiniz o ayrı bir sorun ama idari sorumluluk da gelir yine mahkemede delil olarak o kullanılır. Yani ben eğer bir işlemden disiplin cezası almışsam cezai anlamda da Borçlar Kanunu’ndaki sorumluluk anlamında da ben sorumluluktan kurtulamam çünkü açık hüküm var, yani “İdari soruşturma -teknik bir konu Değerli Başkanım- idari disiplin mahkemeyi bağlar mı bağlamaz mı?” diyor kusur tespiti açısından. İdari anlamda ben kusurluysam, idari bir cezaya mahkûm olmuşsam sorumluluk açısından da ben ileride tazminat vesaire anlamında da sorumluluktan kurtulamam. Benim sizden istirhamım şu: Yani etki edemeyeceğim çevreye beni sorumlu tutmayın; disiplin açısından da sorumlu tutmayın, ceza anlamında da sorumlu tutmayın, Borçlar Kanunu anlamında da etkim yok çünkü.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Burada etkiyle alakalı bir durum yok ki Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstadım, olur mu? Ben sizin binanızı, bakın, sizin yanınızdaki binanızı...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ben bina yapıyorum şimdi, yanımda siz varsınız, binanız var. Ben buranın temelini eşeyeğim, sorumluyum bu eşeyeğim yerden.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Evet, evet.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Temelini eşerken gerekli tedbirleri almadan orayı eştim ve sizin binanızı yıktım; ne olacak?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstad, deprem bölgesindeyiz; bakın...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Deprem değil, bakın, size bir olgu söyledim Sayın Tanal, lütfen.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstad, yani şu anda Ankara’da, şey tarafta var, bina o kadar yamaçtaki yani ona siz ne kadar direk dikerseniz de dikin heyelan vesairede o binanın yükünü kaldıramıyor. Yani biraz da ilmen ve fennen bazı şeylere “Yapılabilir.” “Yapılamaz.” demek lazım. Yani biz burada, masabaşında bunu böyle konuşuyoruz ama ileride çıkabilecek olan sorumluluklar açısından insanlar bundan mağdur olur, onu söyleyeyim ben.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Aykut Bey, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Tanal, siz hukukçusunuz...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstad, ben hukuksal anlamda aydınlatmaya çalışıyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Benim oy kullanma hakkım da yok çünkü Komisyonunuzun üyesi değilim; yaparsınız yapmazsınız o karar da sizin.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz arkadaşlar.

Sayın Kaya, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkanım, ben soruma cevap alamadım. Bu hasar tespitinde bir standart belirlemeden bu değerlendirme yapılırsa bu da bir muallaklık oluşturuyor burada; yani hangi standartlarla belirlenecek bu hasar tespiti? Bunların da burada yazması lazım, hangi kriterlere göre... Yani herkes kendine göre gidip bir değerlendirme yapabilir orada.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Vekilim, buradaki konuda da sizin sorunuzda özellikle teknik bir rapor hazırlanacak ve bu teknik raporda gerçekten onarılamaz bir hasar meydana gelip gelmediği belirlenecek ve bununla ilgili detaylar ise ikincil mevzuatta objektif bir şekilde yönetmelikle belirlenecek. Bu sistem itibarıyla da özellikle Adalet Bakanlığımızın da görüşü alınarak ki bu şekilde bir uygulamanın mümkün olduğunu belirttiler.

Arz ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

13’üncü maddeyle ilgili 2 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 13’üncü maddesinde 4708 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan “onarılamaz düzeyde yapısal bir hasarın” ifadesinin “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği ve TS EN standartlarına göre onarılamaz düzeyde yapısal bir hasarın” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Mersin

Aydın

Sivas

Aykut Kaya

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklif metninin ilgili düzenlemesinde yer alan “onarılamaz düzeyde hasar” tanımı uygulamada ciddi sorunlara yol açabilecektir. Teklifteki “onarılamaz düzeyde hasar” ifadesi teknik bir kavram olarak tanımlanmamış ve net kriterlere bağlanmamıştır. Bu durum yapı denetim firmalarına uygulanacak yaptırımlarda belirsizlik yaratabilecektir. Bu nedenle, onarılamaz düzeydeki bir hasarın belirlenmesi sürecinde Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği ve TS EN standartlarında yer alan tanımlamaların esas alınması elzemdir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2’nci bir önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 13’üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “son on takvim yılı içerisinde” ve 4708 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin değiştirilen sekizinci fıkrasında yer alan “son on takvim yılı içerisinde” ibarelerinin “son beş takvim yılı içerisinde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Halil Eldemir

Ayhan Gider

Kaan Koç

Bilecik

Çanakkale

Ardahan

Vehbi Koç

Mervan Gül

Trabzon

Siirt

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekeceyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanun kapsamında cezalarla ilgili bir zamanaşımı bulunmadığından, yapı denetim elemanı ve laboratuvar personeli temininde güçlük yaşanmaktadır. Dolayısıyla zaman aşımı süresinin beş yıla düşürülmesiyle yapı denetim sistemine gerekli katkının sağlanması için söz konusu değişiklik yapılmaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

13’üncü maddeyi kabul edilen önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13’üncü madde kabul edilmiştir.

14’üncü maddeye geçiyoruz.

14’üncü maddeyle ilgili görüşlerimi sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

14’üncü maddeyle ilgili 1 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 14’üncü maddesiyle, 4708 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasında değişiklik öngören düzenlemede “laboratuvar görevlileri” ifadesinden sonra gelmek üzere “sorumlulukları dikkate alınarak” ifadesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Mersin

Aydın

Sivas

Aykut Kaya

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekeceyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifte, yapı denetim veya laboratuvar süreçlerindeki ciddi ihlallere karşı caydırıcı bir yaptırım olarak hapis cezası uygulanması düzenlenmektedir. Ancak bu düzenlemenin etkili ve adil bir şekilde uygulanabilmesi için verilecek cezanın kişilerin sorumluluk düzeyine göre ayrıştırılması düzenlemenin daha adil ve etkili olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, teklif metninde yapılacak düzenlemeyle, yaptırım uygulanacak kişilerin sorumluluk düzeylerinin dikkate alınması elzemdir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

14’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14’üncü madde kabul edilmiştir.

15’inci maddeye geçiyoruz.

15’inci maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

15’inci maddeyle ilgili önerge yoktur.

15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

Yeni madde ihdasıyla ilgili bir önergemiz var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve sonraki maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 16 - 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanuna Ek Madde 1'den sonra gelmek üzere aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Laboratuvar Hizmet Sözleşmeleri

Ek Madde 2- Sertleşmiş beton (karot) deney hizmetleri için yapı malzemesi laboratuvarları Bakanlıkça yayımlanacak usul ve esaslara göre elektronik ortamda sırayla belirlenir.

Mehmet Atmaca

Bursa

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Ülkemiz deprem kuşağında ve aktif fayların olduğu bir bölgede bulunmaktadır. Dolayısıyla yapıların denetimi ve kullanılan malzemelerin standardının denetimi önem arz etmektedir. Yapı bileşenlerinden en büyüğü olan hazır beton üretimi ve denetiminin kontrolünün sağlanması can ve mal güvenliği, millî güvenlik meselesi hâline gelmektedir. Ülkemizde kullanılan hazır beton üretimlerindeki hata ve denetim eksikliği neticesinde yapılar deprem etkileri karşısında yetersiz dayanımlı ve yönetmelik ve standartlarla uyumlu olmayan binalar inşa edilmektedir.

Ülkemizin başarıyla uygulamakta olduğu Yapı Denetim Sistemi bilindiği üzere birçok diğer ülkelere de örnek oluşturmuş, bu konuda yurt dışı iletişim ve paylaşımlar Bakanlığımızca da devam ettirilmektedir. Ancak sistem yaşatılırken serbest piyasa koşulları içerisinde sistemin zayıf ve denetimsiz noktaları da bazı kesimler tarafından can güvenliğini tehlikeye atacak düzeyde sabote edilmektedir. Bu bağlamda Yapı Denetim Sistemi'nin doğru, güvenilir ve nitelikli olabilmesi, yapı laboratuvar hizmetlerinin (taze beton, çelik çekme ve karot vesaire) kontrolünün standarda uygun ve tarafsız, dış etkilerden ve ticari kaygılardan uzak yapılabilmesiyle mümkün olmaktadır. Taze beton ve karot deney ve test hizmetleri bu standardın en can alıcı kontrol deneyleridir. Taze betonun denetimi ve kalite kontrol deneyleri Bakanlığımızda uygulamaya konulan EBİS sistemiyle tüm ülkelere örnek başarılı bir sistemle denetlenmektedir.

Ancak mevcut kanun ve yönetmelikler kapsamında standart değeri sağlamayan taze beton deneyleri sonrasında yapılması zorunlu, sertleşmiş beton (karot) deneyi yapılmakta ve deney sonucunun standart değerlerini karşılayıp karşılamadığı tespit edilmektedir. Mevcut uygulamada sertleşmiş beton (karot) deneyi yapılması için yetkili laboratuvar seçimi mevcut kanun ve yönetmeliklerde tarafların keyfiyetine bırakılması, tanımlanmamış olması nedeniyle bazı hazır beton üreticisi, müteahhit veya yapı denetim firmaları tarafından etik ve standart dışı talepleri (test sonucunun standart değeri üzerinde bir değer olarak raporlanması, karot numunesi alınmadan rapor hazırlanması, yapının taze beton değerinin düşük olduğu bölüm haricinde başka yerden numune alınarak düşük bölüm için rapor edilmesi ve benzeri gibi talepleri) kabul eden Bakanlıkça yetkili ticari iş kaygısı ve rekabet içerisindeki laboratuvarlara yaptırılmaktadır. Bu uygulamada bazı hazır beton üreticisi, müteahhit veya yapı denetim firmalarından sertleşmiş beton (karot) deney sonuçlarının standart değerlerini sağlamadığı hâlde sağlamış gibi raporlama talep ettiği, laboratuvara sürekli iş garantisine karşılık her koşulda test sonuçlarının standart değerlerini karşıladığı rapor talebinde bulunmaktadır. Bu ise betonun niteliği ne olursa olsun sertleşmiş beton (karot) test değeri düşük olsa dahi olumlu rapor hazırlanmasına sebep olmaktadır. Ayrıca bazı hazır beton firmalarının bazı laboratuvarlara gizli ticari ortak olması sebebiyle, dilediği şekilde gerçeği yansıtmayan deney raporu üretilmesine yol açılmaktadır.

Bütün bu olumsuz uygulamaların engellenebilmesi için hazır beton üreticisi, müteahhit veya yapı denetim firmalarının laboratuvar tercihi yapamaması laboratuvarla sürekli iş taahhüdü karşısında olumlu sonuç içerin gerçeği yansıtmayan rapor oluşturulması talebini ortadan kaldıracaktır.

Böylece beton kalitesinin gerçek standart değerlerine ulaşacağını, sertleşmiş betondan karot alarak yapıya hasar verilmesinin en aza indirileceği düşüncesiyle sertleşmiş betondan (karot) numunesi alınması ve test edilmesinin Bakanlık tarafından uygulamada olan EBİS sistemi veya başkaca bir yazılımla elektronik ortamda görevlendirme yapılarak hizmetin temini yapı ve can güvenliğinin sağlanması için acil, zorunlu ve şarttır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yeni madde ihdasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeye geçiyoruz.

16'ncı maddeyle ilgili görüşlerini sunmaya isteyen arkadaşımız var mı?

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkür ederim.

Yani başta da belirttik düzenlemenin yerel yönetimlerin idari özerkliğine aykırı olduğu ve bu tür yetkilerin ancak kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek iptal etmiş Anayasa Mahkemesi; yerinde yönetim ilkesi açısından önemli bir dönüm noktasıdır ancak bu karar sonrasında Kentsel Dönüşüm Başkanlığının görev alanına ilişkin kanun düzenlemesi önerisi yerel yönetimlerin özerkliğine ve halkın iradesine müdahale anlamına gelme içeriğine sahiptir.

Kentsel dönüşüm doğrudan yerel dinamiklerle ve ihtiyaçlarla ilişkilidir. Bu konuda merkezi bir otoritenin geniş yetkilerle donatılması yerel yönetimlerin kendi bölgelerindeki kentsel planlama süreçlerine yön verme yetkisini zayıflatmaktadır. Özellikle büyükşehir belediyelerinin imar ve planlandırma konusundaki yetkilerinin önemli kısmını kısıtlama ya da tümünden elinden alma riski taşıyan bir madde ve hazırlık işlemlerinin neler olduğu düzenlemede belirsiz olduğundan yetki karmaşasına ve yetki gasbına yol açabilecek bir düzenleme. Bu düzenlemeyle ilgili belediyenin yetkisini “hazırlık işlemleri” adı altında Bakanlığa bağlı kuruluşlara kaydırma girişimleri riski mevcuttur.

Dolayısıyla bu maddenin hani ilk başta da Komisyonun başlamasında da söyledik çıkarılması gerekiyor ama tekrardan söylüyoruz, yerelin tamamen yetkisini zayıflatan, tırpanlayan, dolayısıyla aslında yerelle ilgili karar almada, planlama yapmada tam konunun muhatabı aslında belediyelerken bu konuda tamamen yetkinin ondan alınması, Başkanlığa devredilmesi doğru değildir, tekrardan değerlendirilmesini öneriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Aykut Bey, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkanım, bu teklif, kentsel dönüşüm süreçlerinin daha etkin ve hızlı yönetilmesini hedeflese de mahalli idarelerin özerkliği ilkesine aykırılık teşkil ettiği için Anayasa'ya uygun hâle getirilmesi gerekmektedir ve Anayasa Mahkemesinin daha önceki iptal gerekçeleri dikkate alınarak düzenleme şu şekilde geliştirilebilir: Yerel yönetimlerin sürece aktif katılımı garanti altına alınmalıdır, yerel yönetimler ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığı beraber çalışmalıdır ve yetkiler yerel yönetimlerin talepleri ve onayları doğrultusunda sınırlandırılabilir; yerel yönetimlerin ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığının birlikte çalışmasını bir kıstasa bağlamak burada önemlidir.

Bir de burada, bu teklifte Kentsel Dönüşüm Başkanlığı her yetkiyi almış yani Kentsel Dönüşüm Başkanının görev kapsamı daraltılmalı ve netleştirilmelidir ve yerelin dinamiklerini bilen yerel belediye ile Kentsel Dönüşüm Başkanlığı birlikte hareket etmelidir. Yani, bu önerimizin dikkate alınmasını istiyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 16'ncı maddeyle ilgili 2 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin kanun teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

George Aslan

Siirt

Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu düzenlemeyle belediyelerin yetkisini "hazırlık işlemleri" adı altında Bakanlığa bağlı kuruluşa devretme yolu açılmaktadır. Kentsel dönüşüm, doğrudan yerel dinamikler ve ihtiyaçlarla ilişkilidir. Bu konuda merkezi bir otoritenin geniş yetkilerle donatılması yerel yönetimlerin kendi bölgelerindeki kentsel planlama süreçlerine yön verme yetkisini zayıflatacaktır. Bu düzenlemeyle özellikle büyükşehir belediyelerinin imar ve yapılandırma konusundaki yetkilerinin önemli bir kısmı kısıtlanacaktır

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 16'ncı maddesinde 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'a ek madde eklenmesini öngören düzenlemenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Mersin

Aydın

Sivas

Aykut Kaya

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilanı ile yenileme alanı ilanına ilişkin gerekli hazırlık işlemlerini yürütme görev ve yetkisi Bakanlığa bağlı ve merkezi idare teşkilatı içinde yer alan Başkanlığa verilmektedir. Böylece anılan kanunlar uyarınca mahalli idarelerce yürütülen kentsel dönüşüm ve gelişim alanları ile yenileme alanlarının belirlenmesi ve bu alanların ilan edilmesine yönelik süreçlere merkezi idare tarafından dışarıdan müdahalede bulunulmasına imkân tanınmaktadır. Bu durum, Anayasa'nın 127'nci maddesi hükümlerince düzenlenen yerel yönetimlerin özerkliği ilkesini açıkça ihlal etmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeye geçiyoruz.

17'nci maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

1 adet önergemiz var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 17'nci maddesinde yer alan 14/2/2021 tarihli ve 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında

Kanun'un 1'inci maddesinin (2)'nci, (4)'üncü ve (10)'uncu fıkrasının yeniden düzenlenmek üzere teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış
Mersin

Hüseyin Yıldız
Aydın
Aykut Kaya
Antalya

Ulaş Karasu
Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

(2)'nci fıkrasında her türlü bilgi, belge, veri talep edebilmesi; kişisel verilerin korunması hakkı ve Anayasa maddesi 20'yi ihlal etmektedir. AYM kararının gereğini usulen karşılamıştır; şöyle ki iznin usulüne ilişkin detaylı düzenleme getirilmiştir ancak iznin esasına ilişkin yani hangi hâllerde izin verileceğine ilişkin düzenleme getirilmemiştir. Bu yönüyle de eksiktir.

(4)'üncü fıkrasında usule ilişkin hiçbir düzenleme yapılmamıştır, yerel yönetimlerin özerkliği ilkesi bakımından eksiktir.

(10)'uncu fıkradaki düzenlemeye aykırı davranılması hâlinde nasıl bir tedbir ya da hangi cezai işlemin uygulanacağı belirtilmemiştir. Bu yönde düzenleme yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi görüşüyoruz.

18'inci maddeyle ilgili 1 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 18'inci maddesinde yer alan ve 14/2/2020 tarihli ve 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 1'in (2)'nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Geçici Madde 1- ...

(2) Bu maddenin yürürlüğe giriş tarihinden önce Bakanlık tarafından onay aşaması tamamlanmamış izin veya lisans başvuruları en geç 1 ay içerisinde sonuçlandırılır.

Gülcan Kış
Mersin

Hüseyin Yıldız
Aydın
Aykut Kaya
Antalya

Ulaş Karasu
Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanuni hakkını kullanarak başvurusunu yapmış olanların kendi kusur ve kabahati olmaksızın değerlendirme dışı tutulması hukuki değildir. Devletin kabul ettiği bir başvurunun öngörülen süre içerisinde müspet ya da menfi sonuçlandırılması gerekir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeye geçiyoruz.

19'uncu maddeyle ilgili 2 önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

George Aslan
Mardin

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Karar alma süreçlerinde Meclis ya da bağımsız denetim organlarının devre dışı bırakılması, keyfi ya da siyasi saiklerle alınabilecek kararların önünü açmaktadır. Bu durum, kamu kaynaklarının ve çevre politikalarının yeterli kontrol ve denetim olmadan yönlendirilmesine zemin hazırlayabilir. Ajansın özel şirketlerle ortaklık kurulmasına olanak tanınması, çevre odaklı bir kamu kuruluşunun ticari çıkarlarla hareket eden özel şirketlerin önceliklerine tabi olma ihtimalini beraberinde getirecektir. Bu durum, ajansın çevre koruma misyonunun sekteye uğramasına ve kamusal faydanın ikinci plana atılmasına neden olabilir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

19'uncu maddeyle ilgili diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 19'uncu maddesinde yer alan ve 24/12/2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 4 - (2) (Ek:10/6/2022-7410/30 md.) Ajans, ihtiyaç hâlinde bu maddede sayılan faaliyetleri özel hukuk tüzel kişiliğini haiz şirketler kurarak veya zorunlu hallerde ve ihtiyaç duyulması hâlinde; ana faaliyet konusu bu maddede sayılan faaliyetler olan ve sadece bu konularla iştigal eden şirketlere ortak olarak gerçekleştirebilir. Ajansın şirketlere ortak olmasına Cumhurbaşkanınca karar verilir. “

Gülcan Kış

Mersin

Hüseyin Yıldız

Aydın

Aykut Kaya

Antalya

Ulaş Karasu

Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçe...

Gerekçe:

Maddede sayılan faaliyet konularını tali faaliyet konusu olarak seçmiş, bu konularda yeterli bilgi ve deneyimi olmayan veya bugüne değin faaliyette bulunmamış şirketlerle ortaklık kurulmaması için sınırlama getirilmelidir.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Başkanım, burada yani zaten Ajansın şirket kurma hakkı vardı, şimdi ortak olma hakkı da tanınıyor. Kimlerle ortak olacak, niçin ortak olacak? Yani ortak olacağı şirketlerin içeriği ne olacak? Ticaret Sicil Gazetesi'nde faaliyetleri ne olacak? Bunların hepsi belirsiz. Yani en azından burada kriterlerin konulması gerekiyor, sınırların belirlenmesi gerekiyor.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ajansın Genel Müdürü arkadaş burada, biraz bilgilendir bizi.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Yani ne tür sorunlar yaşıyorsunuz? Mesela bu şirkete niye ihtiyacınız var, ortaklığa?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, ben Türkiye Çevre Ajansı Başkanı Ferhat Pirinççi.

Şimdi, bu şirket kurma hakkının yanı sıra “şirketlere ortak olma” ifadesine ihtiyacımızın temel sebebi depozito yönetim sistemi. Türkiye’de depozito yönetim sistemini uygulamak için temelde üç yöntem var; bunlardan bir tanesi ihale yöntemi, bir tanesi yetkilendirme yani genişletilmiş üretici sorumluluğu, bir diğeri de ajansın doğrudan doğruya kendisinin yapması. Ajans, kendisi şirket kurarak bunları yapabilir ama bugün Türkiye’de 24 milyar şu an, Kasım ayı itibarıyla şişe üretilmiş durumda ve bu 24 milyar şişenin üretilmesinin tamamen kamunun üzerinde ve kamu tarafından gerçekleştirilmesi demek, kamu üzerinde olağanüstü bir yük oluşması anlamına gelecektir. Yani sıra, kanunlarla yetkiler üreticilere ve piyasaya sürenlere verilmiş durumdadır yani Şişecam’dan tutun da Coco Cola’ya veya diğer su içecek üreticilerine, pet şişelere ve bunları piyasaya sürenlere yani “3 harfli marketler”den tutun da aklımıza gelecek diğer birçok yere verilmiş durumda ama onlar sadece kendi şişesini toplayabilir. Bunu belli bir düzene sokmak için, sektörle beraber görüşerek kâr amacı gütmeyen bir şirket kurma yönünde bir adım atma planımız var. Bu kâr amacı gütmemesi noktasında da zaten depozito sistemi kamunun çevreye olumlu anlamda etkiye bulunmasını sağlamak olduğundan kamunun daha fazla harcama yapacağı bir alan ve biz bu harcama kaynaklarını da temelde “kirleten öder” prensibiyle üreticilerden alıyoruz. Şu anda Türkiye Çevre Ajansının gelirlerinin önemli bir kısmı depozito katılım bedelinden kaynaklanıyor ve biz de buradan aldığımız bedeli bu şirket üzerinden toplamada kullanacağız.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Şimdi burada “Kâr amacı gütmeyen” dediğin anda iş değişiyor yani o zaman vakıfların kurmuş olduğu şirketlerle mi ortak olacaksınız?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Vakıflara bu şekilde operasyon yetkisi veremiyoruz çünkü kanunlarla, sizlerin daha önce çıkarmış olduğunuz kanunlarla bu genişletilmiş üretici sorumluluğu çerçevesinde Ticaret Kanunu’na tabi bir faaliyette bulunmak zorunda. Ajans, eğer bunun içindeyse ve sektörün...

ULAŞ KARASU (Sivas) - Vakıfların kurmuş olduğu şirketler de aynı şekilde...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Sayın Vekilim, eğer bütün sektör toplanıp bir vakıf kurarsa dediğiniz çok doğru ama bu yetki şu anda münhasıran Türkiye Çevre Ajansına verilmiş durumda. Eğer bütün sektör yani piyasaya sürenler ve üreticiler toplanıp bir vakıf kurarsa hiçbir sıkıntı yok ama böyle bir şey söz konusu olmayacağı için burada kamu daha çok bunu denetleyen ve organize eden bir şekilde devreye girecek ve öngörülüyor ama velev ki eğer bir kâr ortaya çıkarsa bu da aynı şekilde tıpkı sizin bizim kanunda öngördüğünüz gibi buradan elde kalan tutarlar, yine depozito yönetim sisteminde kullanılmak üzere harcanmak zorunda.

ULAŞ KARASU (Sivas) - “Kâr elde ediliyor” derken yani şu anda Türkiye’de en fazla kâr elde edilen sektörlerden biri geri dönüşüm sektörü.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Tabii, kâr yok, herhangi bir şekilde gelir yok.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Kâr etmiyor diye bir şey yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Sayın Vekilim, açıklamada çok haklısınız, herkeste zaten bu hurda bedeli beklentisi var, ben size yaptığımız fizibilite çalışmasının net ifadesini söyleyeyim: Depozito yönetim sistemi, şu anda burada pet bardaklar var ama şişlerden bahsediyorum, plastik pet şişe, alüminyum teneke kutular ve cam şişelerde hurda bedeli bizim yapacağımız Türkiye Çevre Ajansının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yapacağı yatırım maliyetinin en fazla üçte 1'ini karşılayacak, en fazla üçte 1'i.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Size bir soru sormak istiyorum: Çevre Ajansının kurulmasının önemi nedir sizce? Yani neden Bakanlık bunu kurma ihtiyacı duydu? Neden gerekli yani böyle bir ajansın kurulması?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Sayın Vekilim, 2020 aralığında kuruldu. Bu ajansın aslında ilk yola çıkış şeylerinden bir tanesi depozito yönetim sistemi ve beraberinde çevrenin korunması, çevresel olumsuz etkilerin giderilmesinde Bakanlığın politikalarına yardımcı olmak üzere operasyonel faaliyetlerde bulunmaktadır. Şu anda temelde üç tane sacayağı ifade edebilirim Türkiye Çevre Ajansının misyonu açısından.

AYKUT KAYA (Antalya) - Yani ajans kurmadan Bakanlık bunu kendi birimleriyle yapamıyor mu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Ajans da zaten ilgili kuruluş Sayın Vekilim, yani eskiden Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünün uhdesinde bulunan şeyler çok fazla büyüdüğü için ve depozito yönetim sistemi başlı başına çok büyük bir, 81 ilde operasyon olacağı için duyulan ihtiyaç üzerine sizler kurmuşsun yani sonuçta kanunla kurulan bir kuruluş. Dolayısıyla o 7261'le beraber depozito yönetim sistemi, beraberinde şamandıra sistemi, beraberinde de diğer belediyelerimize -muhtemelen 81 ilin her beldesinde vardır- teknik ve mali destek çevre konusunda verilen destekler.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Şamandıra sistemi ne?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Şamandırayı biliyoruz canım, şamandıra iznini siz veriyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Sayın Başkanım, şamandıra uygulamasını biz yapıyoruz, izni vermiyoruz.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Ceza...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Hayır, hem uygulamasını hem de işletmesini Türkiye Çevre Ajansı yapıyor.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Büyük bir rant vardı, o rantı önlemek için kamuya...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Evet, o rant tamamen Türkiye Çevre Ajansında ve şu anda evet, İstanbul ve Kocaeli'de deniz atıklarına ilişkin de ceza veriyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Tamam, teşekkür ederiz.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Sabahat Hanım, bir şey söylüyor musunuz?

Buyurun.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Ajans işini yapıyor ama hangi şirketle çalışacağı kararı niye Cumhurbaşkanına veriliyor, neden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bırakılmıyor ya da neden isimler belirlenmiyor? Yani şirkete ortak olabilir... Şimdi, bize diyorsunuz ki işte "ilgili kişiler konunun muhatabı sektör oluyor." ama burada muğlaklık var yani net belirlenmemiş; dolayısıyla buradaki muğlaklık bir sürü şeye, güvensizliğe, vesaireye, birçok şeye sebebiyet veriyor. Yani bu çok muğlak bir şeydir. Niye Çevre, Şehircilik Bakanlığı yerine Cumhurbaşkanlığı hangi şirketle çalışacağınıza karar veriyor?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Şöyle, Sayın Vekilim, yürütmenin başı olarak Cumhurbaşkanı tarafından buna karar verilmesi öngörülüyor. Buradaki mesele şu: Eğer Türkiye Çevre Ajansı, kendisi zaten ihale modelini uygulasa bahse konu olabilecek her türlü eleştiriye açık hâle gelebilirdi, ihtimal olarak söylüyorum. Yine Sayıştay denetimine tabi vesaire ama buradaki temel mesele, sektörü içine katarak Türkiye'de ilk defa uygulanacak olan, hatta Türkiye çapında, dünyada hiçbir yerde uygulanmayacak olan bir modeli hayata geçiriyoruz; bu nedenle, bu karar alındı. Cumhurbaşkanınca kurulmasının sebebi de sonuçta Çevre, Şehircilik Bakanlığımız da Cumhurbaşkanımıza bağlı ve dolayısıyla yürütmenin başı olarak da onun takdir yetkisine bırakılıyor.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Demin bütün üzerine konuşurken de söyledim, aslında bu Turizm Geliştirme Ajansı da aynı konuda, bu da. Şimdi, ajans kuruluyor; bakanlıklar var, Çevre, Şehircilik Bakanlığı var ve yine aynı soruyu yeniliyorum: Bakanlık bunları kendi bünyesinde yapamıyor mu, niye ajansa ihtiyaç duyuyor? Ajans açıldı, neden özel ortağa ihtiyaç duyuluyor? Bu, akla şunu getiriyor: Hepiniz biliyorsunuz, bakanlar seçilerek bakanlık yapıyordu, işte, kurumlarımızın hepsi devlete aitti ama bugün baktığımızda bütün kurumlar yani halkı ilgilendiren şeyler, hepsi özelleştirildi ve yine aynı şeyi söyleyeceğim, bakanlıklar da kademe kademe özelleştiriliyor, kurumların

altı boşaltılıyor burada; dolayısıyla, karar alma yetkisi tamamen halkın elinden alınıyor, sektöre, özel sektöre veriliyor, bakanlıklar kendi karar alamıyor. Yani, bakanlıklar zaten Cumhurbaşkanlığına bağlı, onu da o yetkiyi de vermiyor, Cumhurbaşkanı direkt kendi karar veriyor. Yani o zaman Bakanlığı lağvedelim, bir işlevi yoktur, zaten ajans ve sektör yapıyor. Bu durumda Bakanlığa ihtiyaç yoktur, zaten Cumhurbaşkanı karar verebiliyor diyoruz; öyle değil mi? Lağvedelim bence!

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ersin Bey, buyurun.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Dünkü görüşmemizde bu şirketlerle alakalı, ortaklıkla alakalı “‘Ulusal şirketlere ortak olarak’ diye bir ibare koyarız.” demiştiniz, Sayın Bakanım da “Tamam.” demişti. Bunu koymadınız, bunu koyarsanız...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Ticaret Kanunu’nda “uluslararası şirket” diye bir kavram yok Sayın Vekilim “ulusal bir şirket” diye de bir kavram yok. Bir de zaten sizlerin kabul etmiş olduğu kanununda bizim zaten yurt dışında iş birliği ve operasyonel faaliyette bulunma hakkımız var yani bakıldığında ama zaten bu, sektörün ulusal şeyidir yani Türkiye’de uygulanacak olan bir sistemden bahsediyoruz şu anda.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Dün biz bunu konuştuğumuzda “Önüme ‘ulusal’ ekleyelim.” demiştiniz, “‘ulusal’ ekleriz.” dediniz, biz de onunla ilgili hiçbir şey yapmadık size güvendiğimiz için. Onu şimdi yaparsanız iyi olur yani dün, konuşmamızda biz bunu özellikle istedik.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Başkanım, yapılacak olan işlem ulusal firmayla, uluslararası bir firma düşünülmüyor. Takdir tabii ki Komisyonun.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Düşünülmüyor ama sonuçta ya yapılırsa, bunun önlemini şimdiden alalım; lütfen, dün...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yabancı firmayla da niye yapsınlar; o da ayrı bir konu da...

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Ya, yaparlarsa! Yapılmıyor mu Sayın Başkanım?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Öyle deyip de kulağa kar suyu kaçırmayalım.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Doğruları konuşalım yani bu zamana kadar örnekleri de var, yapıldı. O yüzden dünkü konuşmamıza istinaden ben sözlerin yerine getirilmesini istiyorum.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gülcan Hanım, buyurun.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Ajansla ilgili merak ettiğim birkaç konu var benim.

(Uğultular)

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Arkadaşlar, dinleyelim.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bu ajansın bütçesini kim oluşturuyor?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ajansın bütçesi nereden geliyor?

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bakanlık içerisinde mi bütçelendiriliyor?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yok, yok, onun farklı bütçesi var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Sayın Vekilim, ajansın bütçesi temelde depozito, kazanım bedeli, geri kazanım bedelinin yüzde 25’i, yine sizlerin verdiği yetkiyle bu yılın sonuna kadar ve kesmiş olduğumuz cezalar; İstanbul ve Kocaeli’de deniz araçlarının yapmış olduğu kirlilik veya atık üretimini düzgün yapmaması nedeniyle kesilen cezaların yüzde 50’si ve verilen hibelerden geliyor.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Mevcut bütçe içerisinde yer almıyor anladığım kadarıyla, özel bütçeyle geliyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Yer almıyor, özel bütçeli bir kuruluş Sayın Vekilim.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Sayıştay denetimine tabi mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Tabi.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Peki, bu ajansın denetlenmesi bağımsız denetçiler tarafından mı yapılıyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Şöyle Sayın Vekilim: Ajansın denetlenmesi Sayıştay tarafından yapılıyor, hatta buraya gelmeden önce onlarla toplantımız vardı ve Sayıştay düzenli olarak denetliyor.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Ama bakın, Turizm Geliştirme Ajansında bağımsız denetçiler tarafından yapılıp... Ajanslar aynı formatta değil mi; her bakanlığa ayrı bir ajans modeli mi uyguluyoruz burada?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Bir fikrim yok Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Mustafa Bey, bir şey mi söylüyorsunuz?

Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi “Ajansın şirketlere ortak olmasına Cumhurbaşkanlığı karar verir.” deniliyor ya... Şimdi, parlamenter sistemden başkanlık modelini geçildiğinde eskiden parlamenter sistemde başbakanda olan bütün yetkiler mecburen Cumhurbaşkanına devredildi tabii yürütmenin başı olması hasebiyle. Bu çok eleştiriliyor, hemen hemen her kanunda karşımıza çıkıyor ama bu böyle; yani eskiden başbakan yetkiliydi, şimdi Cumhurbaşkanı yetkili, onu paylaşmak istedim

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 19'uncu maddesiyle eklenmek istenen “şirketlere ortak olarak” ibaresinin “yerli şirketlere ortak olarak” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ersin Beyaz

İstanbul

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okuyalım.

Gerekçe:

Yapılmak istenilen değişiklikle uygulamada sermayenin ülke içinde kalması ve millî güvenlik açısından sorun yaşanmaması amacıyla önerge hazırlanmıştır. Ortak olunacak şirketin kriterleri belli ya da belirlenebilir olmalıdır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeye geçiyoruz.

20'nci maddeyle ilgili 1 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 20'nci maddesinde yer alan ve 24/12/2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, dört ve beşinci fıkralarının ise tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

“MADDE 5 - (3) Başkanlık; başkan ve iki başkan yardımcısı ile hizmet birimlerinden oluşur.

Başkan, başkan yardımcıları Yönetim Kurulu kararına istinaden Bakan onayı ile atanır.

Başkanlık, Ajansın yürütme organı olup ajansı temsil yetkisini haizdir.”

Gülcan Kış

Mersin

Hüseyin Yıldız

Aydın

Aykut Kaya

Antalya

Ulaş Karasu

Sivas

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçe...

Gerekçe:

“Direktör” unvanı yabancı kökenli olup Türkçeye de Türk kamu yönetimi sistemine de uygun bir unvan değildir. Öncelikle bu kavramın kanununda tanımının yapılması ve fonksiyonunun ve temel görevlerinin belirtilmesi gereklidir. Bu hâliyle maddenin Anayasa Mahkemesi kararına uygunluğu tartışmalıdır.

Ajans Başkanı ve Yönetim Kurulu Başkanı unvanlarının tek kişide birleştirilmesi, aynı iş ve işlemler için bir arada kullanılması kanununda belirtilen hiyerarşik yapıya uygun değildir. Yönetim kurulunu işlevsizleştirilebilecektir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'inci madde için...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Başkan...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Buyurun Sabahat Hanım.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Ben 20'nci maddede... Gerçi kabul edildi ama yine de kayıtlara geçsin diyorum.

Şimdi, söylediniz, ilgili sektörle çalışılacak ama ben şeyi merak ediyorum: Bu Danışma Kurulu niye kaldırıldı? Yani mevcut durumda olan Danışma Kurulu kimlerden oluşuyordu ve niye kaldırılıyor ve niye direkt Bakanlık belirliyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Danışma Kurulu ilk kanun geçtiğinde vardı Sayın Vekilim ancak hiçbir zaman fiili olarak atama yapılmadı. Bu nedenle işlevsiz kaldığı düşüncesiyle böyle bir teklifte bulunuldu.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Normalde kimlerden oluşuyordu o Danışma Kurulu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE AJANSI BAŞKANI FERHAT PİRİNÇÇİ - Şu ana kadar hiç oluşmadı, hiç kimse atanmadı, o nedenle, ihtiyaca gerek olmadığı düşüncesiyle kaldırılması teklif edildi. Şu ana kadar hiç bir atama yapılmadı Danışma Kurulu üyesi olarak.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, ilgili sektörle ortak olunacak ama kurula ihtiyaç yoktur mu diyorsunuz? Normalde bu kurullar ilgili kişilerle oluşur; işte, bu konuyla ilgili kafa yoranlar, çevreciler, akademisyenler, sektör temsilcileriyle oluşur. Bu konuda bir çabanız, girişiminiz oldu mu o kurulu bir araya getirmek için ya da bu konu tartışılmadan niye direkt ortaklığa açıldı bu? Bu da başka bir soru ki başka bir şeyin, demin söylediğimiz şeyin aslında altını dolduruyor. Dolayısıyla, bu Danışma Kurulunun feshedilmesi aslında durumu kısmen özetliyor yani tamamen işte, ranta ya da kişilere, taraflara...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yönetim Kurulu var ama Danışma Kurulu yerine yönetim kurulu kuruluyor.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Şimdi, Yönetim Kurulunu da Bakanlık atıyor ama Danışma Kurulunun da aynı zamanda sektörün temsilcilerinden, ilgili kişilerden, çevrecilerden oluşması gerekmiyor muydu?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Yönetimde böyle oluşturmalar herhâlde.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Yani hep böyle işte; oldu, olmadı, a, olmadı, ortak olalım, şirket kuralım...

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 21'inci maddeyle ilgili görüşlerini sunmak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

21'inci maddeyle ilgili bir önergemiz var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 21'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ulaş Karasu

Gülcan Kış

Aykut Kaya

Sivas

Mersin

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekeceyi okutuyorum.

Gerekçe:

Türk vatandaşlarının kamu görevine alınmalarında görevin gerektirdiği nitelikler dışında bir ayırım gözetilemeyeceği anayasal olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede, teklif edilen düzenleme kişilerin bir göreve atanmada sahip olmaları gereken nitelik ve şartlara ilişkin olduğundan Anayasa'nın 70'inci maddesi gereğince yasayla düzenlenmesi, bu bağlamda bir sınırlama getirilecekse de bunun da yasayla düzenlenmesi gerekmektedir. Çevre Ajansında istihdam edilecek personelin atanma şartları ile özlük haklarının yönetmelikle düzenlenmesi, bu anlamda Anayasa'nın 70'inci maddesine de aykırıdır.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarıyla benzer atanma şartlarına konuyu netleştirmiştir.

Söz konusu düzenleme, aynı zamanda çalışan personelin özlük haklarının belirlenmesiyle ilgili olduğundan, ayrıca Anayasa'nın 128'inci maddesi çerçevesinde de ele alınması gereken bir konudur. Dolayısıyla bunların yönetmeliğe bırakılması kanunilik ilkesini zedelemesi nedeniyle Anayasa'nın 7'inci, 70'inci ve 128'inci maddelerine aykırılık taşımaktadır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Önerge üzerinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, Bakan Yardımcım; daha önce, bu ajans kurulduğunda da Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu personel atamasında yanlışlık olduğunu, kanuna aykırı olduğunu burada defalarca anlatmamıza rağmen bu şekilde getirildi ve Anayasa Mahkemesine götürüldüğünde de Anayasa Mahkemesi bunları iptal etti. Şimdi, aynı şekilde iki üç cümleyi değiştirerek tekrar önümüze getiriniz.

Sayın Başkanım, bu maddeyle 7261 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin başlığı değiştirilmekte ve maddeye ikinci bir fıkra eklenmektedir. Eklenen ikinci fıkrayla geçici görevlendirmeye görevlendirilen kamu personeli dışında en fazla 200 personel çalıştırılabileceği ve bunlarda aranacak şartlar ve istihdamlarına ilişkin konuların Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi kuralı getiriliyor. Biz daha önce de burada bu konuyu size anlatmıştık, Anayasa'ya aykırılığını anlatmıştık ama maalesef tekrar bu maddeyi iki üç cümleyi değiştirerek buraya getiririz.

Şimdi, her şeyden önce, Türk vatandaşlarının kamu görevine alınmalarında görevin gerektirdiği nitelik dışında bir ayırım gözetilmeyeceği anayasal olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede, teklif edilen düzenleme kişilerin bir göreve atanmada sahip olmaları gereken nitelik ve şartlara ilişkin olduğundan Anayasa'nın 70'inci maddesi gereğince yasayla düzenlenmesi, bu bağlamda bir sınırlama getirecekse de bunun da yasayla düzenlenmesi gerekmektedir. Çevre Ajansında istihdam edilecek personelin atanma şartları ile özlük haklarının yönetmelikle düzenlenmesi, bu anlamda Anayasa'nın 70'inci maddesine de aykırıdır.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarıyla benzer atanma şartlarına konuyu netleştirilmiştir. Söz konusu düzenleme aynı zamanda çalışan personelin özlük haklarının verilmesiyle ilgili olduğundan ayrıca Anayasa'nın 128'inci maddesi çerçevesinde de ele alınması gereken bir konudur. Dolayısıyla bunların yönetmeliğe bırakılması kanunilik ilkesini zedelemesi nedeniyle Anayasa'nın 7'nci, 70'inci ve 128'inci maddelerine aykırılık taşımaktadır.

Bu nedenle Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu maddeleri tekrar Anayasa Mahkemesine götürdüğümüzde iptal edileceğinden de hiç kuşkunuz olmasın. Bu yüzden bence bu maddelerin geri çekilip tekrar değerlendirilip buraya getirilmesi gerektiği düşüncesini taşıyoruz.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 21'inci maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeyle ilgili bir önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 22'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ulaş Karasu

Gülcan Kış

Aykut Kaya

Sivas

Mersin

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifteki düzenlemeyle Çevre Ajansında Başkan, Yardımcıları ve personele yapılacak mali ve sosyal hak ve yardım ödemelerine ilişkin aylık üst sınır belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına veya yetkilendireceği makama verilmektedir.

Ayrıca, maddenin birinci fıkrasına eklenen cümleyle bu aylık üst sınırın toplu iş sözleşmesiyle belirlenen mali ve sosyal haklar konusunda uygulanmayacağına ilişkin çalışanlar lehine istisnai düzenleme yapılmaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından 2001/27 esas, 2023/26 karar 16/2/2023 sayılı Kararı'yla iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi incelendiğinde kararının bir kısmına yönelik yeni bir düzenleme yapıldığı görülecektir.

Anayasa Mahkemesinin Başkan ve Yardımcılarının mali ve sosyal haklarına ilişkin “Bununla birlikte kuralla söz konusu aynı ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutarının üst limiti aşmayacak şekilde nasıl belirleneceğine ilişkin olarak Kanun'da bir düzenleme bulunmadığı gibi alt limitin ne olacağına dair bir hüküm de yoktur. Dolayısıyla kuralla tanınan yetkinin kapsam ve sınırının belirli ve öngörülebilir olduğu söylenemez. Bu itibarla kamu görevlisi statüsünde bulunan başkan ve yardımcılarının mali haklarının kanunla düzenlenmemiş olması Anayasa'nın 128'inci maddesinde düzenlenen kanunilik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.” şeklindeki tespitine ve iptal kararına da uyulmadığını göstermektedir.

Dolayısıyla söz konusu düzenleme Anayasa'nın 128'inci maddesine aykırı olduğu gibi Anayasa Mahkemesinin kararına uymama hâlidir ve Anayasa'nın 153'üncü maddesine ayrıca aykırıdır.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan Yardımcım, daha önce de bu madde biliyorsunuz Anayasa Mahkemesi tarafından iptal olmuştu ama ne hikmetse ufak bir değişiklik yaparak buraya yine getirirsiniz.

Bu dava konusu kuralla Ajans Başkanına, Yardımcılarına ve personeline mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün aynı ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutar yönünden 375 sayılı KHK Ek 11 maddesine atfı yapılmak suretiyle bir üst limit verilmektedir. Bununla birlikte kuralla söz konusu aynı ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutarının üst limiti aşmayacak şekilde nasıl verileceğine ilişkin olarak kanuni bir düzenleme bulunmadığı gibi, alt limitin ne olacağına dair bir hüküm de yoktur. Dolayısıyla kuralla tanınan yetki ve kapsam sınırlarının belirli ve öngörülebilir olduğu söylenemez. Bu itibarla kamu görevlileri statüsünde bulunan başkan ve yardımcılarının mali haklarının kanunla düzenlenmemiş olması Anayasa'nın 128'inci maddesinde düzenlenen kanunilik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Sayın Bakan Yardımcım, daha önce de bu kanunları Anayasa Mahkemesine götürdüğümüzde yine Ajans Kurulunda yine gündeme getirmiştik ama yine aynı şekilde ufak bir değişiklikle buraya getirdiniz. Bu bu şekilde çıktığı takdirde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edileceğini biliyorsunuz ama maalesef neden ısrar ediyorsunuz bu konuyla ilgili, bu konuda da sizden bilgi istiyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Başkanım, Sayın Vekilimin sorusuna cevap vereceğim: Ben Bakan Yardımcısı değilim, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürüyüm.

Şimdi, burada Anayasa Mahkemesi zaten şu şekilde iptal etti: Sendikal özgürlüğün bir parçası olan toplu iş sözleşmesi hakkını ortadan kaldıramazsınız; bir limit belirliyorsunuz kanunda ama toplu iş sözleşmesini de mutlaka koymanız gerekir gerekçesiyle iptal etti. Onun için, burada getirilen maddede şu yapıldı: Eski usul aynen devam edecek yani benzer nitelikteki devlet memuruna ödenen bedeli aşmayacak şekilde aylık belirlenecek, bunun dışında da kişilere toplu iş sözleşmesi gereği bir hak verilecekse bu hakkını da elinden almayalım şeklinde bir düzenleme getiriliyor. O hakkın verilebilmesi, Anayasa Mahkemesi kararını uygulayabilmek için getirilen bir hükümdür Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

22'nci maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeye geçiyoruz.

23'üncü maddeyle ilgili 1 önerge vardır.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 23'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ulaş Karasu

Gülcan Kış

Aykut Kaya

Sivas

Mersin

Antalya

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle 7261 sayılı Kanun'a yeni bir madde eklenmektedir. Eklenmesi önerilen ek 1'inci maddeyle Çevre Ajansının Yönetim Kurulunun görevleri ve çalışma esasları belirlenmektedir.

Birinci fıkrayla Çevre Ajansı Yönetim Kurulunun yetkileri tanımlanmıştır. Maddenin ikinci fıkrasıyla Ajansı Yönetim Kurulu Başkanının seçilme esasları belirlenmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında ise Yönetim Kurulunun çalışma esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Maddenin Yönetim Kurulunun yetkileri ve çalışma usul ve esasları Anayasa Mahkemesinin 16/2/2023 tarihli ve 2021/27 esas, 2023/26 karar sayılı Kararı'nda Ajans organları ile hizmet birimlerinin görev ve yetkileri, üyelerinin atanması, teşkilat yapısı ile çalışma usul ve esaslarının temel ilke ve çerçevesinin kanunla düzenlenmediğini dikkate alarak söz konusu hükümlerin Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirleneceğine yönelik kuralın yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık taşıması nedeniyle iptal edilmesi üzerine teklif edildiği belirtilmektedir.

Önerilen madde bu anlamda Anayasa Mahkemesinin kararını karşılamaktan uzaktır çünkü Yönetim Kurulunun çalışma esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi, yine aynı şekilde yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Yönetim Kurulunun çalışma esaslarının kanunla belirlenmesi gereklidir.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, yine bu maddede önerilen; maddenin, Yönetim Kurulunun yetkileri ve çalışma usul ve esasları AYM 16/2/2003 tarihinde 2021'e 27, 2023'e 26 sayılı kararlarıyla Ajans organları ile hizmet birimlerinin görev ve yetkileri, üyelerinin atanması, teşkilat yapısı ile çalışma usul ve esaslarının temel ilke ve çerçevesinin kanunla düzenlenmediğini dikkate alarak söz konusu hükümlerin Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirleneceğine yönelik kuralın yasama yetkisi devredilmezliği ilkesine aykırılık taşıması nedeniyle iptal edilmesi üzerine teklif edildiğini belirtmektedir. Önerilen madde bu anlamda AYM'nin kararını karşılamaktan uzaktır çünkü Yönetim Kurulunun çalışma esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi yine aynı şekilde yasama yetkisinin devri anlamına gelecektir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesine giden bu şeyin tekrar iptal olacağından hiç kuşkunuz olmasın.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - 23'üncü maddeyle ilgili verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü madde kabul edilmiştir.

24'üncü maddeye geçiyoruz.

24'üncü maddeyle ilgili önerge yoktur.

Bir görüşünüz varsa buyurun Hüseyin Bey.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, şu maddede yapılan düzenleme AYM'nin iptal kararını karşılamadığı gibi Anayasa'nın 128'inci maddesinde belirttiği üzere görev ve yetkilerin kanunilik ilkesine aykırıdır. Söz konusu görev ve yetkilerin açık, net ve anlaşılır biçimde kanunla yazılması gerekirken genel ve soyut bir görev tanımı yapılması Anayasa Mahkemesinin iptal kararındaki hukuki belirlilik ilkesinin zedelenmesine ilişkin gerekçeyi karşılamamaktadır ve eğer madde bu şekilde kabul edilirse Anayasa Mahkemesinin iptal edeceğinden hiç kuşkunuz olmasın.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci maddeye geçiyoruz.

25'inci madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde de kabul edilmiştir.

26'ncı maddeye geçiyoruz.

26'ncı maddeyi Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde de kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, teklifin tümünün oylanmasından önce teklifin yazımı, imla kuralları, atıfların kontrolü, maddelerin düzenlenmesi hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi vermenizi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Gülcan Hanım.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Yapılan görüşmelerde teklifle ilgili etki analizinin gönderileceği konuşulmuştu, rica etsek onu maillerimize gönderebilirler mi?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Ahmet Bey, etki analizini üyelerimiz istiyorlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Sayın Başkanım, özellikle mali konular dışında konular olduğu için birçok noktada biz genel detay anlamındaki bilgileri dün itibarıyla sayın vekillerimize, isteyenlere verdik ama böyle her bir maddeyle ilgili bir etki analizi bulunmamaktadır efendim.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bütün Komisyon üyelerimize gönderirseniz seviniriz, maillerimize.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER - Olur efendim.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Bütün Komisyon üyelerimize zaten gönderilmesi lazım

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - Değerli arkadaşlar, Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Bilecik Milletvekili Halil Eldemir, Trabzon Milletvekili Vehbi Koç, Ardahan Milletvekili Kaan Koç, Sakarya Milletvekili Ali İnci, Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz, Aydın Milletvekili Seda Sarıbaş'ın özel sözcü olarak görevlendirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifimiz kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, muhalefet şerhi yazacak üyelerimiz var ise bu şerhlerini 22 Kasım Cuma günü saat 17.00'ye kadar...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Pazartesi yapalım.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Salı gününe verelim; nasıl yetişecek?

BAŞKAN ADİL KARAİSMAİLOĞLU - O zaman şöyle yapalım: Pazartesi günü saat 12.00'ye kadar Komisyon Başkanlığına ulaştırmalarını rica ediyoruz.

Teşekkür ediyoruz arkadaşlar hepinize.

Değerli arkadaşlar, toplantımız sona ermiştir.

Kapanma Saati: 19.14